

حصن المسلم

MÜSƏLMANIN QALASI

**Qur'an və Peyğəmbərimizin
şəriətində müsəlmanların sığınacağı**

DUA VƏ ZIKRLƏR

Toplayan və çıxarışlar verən:
Allah-təalaya möhtac bəndə

Səid ibn Əli ibn Vəhf əl-Qəhtani

Bakı — 2002

Ərəb dilindən çevirən: İlham Talıbov
Elmi redaktor: Mahmud Qəhrəmanov

Qafqaz Müsəlmanları İdarəsinin razılığı ilə nəşr edilir.

Səid bin Vəhf əl-Qahtani
«Müsəlmanın qalası» — «Əbilov, Zeynalov və oğulları»,
Bakı, 2002, 141 səh.

Kitab tərcüməçinin vəsaiti hesabına nəşr edilmişdir.

Kitab «İrşad» İslam Araşdırmaları Mərkəzində redaktə edilmişdir.

Redaktor: Ceyhun Məmmədov
Korrektor: Nigar Məmmədova

Mərhəmətli və Rəhmli Allahın adı ilə!

MÜQƏDDİMƏ

Həmd Allaha məxsusdur! Ona həmd edir, Ondən kömək diləyir, bağışlanma istəyir, nəfslərimizin şərindən və pis əməllərimizdən Allaha pənəh aparırıq. O bəndəni ki, Allah doğru yola yönəltdi, heç kəs azdırma bilməz, Allahın doğru yoldan azdırdığı bəndəni isə heç kəs bu yola qaytara bilməz. Şəhadət verirəm ki, Allahdan başqa ibadətə və itaətə layiq haqq məbud yoxdur, Onun şəriki yoxdur. Şəhadət verirəm ki, Məhəmməd Onun qulu və elçisidir; ona, ailəsinə, əshabələrinə və Qiyamət gününədək xeyirxahlıqda onların ardınca gedənlərə Allahın salavatı və salamu olsun!

Bu mənim «Zikr, dua və Qurandan və Sünnədən istifadə etməklə ovsunla müalicə» adlı kitabımın müxtəsəridir. Həmin kitabın «Zikrlər» hissəsi ilə kifayətlənməyib qalanını ixtisar etdim ki, səfər zamanı özü ilə gəzdirmək asan olsun.

Mən burada zikrlərin (Allahı xatırlama, yad etmə) mətnini qısaltmışam. Hədisləri nəql edən hər hansı əshabənin kim olduğunu bilmək, yaxud daha çox mənbəyə istinad etmək istəyənlər oricinala müraciət etməlidirlər. Gözəl adları və ali sifətləri ilə Qüdrət və Cəlal sahibi olan Allaha yalvarıram ki, bu kitabı Öz kərəmətli üzünə layiq etsin, həyatımda və ölümümdən sonra ondan mənə fayda versin. Pak və Müqəddəs Allah belə işlərin sahibidir və buna qadirdir. Peyğəmbərimiz Məhəmmədə, onun ailəsinə, əshabələrinə və Qiyamət gününədək xeyirxahlıqda onların ardınca gedənlərə Allahın salavatı və salamu olsun!

Zikrin fəziləti

Allah-təala buyurmuşdur:

فَاذْكُرُونِي أَذْكُرْكُمْ وَاشْكُرُوا لِي وَلَا تَكْفُرُونِ

1. «Məni xatırlayın ki, Mən də sizi yada salım! Mənə şükr edin, kafir olmayın!» (əl-Bəqərə surəsi, 152).

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اذْكُرُوا اللَّهَ ذِكْرًا كَثِيرًا

2. «Ey iman gətirənlər! Allahı çox zikr edin!» (əl-Əhzab surəsi, 41);

وَالذَّاكِرِينَ اللَّهَ كَثِيرًا

وَالذَّاكِرَاتِ أَعَدَّ اللَّهُ لَهُمْ مَغْفِرَةً وَأَجْرًا عَظِيمًا

3. «...Allahı çox xatırlayan kişilər və qadınlar üçün bağışlanma və böyük bir mükafat hazırlamışdır» (əl-Əhzab surəsi, 35);

وَإِذْكُرْ رَبَّكَ فِي نَفْسِكَ تَضَرُّعًا وَخِيفَةً وَدُونَ الْجَهْرِ

مِنَ الْقَوْلِ بِالْغُدُوِّ وَالْآصَالِ وَلَا تَكُنْ مِنَ الْغَافِلِينَ

4. «Öz qəlbində yalvararaq və qorxaraq, səsinə çox ucaltmadan, səhər və axşam Rəbbini xatırla və qafillərdən olma» (əl-Əraf surəsi, 205);

5. Peyğəmbər (s.a.v) buyurmuşdur: «Rəbbini zikr edən ilə, zikr etməyənin fərqi – diri ilə ölünlün arasında olan fərqdır».¹

6. Başqa bir hədisdə Peyğəmbərimiz (s.a.v.) buyurur: «Əməllərin ən yaxşısını, Allahın ən çox bəyəndiyini, dərəcələr içərisində ən yüksəyini, qızıl və gümüş xərcləməkdən, düşmənlərinizi yıxıb siz onların, onlar sizin boyunlarınızı vurmaqdan daha xeyirlisini sizə söyləyimmi?» Əshabələri: «Bəli» – deyə cavab verdilər. Allahın elçisi (s.a.v.): «Bu, Allah-təalanı yada salmaqdır» – deyə buyurdu.²

7. Allahın elçisi (s.a.v.) demişdir: «Allah-təala buyurdu: «Bəndəm Məni zikr etdikcə onunlayam, Məni

¹ əl-Buxari, izahlı nəşri («Fəth əl-Bari»), 11/208 (birinci rəqəm cildin, ikinci rəqəm isə səhifənin sayını göstərir); Müslim (1/539) bu hədisi belə şəkildə verir: «Allahın yad edildiyi ev Allahın yad edilmədiyi evdən diri ölüdən fərqləndiyi kimi fərqlənir».

² ət-Tirmizi, 5/459; İbn Macə, 2/1245. Həmçinin bax: İbn Macə, dəqiqləşdirilmiş nəşri («Səhih Sünnən İbn Macə»), 2/316; ət-Tirmizi, dəqiq. nəşri («Səhih Sünnən ət-Tirmizi»), 3/139.

bir məclisdə yada salsa, Mən də onu daha gözəl bir məclisdə yada salaram, Mənə bir qarış yaxınlaşsa, Mən də ona bir dirsək yaxınlaşaram; Mənə bir dirsək yaxınlaşsa, Mən də ona bir qulac yaxınlaşaram, bəndəm Mənə tərəf yüyürsə, Mən ona sarı qaçaram».³

8. Abdullah bin Busrdan (radiy-Allahu anhu – r.a.a. – Allah ondan razı olsun!) belə rəvayət olunur: «Bir şəxs Allahın elçisinə dedi: «Ey Peyğəmbər, islam ayinləri o qədər çoxdur ki, hamısını yadda saxlaya bilmirəm. Mənə elə bir şey öyrət ki, mən ondan bərk yapışım». Peyğəmbər (s.a.v.) buyurdu: «Qoy dilin Allahı zikr etməkdən qurumasın».⁴

9. Allahın elçisi (s.a.v.) buyurmuşdur: «Kim Allahın Kitabından bir hərf oxusa, bu onun üçün yaxşı əməldir, o da 10 savaba bərabərdir. Əlif, Ləm, Mim bir hərf deyildir. Əlif bir, Ləm bir, Mim də bir həfdir».⁵

10. Uqbə bin Amirdən (r.a.a.) rəvayət olunur: Biz Süffədə (məsciddə fəqir-füqəranın yatması üçün düzəldilmiş yer) ikən Allahın elçisi (s.a.v.) çıxdı və dedi: «Kim hər gün Buthana və ya Aqiqə (Mədinə yaxınlığındakı iki vadinin adı) getməyi və iki sağlam maya dəvə ilə

³ əl-Buxari, 8/171; Müslim, 4/2061. Burada əl-Buxarinin mətni verilir.

⁴ ət-Tirmizi, 5/458; İbn Macə, 2/1246. Həmç. bax: ət-Tirmizi, dəqiq. nəşri, 3/139; İbn Macə, dəqiq. nəşri, 2/317.

⁵ ət-Tirmizi, 5/175. Həmç. bax: ət-Tirmizi, dəqiq. nəşri, 3/9; «Səhih əl-cami əs-səğir» («Kiçik hədis toplusu» dəqiq. nəşri), 5/340.

qayıtmağı istəyir, özü də onları günah işlətməmək və qohum-əqrəbadan heç kimi incitmədən bölüşdürmək şərti ilə?» Biz: «Biz hamımız bunu istəyirik» – dedik. Allahın elçisi (s.a.v.) davam etdi: «Sizdən biriniz səhər tezdən məscidə gedib Allahın kitabından iki ayə oxusa və ya öyrənsə, bu onun üçün iki dəvədən daha xeyirlidir. Üç ayə – üç dəvədən, dörd ayə – dörd dəvədən daha xeyirlidir. Oxunan ya da öyrənilən ayələr daha xeyirlidir».⁶

11. Allahın elçisi (s.a.v.) belə buyurmuşdur: «Bir yerdə əyləşib Allahı zikr etməyəni Allah peşman edər. Yatmazdan əvvəl Allahı zikr etməyəni də Allah tərəfindən peşmançılığa düçar olar».⁷

12. Allahın elçisi (s.a.v.) buyurmuşdur: «Bir məclisdə oturub Allahı zikr etməyəni, öz Peyğəmbərinə salavat deməyəni, Allah tərəfindən mütləq peşmanlanır: Allah istəsə ona əzab verər, istəsə onu bağışlar».⁸

13. Allahın elçisi (s.a.v.) buyurmuşdur: «Allahı zikr etmədən dağılışan məclis iştirakçıları eşşək leşi qabağından durmuş kimidirlər. Bu onlar üçün peşman olacaqları bir işdir».⁹

⁶ Müslim, 1/553.

⁷ Əbu Davud, 4/264 və s. Həmç. bax: «Səhih əl-cami», 5/342.

⁸ Ət-Tirmizi. Bax: Ət-Tirmizi, dəqiq. nəşri, 3/140.

⁹ Əbu Davud, 4/264; Əhməd, 2/389. Həmç. bax: «Səhih əl-cami», 5/176.

1. Yuxudan oyanarkən edilən zikrlər

1 - ((الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَحْيَانَا بَعْدَ مَا أَمَاتَنَا وَإِلَيْهِ النُّشُورُ))

1. «Əlhəmdü li-l-ləhi-l-ləzi əhyənə badə mə əmətənə və ileyhi-n-nuşur» (*Həmd – bizi öldürdükdən sonra dirildən Allaha məxsusdur, və biz Ona qayıdacağıq*).¹⁰

2 - ((لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ ، وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ، سُبْحَانَ اللَّهِ ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ ، وَلَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ ، وَاللَّهُ أَكْبَرُ ، وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ رَبِّ اغْفِرْ لِي))

2. «Lə iləhə illə-l-lah vahdahu lə şərikə ləhu, ləhu-l-mulk və ləhu-l-həmd, və huva alə kulli şeyin qadir, subhanə-l-lah, və-l-həmdü lilləh, və lə iləhə illə-l-lah, və-l-lahu əkbər, və lə haulə və lə quvvatə illə bi-l-ləhi-l-aliyyi-l-azım, rəbbi-ğfir li» (*Allahdan başqa ibadətə və itaətə layiq haqq məbud yoxdur. O, təkdir, şəriki yoxdur. Mülk və həmd Onundur. O, hər şeyə qadirdir. Allah nöqsansızdır. Həmd Allaha məxsusdur. Allahdan başqa ibadətə və itaətə layiq haqq məbud yoxdur, Allah hər şeydən üstündür. Qüvvət ancaq Uca və Əzəmətli olan Allaha məxsusdur. Rəbbim, məni bağışla!*)*

¹⁰ əl-Buxari, izahlı nəşri, 11/113; Müslim, 4/2083.

* – Kim belə deyərsə bağışlanar, dua edərsə, duası qəbul olunar. Əgər qalxıb dəstəməz alıb, sonra namaz qılarsa, namazı qəbul olunar.¹¹

3 - ((الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي عَافَانِي فِي جَسَدِي ، وَرَدَّ عَلَيَّ رُوحِي ، وَأَذِنَ لِي بِذِكْرِهِ))

3. «Əl-həmdü li-l-ləhi-l-ləzi əfəni fi cəsədi, va raddə aleyyə ruhi, va əzinə li bizikrihi» (*Həmd – mənim vücuduma sağlamlıq verən, ruhumu geri qaytaran və mənə zikretmə fürsəti verən Allaha məxsusdur*).¹²

4- إِنَّ فِي خَلْقِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاخْتِلَافِ
الْيَلِ وَالنَّهَارِ لَآيَاتٍ لِأُولِي الْأَلْبَابِ ﴿١٦٠﴾ الَّذِينَ يَذْكُرُونَ اللَّهَ
قِيَامًا وَقُعُودًا وَعَلَى جُنُوبِهِمْ وَيَتَفَكَّرُونَ فِي خَلْقِ السَّمَوَاتِ
وَالْأَرْضِ رَبَّنَا مَا خَلَقْتَ هَذَا بَاطِلًا سُبْحَانَكَ فَقِنَا عَذَابَ النَّارِ ﴿١٦١﴾

رَبَّنَا إِنَّكَ مَن ذُخِّلَ النَّارَ فَقَدْ أَخْزَيْتَهُ وَمَا
لِلظَّالِمِينَ مِنْ أَنْصَارٍ ﴿١٦٢﴾ رَبَّنَا إِنَّنَا سَمِعْنَا مُنَادِيًا يُنَادِي لِلْإِيمَانِ
أَنْ آمِنُوا بِرَبِّكُمْ فَآمَنَّا رَبَّنَا فَاغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا وَكَفِّرْ عَنَّا سَيِّئَاتِنَا
وَتَوَفَّنَا مَعَ الْأَبْرَارِ ﴿١٦٣﴾ رَبَّنَا وَاتِنَا مَا وَعَدْتَنَا عَلَى رُسُلِكَ وَلَا
تُخْزِنَا يَوْمَ الْقِيَمَةِ إِنَّكَ لَا تُخْلِفُ الْمِيعَادَ ﴿١٦٤﴾ فَاسْتَجَابَ لَهُمْ رَبُّهُمْ
أَنَّهُ لَا أَضْمِعُ عَمَلَ غَائِلٍ مِنْكُمْ مِنْ ذَكَرٍ أَوْ أُنْثَى بَعْضُكُمْ مِنْ بَعْضٍ

ver

قَالِذِينَ هَاجَرُوا وَأُخْرِجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ وَأُودُوا فِي سَبِيلِي وَقَاتَلُوا
وَقُتِلُوا لَا كُفِّرَنَّ عَنْهُمْ سَيِّئَاتِهِمْ وَلَا تُدْخِلَنَّهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ
تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ ثَوَابًا مِنْ عِنْدِ اللَّهِ وَاللَّهُ عِنْدَهُ حُسْنُ الثَّوَابِ ﴿١٤٥﴾ لَا
يُغْنِيكَ تَقَلُّبُ الَّذِينَ كَفَرُوا فِي الْبِلَادِ ﴿١٤٦﴾ مَتَاعٌ قَلِيلٌ ثُمَّ
مَأْوَاهُمْ جَهَنَّمُ وَبِئْسَ الْمِهَادُ ﴿١٤٧﴾ لَكِنَّ الَّذِينَ اتَّقَوْا رَبَّهُمْ لَهُمْ
جَنَّاتٌ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا نُزُلًا مِنْ عِنْدِ اللَّهِ

وَمَا عِنْدَ اللَّهِ خَيْرٌ لِلْآبِرَارِ ﴿١٤٨﴾ وَإِنَّ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ لَمَنْ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ
وَمَا أُنْزِلَ إِلَيْكُمْ وَمَا أُنْزِلَ إِلَيْهِمْ خَاشِعِينَ لِلَّهِ لَا يَشْتَرُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ ثَمَنًا
قَلِيلًا أُولَئِكَ لَهُمْ أَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ إِنَّ اللَّهَ سَرِيعُ الْحِسَابِ ﴿١٤٩﴾
يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اصْبِرُوا وَصَابِرُوا وَرَابِطُوا وَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ
تُفْلِحُونَ ﴿٢٠٠﴾

4. «İnnə fi xalqi-s-səməvati va-l-ardı va-xtiləfi-l-leyli va-n-nəhəri lə əyətini li uli-l-əlbəb. Əl-ləzinə yəzkurunə-l-lahə qiyəmən va quudən va alə cunubihim va yətəfəkkərunə fi xalqi-s-səməvati va-l-ardı rabbənə mə xaləqtə həzə batılən subhanəkə fəqına əzəbə-n-nər. Rabbənə innəkə mən tudxili-n-nəra fəqad əxzəytəhu, va mə lizzaliminə min ənsar. Rabbənə innənə səminə munədiyən yunədi li-l-iməni ən əminu birabbikum fə əmənə rabbənə fə-ğfir lənə zunubənə va kəffir annə seyyiətinə va təvəffənə məa-l-əbrar. Rabbənə va ətinə mə vaadtənə alə rusulikə va lə tuxzinə yaumə-l-qiyəməti innəkə lə tuxlifu-l-miad. Fəstəcəbə ləhum rabbuhum ənni lə udiu amələ amilin minkum min zəkərin au unsə badukum min bad fə-l-ləzinə hacəru va uxrıcu min diyərihim va uzu fi səbili va qatəlu va qutilu ləukəffirannə anhum seyyiətihim va ləudxılənnəhum cənnətin təcri min təhtihə-l-ənhəru səvabən min indi-l-ləhi va-l-lahu indəhu husnu-s-savab. Lə yağurrannəkə təqallubu-l-ləzinə kəfəru fi-l-biləd. Mətəun qalilun summə məvahum cəhənnəm va bisə-l-mihəd. Ləkini-l-ləzinə-t-taqau rabbəhum ləhum cənnətin təcri min təhtihə-l-ənhəru xalidində fihə nuzulən min indi-l-ləhi va mə ində-l-lahi xeyrun li-l-əbrar. Va innə min əhli-l-kitəbi ləmən yuminu bi-l-ləhi va mə unzilə ileykum va mə unzilə

ileyhim xəşiinə li-l-ləhi lə yəştərunə bi əyət-i-l-ləhi səmənən qalilən uləikə ləhum əcruhum ində rabbihim innə-l-lahə səriu-l-hisəb. Yə əyyuhə-l-ləzinə əmənu-sbiru va sabiru va rabitu vat-təqu-l-lahə ləalləkum tuflihun» («Ali-İmran» surəsi, 190-200-cü ayələr).¹³

2. Paltar geyinərkən edilən dua

5- ((الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي كَسَانِي هَذَا (التَّوْبَ) وَرَزَقْنِيهِ مِنْ غَيْرِ حَوْلٍ مِنِّي وَلَا قُوَّةَ))

5. «Əl-həmdü li-l-ləhi-l-ləzi kəsəni həzə (saubə) va razəqanihi min ğeyri haulin minni va lə quvvatin...» (Məndən heç bir güc və qüvvət olmadan mənə bunu (paltarı) geyindirən və bu ruzini verən Allaha həmd olsun!).¹⁴

3. Təzə paltar geyinərkən edilən dua

6- ((اللَّهُمَّ لَكَ الْحَمْدُ أَنْتَ كَسَوْتَنِيهِ ، أَسْأَلُكَ مِنْ خَيْرِهِ وَخَيْرِ مَا صُنِعَ لَهُ ، وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّهِ وَشَرِّ مَا صُنِعَ لَهُ))

¹³ əl-Buxari, izahlı nəşri, 8/235; Müslim, 1/530.

¹⁴ Əbu Davud, ət-Tirmizi, İbn Macə. Bax: «İrva əl-ğəlib», 7/47.

6. «Allahummə ləkə-l-həmdü əntə kəsautənihi, əsəlukə min xeyrihi və xeyri mə sunia ləhu, və əuzu bikə min şərrihi və şərri mə sunia ləhu» (*Allahım! Həmd Sənə məxsusdur! Bunu mənə Sən geyindirdin. Səndən bunun xeyrini, düzəldilən şeyin xeyrini istəyirəm. Allahım, bunun şərindən, düzəldilən şeyin şərindən Sənə sığınırım*).¹⁵

4. Yeni paltar geyən kimsə üçün edilən dua

-7 ((تُبْلِي وَيُخْلِفُ اللَّهُ تَعَالَى))

7. «Tubli və yuxlifu-l-lahu təala» (*O gün olsun paltarın köhnəlsin, Allah-təala yenisini versin*).¹⁶

-8 ((الْبِسُ جَدِيدًا ، وَعَاشُ حَمِيدًا ، وَمُتٌ شَهِيدًا))

8. «İlbis cədidən, və iş həmidən, və mut şəhidən» (*Təzə paltar geyinəsən, həmd edərək yaşayasan, şəhid olub dünyanı tərk edəsən*).¹⁷

¹⁵ Əbu Davud, ət-Tirmizi və əl-Bəğvi. Bax: əl-Əlbani. «Müxtəsər şəmail ət-Tirmizi», səh. 47.

¹⁶ Əbu Davud, 4/41.

¹⁷ İbn Macə, 2/1178; əl-Bəğvi, 12/41; həmç. bax: İbn Macə, dəqiq. nəşri, 2/275.

5. Paltarı soyunarkən nə deyilir

9- ((بِسْمِ اللَّهِ))

9. «Bismi-l-ləh» (*Allahın adı ilə*).¹⁸

6. Ayaqyoluna girməzdən qabaq edilən dua

10- (([بِسْمِ اللَّهِ] اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْخُبْثِ وَالْخَبَائِثِ))

10. «[Bismi-l-ləh] Allahummə inni əuzu bikə minə-l-xubsi və-l-xabəisi» ([Allahın adı ilə!] *Allahım, pislikdən və mürdarlıqdan Sənə sığınırım!*).¹⁹

7. Ayaqyolundan çıxarkən edilən dua

11- ((غُفْرَانَكَ))

11. «Ğufranəkə» (*Allahım, məni bağışla*).²⁰

¹⁸ Ət-Tirmizi, 2/505 və başqaları; bax: «İrva əl-ğəlib», №49 və «Səhih əl-cami», 3/203.

¹⁹ Əl-Buxari, 1/45 və Müslim, 1/283. Başlanğıcdakı «Allahın adı ilə» ifadəsini Səid ibn Mənsur səhih hesab edərək əlavə etmişdir. Bax: «Fəth əl-Bari», 1/244.

8. Dəstəməzdan qabaq edilən zikr

-12 ((بِسْمِ اللَّهِ))

12. «Bismi-l-ləh» (*Allahın adı ilə*).²¹

9. Dəstəməzdan sonra edilən zikr

-13 ((أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ))

13. «Əşhədu ən lə iləhə illə-l-lah vahdəhu lə şərikə ləhu və əşhədu ənnə Muhəmmədən abduhu və rasuluhu» (*Şəhadət verirəm ki, Allahdan başqa ibadətə və itaətə layiq haqq məbud yoxdur. O təkdir, şəriksizdir. Və şəhadət verirəm ki, Məhəmməd Onun qulu və elçisidir*).²²

-14 ((اللَّهُمَّ اجْعَلْنِي مِنَ التَّوَّابِينَ وَاجْعَلْنِي مِنَ الْمُتَطَهِّرِينَ))

²⁰ Əbu Davud, ət-Tirmizi, İbn Macə. Ən-Nəsai bu hədisi «Əməl əl-yövm və əl-leylə» («Bir gecə-gündüz ərzində edilən əməllər») əsərində vermişdir. Bax: «Zad əl-məad», 2/387.

²¹ Əbu Davud, İbn Macə, Əhməd. Bax: «İrva əl-ğəlib», 1/22.

²² Müslim, 1/209.

14. «Allahummə-calni minə-t-təvvabin vacalni minə-l-mutatahhirin» (*Allahım! Məni tövbə edənlərdən və təmizləyənlərdən et*).²³

15- ((سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ وَبِحَمْدِكَ ، أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ ، أَسْتَغْفِرُكَ وَأَتُوبُ إِلَيْكَ))

«Subhanəkə-l-lahummə va bihəmdik, əşhədu ən lə iləhə illə ənt, əstəğfirukə və ətubu ileyk» (*Ey nöqsansız və pak olan Allahım, Sənə həmd olsun! Şəhadət verirəm ki, Səndən başqa ibadətə və itaətə layiq haqq məbud yoxdur. Səndən bağışlanmağımı diləyir və Sənə tövbə edirəm*).²⁴

10. Evdən çıxarkən edilən zikr

16- ((بِسْمِ اللَّهِ ، تَوَكَّلْتُ عَلَى اللَّهِ ، وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ))

16. «Bismi-l-ləh, təvakkəltu alə-l-lah, və lə haulə və lə quvvatə illə bi-l-ləh» (*Allahın adı ilə, Allaha arxalanırıq. Güc və qüvvət Uca Allaha məxsusdur*).²⁵

²³ Ət-Tirmizi, 1/78; həmç. bax: Ət-Tirmizi, dəqiq. nəşri, 1/18.

²⁴ Ən-Nəsai, «Əməl əl-yövm və əl-leylə», səh. 173; həmç. bax: «İrva əl-ğəlib», 1/135 və 2/94.

²⁵ Əbu Davud, 4/325; Ət-Tirmizi, 5/490; həmç. bax: Ət-Tirmizi, dəqiq. nəşri, 3/151.

17- ((اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ أَنْ أَضِلَّ أَوْ أُضِلَّ ، أَوْ أَزِلَّ أَوْ أُزَلَ ، أَوْ أَظْلَمَ أَوْ أُظْلِمَ ، أَوْ أَجْهَلَ أَوْ يُجْهَلَ عَلَيَّ))

17. «Allahummə inni əuzu bikə ən ədillə, au udall, au əzillə, au uzəll, au azlım, au uzlam, au əchəl, au yuchəl aleyyə» (*Allahım, Sənin yolundan azmaqdan, azdırılmaqdan, insanlar qarşısında alçalmaqdan və alçaldılmaqdan, zülm etməkdən, zülm edilməkdən, başqasına qarşı cahillik etməkdən və mənə qarşı cahillik edilməsindən Sənə sığınuram*).²⁶

11. Evə girərkən edilən zikr

18- ((بِسْمِ اللَّهِ وَلَجْنَا، وَبِسْمِ اللَّهِ خَرَجْنَا، وَعَلَى رَبِّنَا تَوَكَّلْنَا اللَّهُمَّ إِنَّا نَسْأَلُكَ خَيْرَ الْمَوْلَجِ وَخَيْرَ الْمَخْرَجِ))

18. «Bismi-l-ləhi valəcnə, və bismi-l-lləhi xarəcnə, və alə rabbinə təvakkəlnə. Allahummə innə nəs'əlukə xayra-l-mauləci və xayra-l-məxrəci» (*Allahın adı ilə qayıdırıq və Allahın adı ilə çıxırıq və Rəbbimizə arxalanırıq. Allahım! Səndən qayıtmağımızın və çıxmağımızın xeyirli olmasını diləyirik.*). Sonra isə ev adamlarına salam verin.*

²⁶ Əbu Davud, ən-Nəsai, ət-Tirmizi, İbn Macə. Bax: ət-Tirmizi, dəqiq. nəşri, 3/152; İbn Macə, dəqiq. nəşri, 2/336.

* – Bir nəfər evinə girərkən və yemək yeyərkən Allahı zikr etdikdə şeytan deyər: «Sizdə nə gecələməyə yer var, nə axşam yeməyə».²⁷

12. Məscidə gedərkən edilən dua

19- ((اللَّهُمَّ اجْعَلْ فِي قَلْبِي نُورًا، وَفِي لِسَانِي نُورًا، فِي سَمْعِي نُورًا، فِي بَصَرِي نُورًا، وَاجْعَلْ مِنْ خَلْفِي نُورًا، وَمِنْ أَمَامِي نُورًا، وَاجْعَلْ مِنْ فَوْقِي نُورًا، وَمِنْ تَحْتِي نُورًا، اللَّهُمَّ أَعْظِنِي نُورًا وَاجْعَلْ فِي عَصَبِي نُورًا، وَفِي لَحْمِي نُورًا، وَفِي دَمِي نُورًا، وَفِي شَعْرِي نُورًا، وَفِي بَشَرِي نُورًا))

19. «Allahummə-c'al fi qalbi nuran, va fi lisəni nuran, va fi səmi nuran, va fi basarı nuran, va min fauqi nuran, va min təhti nuran, va an yəmini nuran va an şiməli nuran, va min əməmi nuran, va min xəlfı nuran, va-cal fi nəfsi nuran, va azım li nuran, va azzım li nuran, va-c'əl li nuran, va-calni nuran, Allahummə ə'tni nuran, va-cal fi asabi nuran, va fi ləhmi nuran, va fi dəmi nuran, va fi şə'ri nuran, va fi bəşəri nuran» (*Allahum! Qəlbimi və dilimi, qulağımı və gözüümü nurlu et, üstümü və altımı, sağımı və solumu, önümü və arxamı nurlu et, nəfsimi də nurlu et. Mənə böyük və uca nur ver, mənim üçün nur et, və məni də nurlu et.*

²⁷ Əbu Davud, 4/325. Səhih hədisdir.

*Allahum! Mənə, əzələlərimə, cəsədimə, qanıma, saçlarıma və vücutuma nur ver).*²⁸

[[اللَّهُمَّ اجْعَلْ لِي نُورًا فِي قَبْرِي.. وَنُورًا فِي عِظَامِي]]

[«Allahummə-cal li nuran fi qabri... va nuran fi ızamı» (*Allahım! Qəbrimi, sümüklərimi də nurlu et*)]

[[وَزِدْنِي نُورًا ، وَزِدْنِي نُورًا ، وَزِدْنِي نُورًا]]

[«Va zıdni nuran, va zıdni nuran, va zıdni nuran» (*Nurumu artır, nurumu artır, nurumu artır*)]

[[وَهَبْ لِي نُورًا عَلَى نُورٍ]]

«Va həb li nuran alə nurin» (*Mənə nur üstə nur bəxş et*)

13. Məscidə girərkən edilən dua

20- ((أَعُوذُ بِاللَّهِ الْعَظِيمِ ، وَبِوَجْهِهِ الْكَرِيمِ ، وَسُلْطَانِهِ الْقَدِيمِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ [بِسْمِ اللَّهِ ، وَالصَّلَاةُ] [وَالسَّلَامُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ] اللَّهُمَّ افْتَحْ لِي أَبْوَابَ رَحْمَتِكَ))

²⁸ Müslim, 1/530, buradakı mətn onundur; əl-Buxari, izahlı nəşri, 11/116. Əl-Buxarinin variantında faydalı əlavələr var, həmin əlavələrə nəzər sal.

20. «Əuzu bi-l-ləhi-l-azım, va bivachihi-l-kərim, va sultanihi-l-qadim minə-ş-şeytani-r-racim [Bismi-l-ləh, va-s-salətu] [va-s-sələmu alə rasuli-l-ləh] Allahummə-ftəh li əbvabə rahmətikə» (*Lənətlənmiş şeytandan Uca Allaha, Onun kəramətli üzünə və Əzəli hökmdarlığına sığınırım*²⁹ [Allahın adı ilə, salavat³⁰] [və salam Allahın Rəsuluna olsun³¹] Allahım! Mənə rəhmətinin qapılarını aç).³²

14. Məsciddən çıxarkən edilən dua

21. ((بِسْمِ اللَّهِ ، وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ ، اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ مِنْ فَضْلِكَ ، اللَّهُمَّ اغْصِمْنِي مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ))

21. «Bismi-l-ləh, va-s-salətu va-s-sələmu alə rasuli-l-ləhi, Allahummə inni əsəlukə min fadlıkə, Allahummə

²⁹ Əbu Davud; həmç. bax: «Səhih əl-cami», №4591.

³⁰ İbn əs-Sünni, №88. Əl-Əlbani bu əlavənin isnadını yaxşı hesab etmişdir.

³¹ Əbu Davud, 1/126; həmç. bax: «Səhih əl-cami», 1/528.

³² Müslim, 1/494; İbn Macənin hədis toplusunda isə Fatimənin (Allah ondan razı olsun!) dilindən rəvayət olunan hədisdə belə deyilir: «İlahi! Günahlarımı bağışla, Öz mərhəmət qapılarını üzümə aç!». Əl-Əlbani bu hədisi dəlilləri olduğu üçün səhih hədis hesab etmişdir. Bax: İbn Macə, dəqiq. nəşri, 1/128-129.

əsimni minə-ş-şeytani-r-racim» (*Allahın adı ilə, xeyir dua və salam Allahın elçisinə! Allahım! Sənin fəzilətini istəyirəm. Allahım, məni lənətlənmiş şeytandan qoru*).³³

15. Azan zikrləri

22. Müəzzinin dedikləri təkrarlanır, yalnız:

((حَيَّ عَلَى الصَّلَاةِ))

«Hayyə alə-s-salət» (*Namaza tələsin*) və

((حَيَّ عَلَى الْفَلَاحِ))

«Hayyə alə-l-fələh» (*Xilas olmaq və nicat tapmaq üçün tələsin*) dedikdə

((لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ))

«Lə haulə və lə quvvatə illə bi-l-ləh» (*Qüvvət ancaq Uca olan Allaha məxsusdur*) demək lazımdır.³⁴

³³ Bundan əvvəlki dörd mənbəyə bax. «İlahi! Məni məlun şeytandan qoru!» əlavəsi İbn Macəninindir. Bax: İbn Macə, dəqiq. nəşri, 1/129.

³⁴ əl-Buxari, 1/152; Müslim, 1/288.

23. Müəzzin şəhadəti oxuduqdan sonra demək lazımdır³⁵:

((وَأَنَا أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ وَأَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ
وَرَسُولُهُ، رَضِيتُ بِاللَّهِ رَبًّا، وَبِمُحَمَّدٍ ﷺ رَسُولًا، وَبِالْإِسْلَامِ دِينًا))

«Va ənə əşhədu ən lə iləhə illə-l-lah vahdəhu lə şərikə ləhu va əşhədu ənnə Muhəmmədən abduhu va rasuluhu, radıtu bi-l-ləhi rabbən, va bimuhəmmədin rasulən, va bi-l-isləmi dinən» (*Mən də şəhadət edirəm ki, Allahın başqa ibadətə və itaətə layiq haqq məbud yoxdur. O təkdir, şəriksizdir. Məhəmməd onun qulu və elçisidir. Rəbb olaraq Allahı, elçi olaraq Məhəmmədi və din olaraq İslamı qəbul etdim*).³⁶

24. Müəzzin azan sözlərini bitirdikdən sonra Peyğəmbərə (s.a.v.) salavat deyilməlidir.³⁷

25- ((اللَّهُمَّ رَبَّ هَذِهِ الدَّعْوَةِ التَّامَّةِ ، وَالصَّلَاةِ الْقَائِمَةِ ، آتِ مُحَمَّدًا
الْوَسِيلَةَ وَالْفَضِيلَةَ ، وَابْعَثْهُ مَقَامًا مَحْمُودًا الَّذِي وَعَدْتَهُ [إِنَّكَ لَا
تُخْلِفُ الْمِيعَادَ]))

³⁵ İbn Xüzeymə, 1/220.

³⁶ Müslim, 1/290.

³⁷ Müslim, 1/288.

25. «Allahummə rabbə həzihi-d-dəvəti-t-təmmə, va-s-saləti-l-qaimə əti Muhəmmədən əl-vasilətə va-l-fadilətə, vabashu məqamən məhmudan əlləzi vaadtəhu» (*Ey bu kamil dəvətin və qılınacaq namazın Rəbbi olan Allahım! Məhəmmədə vəsilə dərəcəsinə və fəzilətini bəxş et, və onu vəd etdiyin tərifləyici məqama yüksəlt [Şübhəsiz ki, Sən vədini dəyişmərsən]*).³⁸

26. «Azan və iqamə arasında özü üçün dua edir, çünki bu zaman edilən dua rədd edilməz».³⁹

16. Təkbirdən sonra istiftah duası (namazı açan dua)

27- ((اللَّهُمَّ بَاعِدْ بَيْنِي وَبَيْنَ خَطَايَايَ كَمَا بَاعَدْتَ بَيْنَ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ ، اللَّهُمَّ نَقِّنِي مِنْ خَطَايَايَ كَمَا يُنْقَى الثُّوبُ الْأَبْيَضُ مِنَ الدَّنَسِ ، اللَّهُمَّ اغْسِلْنِي مِنَ خَطَايَايَ بِالْثَّلْجِ وَالْمَاءِ وَالْبَرْدِ))

27. «Allahummə bəid beyni va beynə xatayəyə kəmə bəadtə beynə-l-məşriqi va-l-məğribi, Allahummə

³⁸ əl-Buxari, 1/152. Mötərizədəki sözlər əl-Beyhəqqinin çox yaxşı isnadlı əlavəsidir, 1/410. Bax: Şeyx Əbdüləziz ibn Baz. «Tühfət əl-əxyar», səh. 38.

³⁹ət-Tirmizi, Əbu Davud və Əhməd. Bax: «İrva əl-ğəlib», 1/262.

nəqqini min xatayəyə kəmə yunəqqa-s-saubu-l-abyədu minə-d-dənəsi, Allahummə-ğsilni min xatayəyə bi-s-səlci va-l-məi va-l-bəradi» (Allahım! Gün doğanla gün batanı uzaqlaşdırdığın kimi məni də günahlarımdan (xatalarımdan) uzaqlaşdır. Allahım! Məni günahlarımdan təmizlə, necə ki ağ paltar kirdən təmizlənir. Allahım! Məni qarla, su ilə, dolu ilə günahlarımdan qüsl et).⁴⁰

28- ((سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ وَبِحَمْدِكَ ، وَتَبَارَكَ اسْمُكَ ، وَتَعَالَى جَدُّكَ ،
وَلَا إِلَهَ غَيْرُكَ))

28. «Subhanəkə-l-lahummə va bihəmdik, va təbərəkə ismuk, va təalə cədduk, va lə iləhə ğeyruk» (Nöqsansız və Həmd sahibi olan Allahım! Adın mübarək, və əzəmətin ucadır, Səndən başqa ibadətə və itaətə layiq haqq məbud yoxdur).⁴¹

29- ((وَجَّهْتُ وَجْهِيَ لِلَّذِي فَطَرَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ حَنِيفًا وَمَا أَنَا مِنَ الْمُشْرِكِينَ ، إِنَّ صَلَاتِي ، وَنُسُكِي ، وَمَحْيَايَ ، وَمَمَاتِي لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ، لَا شَرِيكَ لَهُ وَبِذَلِكَ أُمِرْتُ وَأَنَا مِنَ الْمُسْلِمِينَ. اللَّهُمَّ أَنْتَ الْمَلِكُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ ، أَنْتَ رَبِّي وَأَنَا عَبْدُكَ ، ظَلَمْتُ نَفْسِي وَاعْتَرَفْتُ بِذُنُوبِي ، فَاعْفُ رُوحِي كُلِّ ذَنْبِي جَمِيعًا ، إِنَّهُ لَا يَغْفِرُ الذُّنُوبَ إِلَّا أَنْتَ ، وَاهْدِنِي لأَحْسَنَ الْأَخْلَاقِ ، لَا يَهْدِي لِأَحْسَنِهَا إِلَّا أَنْتَ ، وَاصْرِفْ

⁴⁰ əl-Buxari, 1/181; Müslim, 1/419.

⁴¹ Əbu Davud, ən-Nəsai, ət-Tirmizi, İbn Macə. Bax: ət-Tirmizi, dəqiq. nəşri, 1/77; İbn Macə, dəqiq. nəşri, 1/135.

عَنِّي سَيِّئًا ، لَا يَصْرِفُ عَنِّي سَيِّئَهَا إِلَّا أَنْتَ . لِيُبِكَ وَسَعْدِكَ ،
وَالْخَيْرُ كُلُّهُ بِيَدِكَ ، وَالشَّرُّ لَيْسَ إِلَيْكَ ، أَنَا بِكَ وَإِلَيْكَ ، تَبَارَكْتَ
وَتَعَالَيْتَ ، أَسْتَغْفِرُكَ وَأَتُوبُ إِلَيْكَ))

29. «Vaccəhtu vachiyə lilləzi fətara-s-səməvati va-l-ardı hənifən va mə ənə minə-l-muşrikin, innə saləti, va nusuki, va məhyəyə, va məməti lilləhi rabbi-l-aləmin, lə şərikə ləhu va bizəlikə umirtu va ənə minə-l-muslimin. Allahummə əntə-l-məliku lə iləhə illə ənt, əntə rabbi va ənə abdukə, zaləmtu nəfsi va'tarəftu bizənbi, fəğfir li zunubi cəmian, innəhu lə yağfiru-z-zunubə illə ənt, vahdini li əhsəni-l-əxləqi, lə yəhdi liəhsənihə illə ənt, vasríf anni seyyiəhə, lə yasrífu anni seyyiəhə illə ənt. Ləbbeykə va sədeyk, va-l-xeyru kulluhu biyədeykə, va-ş-şərru leysə ileyk, ənə bikə va ileykə, təbəraktə va tealeyte, astağfirukə va ətubu ileyk» (Üzümiü səmaların və yerin Yaradanına çevirdim. Hənifəm və Ona şərikin qoşanlardan deyiləm. Namazım, ibadətim, həyatım, ölümüm, aləmlərin Rəbbi olan Allah üçündür. Onun şəriki yoxdur. Bunlar mənə əmr olundu və mən müsəlmanlardanam. Allahım! Malik, Hökmdar Sənsən, Səndən başqa ibadətdə və itaətdə layiq haqq məbud yoxdur. Sən Rəbbimsən, mən Sənin qulunam. Nəfsimə zülm etdim. Günahımı etiraf etdim. Bütün günahlarımı bağışla. Şübhəsiz ki, günahları bağışlayan ancaq Sənsən. Məni əxlaqın ən gözəli ilə hidayətləndir, Səndən başqa heç kəs hidayətləndirməz. Pis əxlaqdan məni uzaqlaşdır, çünki

*təkcə Sən uzaqlaşdıransan. Budur, Sənin qarşıdayam. Xeyir təkcə Sənin əlindədir. Və şər Səndən deyil. Məni Sən yaratdın və Sənin hüsuruna qayıdacağam. Mübarək və Ucasan. Səndən günahlarımın bağışlanmasını diləyir və Sənə tövbə edirəm).*⁴²

30- ((اللَّهُمَّ رَبَّ جِبْرَائِيلَ ، وَمِيكَائِيلَ ، وَإِسْرَافِيلَ ، فَاطِرَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ ، عَالِمَ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ ، أَنْتَ تَحْكُمُ بَيْنَ عِبَادِكَ فِيمَا كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ، اهْدِنِي لِمَا اخْتَلَفَ فِيهِ مِنَ الْحَقِّ بِإِذْنِكَ ، إِنَّكَ تُهْدِي مَنْ تُشَاءُ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ))

30. «Allahummə rabbə cibrailə, va mikəilə, va israfilə fatıra-s-səməvati va-l-ardı alimə-l-ğeybi va-ş-şəhadəti, əntə təhkumu beynə ibədikə fimə kənu fihi yəxtəlifun. İhdini limə-xtulifə fihi minə-l-haqqi bi iznikə innəkə təhdi mən təşəu ilə sıratın mustəqim» (*Cəbrayılın, Mikayılın, İsrəfilin Rəbbi! Səmələrin və Yerin Yaradanı, qeybi və aşkarı bilən Allahım! Qullarının arasında düşən ixtilafda ədalətli hökmü verən Sənsən. İxtilafa düşsəm, məni haqqa yönəlt. Sən bəndələrimdən kimi istəsən, doğru yola yönəldirsən*).⁴³

31- ((اللَّهُ أَكْبَرُ كَبِيرًا ، اللَّهُ أَكْبَرُ كَبِيرًا ، اللَّهُ أَكْبَرُ كَبِيرًا ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ كَثِيرًا ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ كَثِيرًا ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ كَثِيرًا ، وَسُبْحَانَ اللَّهِ بُكْرَةً))

⁴² Müslim, 1/534.

⁴³ Müslim, 1/534.

وَأَصِيلاً، وَسُبْحَانَ اللَّهِ بُكْرَةً وَأَصِيلاً، وَسُبْحَانَ اللَّهِ بُكْرَةً وَأَصِيلاً.
 أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ مِنْ نَفْخِهِ وَنَقْفِهِ وَهَمْزِهِ، أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ
 الشَّيْطَانِ مِنْ نَفْخِهِ وَنَقْفِهِ وَهَمْزِهِ، أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ مِنْ نَفْخِهِ
 وَنَقْفِهِ وَهَمْزِهِ ((

31. «Allahu əkbəru kəbiran, Allahu əkbəru kəbiran, Allahu əkbəru kəbiran, va-l-həmdü lilləhi kəsiran, va-l-həmdü lilləhi kəsiran, va-l-həmdü lilləhi kəsiran, va subhanə-l-lahi bukratən və asılən. Əuzu bi-l-ləhi minə-ş-şeytan: min nəfxihi, və nəfsihi, və həmzihî» (*Allah hər şeydən üstündür, böyükdür, Allah hər şeydən üstündür, böyükdür, Allah hər şeydən üstündür, böyükdür, Allahın həmdü hədsizdir, çoxdur, Allahın həmdü hədsizdir, çoxdur, Allahın həmdü hədsizdir, çoxdur, səhərlər və axşamlar Allahu təsbih edirik, səhərlər və axşamlar Allahu təsbih edirik, səhərlər və axşamlar Allahu təsbih edirik. Şeytanın təkəbbürlüyündən, yalanından, vəsvəsəsindən Allaha sığınıram, Şeytanın təkəbbürlüyündən, yalanından, vəsvəsəsindən Allaha sığınıram, Şeytanın təkəbbürlüyündən, yalanından, vəsvəsəsindən Allaha sığınıram*).⁴⁴

⁴⁴ Əbu Davud, 1/203; İbn Macə, 1/265; Əhməd, 4/85. Buna oxşar duanı, barəsində bir hekayətlə birlikdə, Müslim də İbn Ömər in dilindən rəvayət etmişdir, 1/420.

32- ((اللَّهُمَّ لَكَ الْحَمْدُ أَنْتَ نُورُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَنْ فِيهِنَّ ،
وَلَكَ الْحَمْدُ أَنْتَ قَيِّمُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَنْ فِيهِنَّ ، [وَلَكَ الْحَمْدُ
أَنْتَ رَبُّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَنْ فِيهِنَّ] [وَلَكَ الْحَمْدُ لَكَ مُلْكُ
السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَنْ فِيهِنَّ] [وَلَكَ الْحَمْدُ أَنْتَ مَلِكُ السَّمَوَاتِ
وَالْأَرْضِ] [وَلَكَ الْحَمْدُ] [أَنْتَ الْحَقُّ ، وَوَعْدُكَ الْحَقُّ ، وَقَوْلُكَ
الْحَقُّ ، وَلِقَاؤُكَ الْحَقُّ ، وَالْجَنَّةُ حَقٌّ ، وَالنَّارُ حَقٌّ ، وَالنَّبِيُّونَ حَقٌّ ،
وَمُحَمَّدٌ رَحْمَةٌ حَقٌّ ، وَالسَّاعَةُ حَقٌّ] [اللَّهُمَّ لَكَ أَسْلَمْتُ ، وَعَلَيْكَ تَوَكَّلْتُ ،
وَبِكَ آمَنْتُ ، وَإِلَيْكَ أُنِيتُ ، وَبِكَ خَاصَمْتُ ، وَإِلَيْكَ حَاكَمْتُ ، فَاعْفِرْ لِي
مَا قَدَّمْتُ ، وَمَا أَخَّرْتُ ، وَمَا أَسْرَرْتُ ، وَمَا أَعْلَنْتُ] [أَنْتَ الْمُقَدِّمُ ،
وَأَنْتَ الْمُؤَخِّرُ ، لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ] [أَنْتَ إِلَهِي لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ] ((

32. «Allahummə ləkə-l-həmdü əntə nuru-s-səməvati va-l-ard va mən fihinnə, va ləkə-l-həmdü əntə qayyimü-s-səməvati va-l-ard va mən fihinnə, [va ləkə-l-həmdü əntə rabbu-s-səməvati va-l-ardı va mən fihinnə] [va ləkə-l-həmdü ləkə mulku-s-səməvati va-l-ard va mən fihinnə] [va ləkə-l-həmdü əntə məlikü-s-səməvati va-l-ardı] [va ləkə-l-həmdü] [əntə-l-haqq, va vadukə-l-haqq, va qaulukə-l-haqq, liqaukə-l-haqq, va-l-cənnətu haqq, va-n-nəru haqq, va-n-nəbiyyunə haqq, va Muhamməd (s.a.v.) haqq, va-s-səatu haqq] [Allahummə ləkə əsləmtü, va aleykə təvakkəltü, va bikə-əməntü, va ileykə ənəbtü, va bikə xasəmtü, va ileykə hakəmtü, fəğfir li mə qaddəmtü, va mə əxxərtü, va mə əsərtü, va mə ələntü] [əntə-l-muqəddimü, va əntə-l-muəxxirü lə iləhə illə ənt] [əntə iləhi lə iləhə illə ənt]» (*Allahum! Həmd Sənə məxsusdur. Sən*

səmələrin, yerin və onların arasında olan hər şeyin Nurusan. Həmd Sənə məxsusdur. Sən səmələrin, yerin və onların arasında olan hər şeyin Nəzarətçisisən. [Həmd Sənə məxsusdur, Sən səmələrin, yerin və onların arasından olan hər şeyin Rəbbisən] [Həmd Sənə məxsusdur. Səmələrin, yerin və onların arasında olan hər şeyin ixtiyar Sahibisən] [Həmd Sənə məxsusdur. Sən səmələrin, yerin və onların arasında olan hər şeyin hökmdarisən] [Həmd Sənə məxsusdur] [Sən haqsan, vədin də haqdır. Bütün dediklərin haqdır, və Sənə dönüş haqdır, Cənnət də, Cəhənnəm də haqdır, peyğəmbərlərin də haqdır, Məhəmməd (s.ə.v.) haqdır və Qiyamət də haqdır] [Allahım! Sənə özümü təslim etdim; Sənə arxalandım, Sənə iman gətirdim, günah işlətdiyim üçün Sənin qarşında peşmanam, insanlarla Sənin adını tutub mübahisə edirəm, Sənin hökmünə güvənirəm. Əvvəlki və sonrakı gizli və aşkar günahlarımı bağışla] [Hadisələri əvvəlcə və axıra çəkmək haqqı Səindir, Səndən başqa ibadətə və itaətə layiq haqq məbud yoxdur] [Sən mənim Haqq Məbudumsan. Səndən başqa ibadətə və itaətə layiq haqq məbud yoxdur].⁴⁵ *

* – Peyğəmbərimiz (s.ə.v) bu duanı gecə qalxdıqda təhəccüd namazında oxuyardı.

17. Rükuda edilən dualar

⁴⁵ əl-Buxari, izahlı nəşri, 3/3, 11/116, 13/371, 13/423, 13/465; Müslim, buna oxşar duanı ixtisarla verir. (1/532)

33- ((سُبْحَانَ رَبِّيَ الْعَظِيمِ))

33. 3 dəfə: «Subhanə rabbiyə-l-azım» (Əzəmət sahibi olan Rəbbim, nöqsansız və pakdır).⁴⁶

34- ((سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ رَبَّنَا وَبِحَمْدِكَ ، اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي))

34. «Subhanəkə-l-lahummə rabbənə və bihəmdikə Allahummə-ğfirli» (Rəbbimiz olan Allahım! Həmd Sənə məxsusdur və Səni təsbih edirik! Allahım, bağışla məni).⁴⁷

35- ((سُبُّوحٌ ، قُدُّوسٌ ، رَبُّ الْمَلَائِكَةِ وَالرُّوحِ))

35. «Subbuh, quddus, rabbu-l-mələikəti və-r-ruh» (Çox təsbih olunan və Müqəddəs olan, mələklərin və ruhun Rəbbi!).⁴⁸

36- ((اللَّهُمَّ لَكَ رَكَعْتُ ، وَبِكَ آمَنْتُ ، وَلَكَ أَسْلَمْتُ ، خَشَعَ لَكَ سَمْعِي ، وَبَصَرِي ، وَمُخِّي ، وَعَظْمِي ، وَعَصْبِي ، وَمَا اسْتَقَلَّ بِهِ قَدَمِي))

⁴⁶ Əbu Davud, ən-Nəşai, ət-Tirmizi, İbn Macə və Əhməd. Bax: ət-Tirmizi, dəqiq. nəşri, 1/83.

⁴⁷ əl-Buxari, 1/199; Müslim, 1/350.

⁴⁸ Müslim, 1/353.

36. «Allahummə ləkə rakatu, va bikə əməntu, va ləkə əsləmtu, xəşəə ləkə səmi, va bəsari, va muxxi, va azmi va asabi, va məstəqallə bihi qadəmi» (*Allahım Sənə diz çökdüm, Sənə iman gətirdim və Sənə təslim oldum. Qulağım, gözüüm, beynim, sümüklərim, əzələlərim və ayaqlarımın üstündə qərar tutan hər şey Sənə təbə oldu*).⁴⁹

-37 ((سُبْحَانَ ذِي الْجَبَرُوتِ، وَالْمَلَكُوتِ، وَالْكِبْرِيَاءِ، وَالْعَظَمَةِ))

37. «Subhanə zi-l-cəbəruti, va-l-mələkuti, va-l-kibriyəi, va-l-azəməti» (*Qüdrət, hökmranlıq, böyüklük və əzəmət Sahibi olan Allahım, nöqsansız və pakdır*).⁵⁰

18. Rükudan qalxarkən edilən dua

-38 ((سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمِدَهُ))

38. «Səmia-l-lahu limən həmidəh» (*Allah Ona həmd edəni eşidir*).⁵¹

-39 ((رَبَّنَا وَلَكَ الْحَمْدُ ، حَمْدًا كَثِيرًا طَيِّبًا مُبَارَكًا فِيهِ))

⁴⁹ Müslim, 1/534, Əbu Davud, ən-Nəsai və Ət-Tirmizi.

⁵⁰ Əbu Davud, 1/230, ən-Nəsai və Əhməd; isnadı yaxşıdır.

⁵¹ əl-Buxari, izahlı nəşri, 2/282.

39. «Rabbənə va ləkə-l-həmd, həmdən kəsiran tayyibən mubərakən fihi» (*Rəbbimiz! Həmd Sənə məxsusdur; saysız-hesabsız, gözəl, mübarək həmd*).⁵²

40- ((... مِلءَ السَّمَوَاتِ وَمِلءَ الْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا ، وَمِلءَ مَا شِئْتَ مِنْ شَيْءٍ بَعْدُ . أَهْلَ النَّعَاءِ وَالْمَجْدِ ، أَحَقُّ مَا قَالَ الْعَبْدُ ، وَكُنَّا لَكَ عَبْدٌ . اللَّهُمَّ لَا مَانِعَ لِمَا أَعْطَيْتَ ، وَلَا مُعْطِيَ لِمَا مَنَعْتَ ، وَلَا يَنْفَعُ ذَا الْجَدِّ مِنْكَ الْجَدُّ))

40. «...milə-s-səməvati va milə-l-ardı va mə beynəhumə, va milə mə şitə min şeyin bad. Əhlə-s-sənəi va-l-məcdi, əhaqqu mə qalə-l-abdu, va kullunə ləkə abd. Allahummə lə məniə limə ətaytə, va lə mutiyə limə mənətə va lə yənfəu zə-l-cəddi minkə-l-cədd» (*Sənə yer ilə səmalar arasını əhatə edən və istədiyin qədər həmdü-sənalar olsun. Sənin qulunun dediyi haqdır. Biz hamımız Sənin qulunuq. Allahım! Sənin verdiyinə mane olacaq heç bir şey yoxdur. Sənin mane olduğun şeyi heç kəs verə bilməz. Ey əzəmət Sahibi! Sən fayda verməsən, heç kəs fayda verə bilməz*).⁵³

19. Səcdədə edilən dua

⁵² əl-Buxari, izahlı nəşri, 2/284.

⁵³ Müslim, 1/346.

41- ((سُبْحَانَ رَبِّيَ الْأَعْلَى))

41. 3 dəfə: «Subhanə rabbiyə-l-ələ» (*Ən Uca Rəbbim nöqsansız və pakdır*).⁵⁴

42- ((سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ رَبَّنَا وَبِحَمْدِكَ ، اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي))

42. «Subhanəkə-l-lahummə rabbənə və bihəmdikə. Allahummə-ğfirli» (*Rəbbimiz olan Allahım! Həmd Sənə məxsusdur və Səni təsbih edirik! Allahım, bağışla mənə*).⁵⁵

43- ((سُبُّوحٌ ، قُدُّوسٌ ، رَبُّ الْمَلَائِكَةِ وَالرُّوحِ))

43. «Subbuh, quddus, rabbu-l-mələikəti və-r-ruh» (*Çox təsbih olunan və Müqəddəs olan, mələklərin və ruhun Rəbbi!*).⁵⁶

44- ((اللَّهُمَّ لَكَ سَجَدْتُ ، وَبِكَ آمَنْتُ ، وَلَكَ أَسْلَمْتُ ، سَجَدَ وَجْهِي لِلَّذِي خَلَقَهُ ، وَصَوَّرَهُ ، وَشَقَّ سَمْعَهُ وَبَصَرَهُ ، تَبَارَكَ اللَّهُ أَحْسَنُ الْخَالِقِينَ))

⁵⁴ Əbu Davud, ən-Nəşai, ət-Tirmizi, İbn Macə və Əhməd. Bax: ət-Tirmizi, dəqiğ. nəşri, 1/83.

⁵⁵ əl-Buxari, 1/99; Müslim, 1/350.

⁵⁶ Müslim, 1/353.

44. «Allahummə ləkə səcədtu və bikə əməntu, və ləkə əsləmtu, səcədə vachiyə lilləzi xələqahu, və savvarahu, və şəqqə səmahu və basarahu, təbərəkə-l-llahu əhsənu-l-xaliqin» (Āĕĕāhūi Nāīā nācəā ādāēi, Nāīā èiāi gəðēðēi āā Nāīā òāñēēi ĩēāōi. Sifətimi xəlq Edənə, ona quruluş Verənə və əlavə olaraq, göç āā āōēāq Āāðāīā üçüi nācəā ādāē. Āüðüi ĩāðēōāēāðüi gözəl Ōāēēāē üüāāðēē Āēēāhāūð).⁵⁷

-45 ((سُبْحَانَ ذِي الْجَبَرُوتِ، وَالْمَلَكُوتِ، وَالْكِبْرِيَاءِ، وَالْعَظَمَةِ))

45. «Subhanə zi-l-cəbəruti, va-l-mələkuti, va-l-kibriyəi, va-l-azaməti» (Qüdrət, hökmranlıq, böyüklük və əzəmət Sahibi olan Allahım pak və nöqsansızdır).⁵⁸

-46 ((اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي ذُنُوبِي كُلَّهُ ، بِقَهْ وَجَلِّهِ ، وَأَوَّلُهُ وَآخِرُهُ ،
وَعَلَانِيَتُهُ وَسِرِّهِ))

46. «Allahummə-ğfirli zənbi kulləhu, diqqahu və cilləhu, və avvaləhu və əxirahu və aləniyətəhu və sirrahu» (Allahım! Günahlarımın hamısını – kiçiyini və böyüyünü, ilkini və sonuncunu, gizlini və aşkarını bağışla).⁵⁹

⁵⁷ Müslim, 1/534, və başqaları.

⁵⁸ Əbu Davud, 1/230, ən-Nəsai və Əhməd; isnadı yaxşıdır.

⁵⁹ Müslim, 1/350.

47- ((اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِرِضَاكَ مِنْ سَخَطِكَ ، وَبِمُعَافَاتِكَ مِنْ عُقُوبَتِكَ ، وَأَعُوذُ بِكَ مِنْكَ ، لَا أَحْصِي ثَنَاءً عَلَيْكَ أَنْتَ كَمَا أَتَنَنَتَ عَلَى نَفْسِكَ))

47. «Allahummə inni əuzu birıdakə min səxatıkə va bimuaafətikə min uqubətikə və əuzu bikə minkə, lə uhsı sənəən aleykə əntə kəmə əsneytə alə nəfsikə» (*Allahım! Məndən razı qalmaq üçün Sənin qəzəbindən, bağışlanmaq üçün Sənin cəzandan və Səndən Sənə sığınırım, Sənə olan həmd-sənaların sonu yoxdur, Sən özünü həmd-sənə edən kimisən*).⁶⁰

20. İki səcdə arasında oturarkən edilən dualardan

48- ((رَبِّ اغْفِرْ لِي ، رَبِّ اغْفِرْ لِي))

48. «Rəbbi-ğfirli, rabbi-ğfirli» (*Rəbbim, məni bağışla! Rəbbim, məni bağışla!*).⁶¹

49 - ((اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي ، وَارْحَمْنِي ، وَاهْدِنِي ، وَاجْبُرْنِي ، وَعَافِنِي ، وَارْزُقْنِي ، وَارْقُتْنِي))

⁶⁰ Müslim, 1/352.

⁶¹ Əbu Davud, 1/231; bax: İbn Macə, dəqiq. nəşri, 1/148.

49. «Allahummə-ğfirli, varhamni, vahdini, vacburni, va afini, varzuqni, varfani» (*Allahum! Məni başışla və mənə qarşı mərhəmətli ol, məni doğru yola yönəlt, əyri-əskiyyəmi düzəlt, mənə sağlamlıq, ruzi ver və məni ucalt*).⁶²

21. Quranı oxuyaraq səcdə işarəsini gördükdə səcdə etmək və bu duaları demək lazımdır

50- ((سَجَدَ وَجْهِي لِلَّذِي خَلَقَهُ ، وَشَقَّ سَمْعَهُ وَبَصَرَهُ بِحَوْلِهِ وَقُوَّتِهِ
{ فَتَبَارَكَ اللَّهُ أَحْسَنُ الْخَالِقِينَ }))

50. «Səcdə vachiyə lilləzi xələqahu, va şəqqə səməhu va bəsarahu bihəulihi va quvvatıhi {fətəbərəkə-l-llahu əhsənu-l-xalıqin}» (*Sifətimi xələq Edənə, ona qurluş Verənə və əlavə olaraq, güc əə ədöəq Verənə, güc əə əüüâəð Ñàhəâè îèàí Àèèàhà üzüüm ñəçəə àðəè. {Áüüüí îəðèóäèäðüí gözəl Ôàèèäè üüââðəè Àèèàhəüð}*).⁶³

51- ((اللَّهُمَّ اكْتُبْ لِي بِهَا عِنْدَكَ أَجْرًا ، وَضَعْ عَنِّي بِهَا وَزْرًا ،
وَاجْعَلْهَا لِي عِنْدَكَ دُخْرًا ، وَتَقَبَّلْهَا مِنِّي كَمَا تَقَبَّلْتَهَا مِنْ عَبْدِكَ دَاوُدَ))

⁶² Əbu Davud, ət-Tirmizi, İbn Macə. Bax: ət-Tirmizi, dəqiq. nəşri, 1/90; İbn Macə, dəqiq. nəşri, 1/148.

⁶³ ət-Tirmizi, 2/474; Əhməd, 6/30; əl-Hakim. Əl-Hakim bunu səhəh hədis hesab etmiş, əz-Zəhəbi də onunla razılaşmışdır. (1/220, əlavə də onundur).

51. «Allahummə-ktub li bihə indəkə əcrən, vada anni bihə vizran, vacalhə li indəkə zuxran, va təqabbəlhə minni kəmə təqabbəltəhə min abdikə Dəvud» (*Allahım! Mənim üçün əcr yaz və bir günahımı sil, onu mənim üçün Öz yanında toplayıb saxla və qulun Davuddan qəbul etdiyin kimi onu məndən də qəbul et*).⁶⁴

22. Təşəhhüd duası

52- ((الْحَيَّاتُ اللهُ ، وَالصَّلَوَاتُ ، وَالطَّيِّبَاتُ ، السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا النَّبِيُّ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ ، السَّلَامُ عَلَيْنَا وَعَلَى عِبَادِ اللهِ الصَّالِحِينَ . أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللهُ وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ))

52. «Ət-təhiyyətu lilləhi, va-s-salavatı, va-t-tayyibətu, əs-sələmu aleykə əyyuhə-n-nəbiyyu va rahmətu-l-lahi va bərəkətuhi, əs-sələmu aleyinə va alə ibədi-l-ləhi-s-salihin. Əşhədu ən lə iləhə illə-l-lah va əşhədu ənnə Muhəmmədən abduhu va rasuluhu» (*Allaha həmd-sənalar, xeyir-dualar olsun. Bütün yaxşı işlər də Allah uğrunda edilir. Peyğəmbərə salam olsun. Allahın mərhəməti və bərəkəti ona yetişsin. Bizə və Allahın əməli-saleh bəndələrinə salam olsun. Mən şəhadət edirəm ki,*

⁶⁴ Ət-Tirmizi, 2/473; Əl-Hakim. Əl-Hakim bunu səhih hədis hesab etmiş, əz-Zəhəbi də onunla razılaşmışdır. (1/219).

*Allahdan başqa ibadətə və itaətə layiq haqq məbud yoxdur. Və şahadət edirəm ki, Məhəmməd Onun qulu və elçisidir).*⁶⁵

23. Təşəhhüddən sonra Məhəmməd peyğəmbərə (s.a.v.) edilən salavat

53- ((اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ كَمَا صَلَّيْتَ عَلَى إِبْرَاهِيمَ وَعَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ ، إِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ . اللَّهُمَّ بَارِكْ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ كَمَا بَارَكْتَ عَلَى إِبْرَاهِيمَ وَعَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ ، إِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ))

53. «Allahummə salli alə Muhəmmədin və alə əli Muhəmməd, kəmə salleytə alə İbrahim və alə əli İbrahim, innəkə həmidun məcid, Allahummə bərik alə Muhəmmədin və alə əli Muhəmməd, kəmə bərəktə alə İbrahim və alə əli İbrahim, innəkə həmidun məcid»
(*Allahum! İbrahimə və onun ailəsinə xeyir-dua verdiyin kimi, Məhəmmədə və onun ailəsinə də xeyir-dua ver, Sən, həqiqətən həmd-sənalara layiq və şan-şövkətlisən. İbrahimə və onun ailəsinə bərəkət verdiyin kimi, Məhəmmədə və onun ailəsinə də bərəkət ver. Sən, həqiqətən, həmd-sənalara layiq və şan-şövkətlisən*).⁶⁶

⁶⁵ əl-Buxari, izahlı nəşri, 11/13; Müslim, 1/301.

⁶⁶ əl-Buxari, izahlı nəşri, 6/408.

54- ((اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى أَزْوَاجِهِ وَذُرِّيَّتِهِ كَمَا صَلَّيْتَ عَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ ، وَبَارِكْ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى أَزْوَاجِهِ وَذُرِّيَّتِهِ كَمَا بَارَكْتَ عَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ ، إِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ))

54. «Allahummə salli alə Muhammədin va alə əzvacihi va zurriyyətihi, kəmə salleytə alə əli İbrahim. Va bərik alə Muhammədin va alə əzvacihi va zurriyyətihi, kəmə bəraktə alə əli İbrahim. İnnəkə həmidun məcid» (*Allahum! İbrahimin ailəsinə xeyir-dua etdiyin kimi, Məhəmmədə və onun xanımlarına və övladlarına xeyir-dua et. İbrahim ailəsinə bərəkət verdiyin kimi, Məhəmmədə və onun xanımlarına və övladlarına da bərəkət ver. Şübhəsiz ki, Sən çox həmd-səna edilən, şan və şərəf Sahibisən*).⁶⁷

24. Axıncı təşəhhüddən sonra və salamdan qabaq edilən dualar

55- ((اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ عَذَابِ الْقَبْرِ ، وَمِنْ عَذَابِ جَهَنَّمَ ، وَمِنْ فِتْنَةِ الْمَحْيَا وَالْمَمَاتِ ، وَمِنْ شَرِّ فِتْنَةِ الْمَسِيحِ الدَّجَالِ))

55. «Allahummə inni əuzu bikə min azəbi-l-qabri, va min azəbi cəhənnəm, va min fitnəti-l-məhyə va-l-

⁶⁷ əl-Buxari, izahlı nəşri, 6/407; Müslim, 1/306; buradakı mətn Müslimindir.

məməti, va min şərri fitnəti-l-məsihi-d-dəccəl» (*Allahım! Qəbr əzabından, Cəhənnəm əzabından, ölüm və həyat fitnəsindən, Məsihi-Dəccəlin fitnə-şərindən Sənə sığınuram*).⁶⁸

56- ((اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ عَذَابِ الْقَبْرِ ، وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ فِتْنَةِ الْمَسِيحِ الدَّجَالِ ، وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ فِتْنَةِ الْمَحْيَا وَالْمَمَاتِ . اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْمَأْتَمِ وَالْمَغْرَمِ))

56. «Allahummə inni əuzu bikə min azəbi-l-qabri, va əuzu bikə min fitnəti-l-məsihi-d-dəccəl, va əuzu bikə min fitnəti-l-məhyə va-l-məməti. Allahummə inni əuzu bikə minə-l-məsəmi va-l-məğrami» (*Allahım! Qəbr əzabından, Məsihi- Dəccəlin, ölüm və həyatın fitnəsindən Sənə sığınuram. Allahım! Günahə və borca düşməkdən Sənə sığınuram*).⁶⁹

57- ((اللَّهُمَّ إِنِّي ظَلَمْتُ نَفْسِي ظُلْمًا كَثِيرًا ، وَلَا يَغْفِرُ الذُّنُوبَ إِلَّا أَنْتَ ، فَاعْفِرْ لِي مَغْفِرَةً مِنْ عِنْدِكَ وَارْحَمْنِي ، إِنَّكَ أَنْتَ الْعَفُورُ الرَّحِيمُ))

57. «Allahummə inni zaləmtu nəfsi zilmən kəsiran, va lə yəğfiru-z-zunubə illə ənt, fəğfirli məğfiratən min indikə varhamni, innəkə əntə-l-ğafuru-r-rahim»

⁶⁸ əl-Buxari, 2/102; Müslim, 1/412; buradakı mətn Müslimindir.

⁶⁹ əl-Buxari, 1/202; Müslim, 1/412.

(*Allahım! Mən nəfsimə çox zülm etdim. Günahları bağışlayan ancaq Sənsən. Bağışla və rəhm et. Şübhəsiz, Sən Bağışlayan və Mərhəmətlisən*).⁷⁰

58- ((اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي مَا قَدَّمْتُ، وَمَا أَخَّرْتُ، وَمَا أَسْرَرْتُ، وَمَا أَعْلَنْتُ، وَمَا أَسْرَفْتُ، وَمَا أَنْتَ أَعْلَمُ بِهِ مِنِّي . أَنْتَ الْمُقَدِّمُ ، وَأَنْتَ الْمُؤَخِّرُ ، لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ))

58. «Allahummə-ğfirli mə qaddəmtu, və mə əxxərtu, və mə əsrartu, və mə ələntu, və mə əsraftu, və mə əntə ələmu bihi minni. Əntə-l-muqaddimu, və əntə-l-muəxxiru, lə iləhə illə əntə» (*Allahım! Etdiyim və edəcəyim, gizli və aşkar işlərim, israf etdiyim və məndən daha yaxşı bildiyin günahları bağışla. Əvvəl və axır Sənsən. Səndən başqa ibadətə və itaətə layiq haqq məbud yoxdur*).⁷¹

59- ((اللَّهُمَّ أَعْنِي عَلَى ذِكْرِكَ ، وَشُكْرِكَ ، وَحُسْنِ عِبَادَتِكَ))

59. «Allahummə əinni alə zikrik, və şukrik, və husni ibədətik» (*Allahım! Sənə zikr etməkdə, Sənə şükr etməkdə və Sənə gözəl ibadət etməkdə mənə yardım et*).⁷²

⁷⁰ əl-Buxari, 8/168; Müslim, 4/2078.

⁷¹ Müslim, 1/534.

⁷² Əbu Davud, 2/86; ən-Nəsai, 3/53.

60- ((اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْبُخْلِ ، وَأَعُوذُ بِكَ مِنَ الْجُبْنِ ، وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ أَنْ أُرَدَّ إِلَى أَرْدَلِ الْعُمْرِ ، وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ فِتْنَةِ الدُّنْيَا وَعَذَابِ الْقَبْرِ))

60. «Allahummə inni əuzu bikə minə-l-buxli, və əuzu bikə minə-l-cubni, və əuzu bikə min ən uraddə ilə ərzəli-l-umrı, və əuzu bikə min fitnəti-d-dunyə və azəbi-l-qabri» (Allahım! Xəsislikdən və qorxaqlıqdan sənə sığınırım. Rəzil ömür sürməkdən Sənə sığınırım. Dünyə fitnəsi və qəbir əzabından Sənə sığınırım).⁷³

61- ((اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ الْجَنَّةَ وَأَعُوذُ بِكَ مِنَ النَّارِ))

61.«Allahummə inni əsəlukə-l-cənnətə və əuzu bikə minə-n-nər» (Allahım! Səndən Cənnəti diləyirəm, Cəhənnəmdən Sənə sığınırım).⁷⁴

62- ((اللَّهُمَّ بَعْلَمِكَ الْغَيْبِ وَفَدَرْتِكَ عَلَى الْخَلْقِ أَحْيَيْتَنِي مَا عَلِمْتَ الْحَيَاةَ خَيْرًا لِي ، وَتَوَفَّيْتَنِي إِذَا عَلِمْتَ الْوَفَاةَ خَيْرًا لِي ، اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ خَشْيَتِكَ فِي الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ ، وَأَسْأَلُكَ كَلِمَةَ الْحَقِّ فِي الرِّضَا وَالْغَضَبِ ، وَأَسْأَلُكَ الْقَصْدَ فِي الْغِنَى وَالْفَقْرِ ، وَأَسْأَلُكَ نَعِيمًا لَا يَنْفَدُ ، وَأَسْأَلُكَ فُرَّةَ عَيْنٍ لَا تَنْقَطِعُ ، وَأَسْأَلُكَ الرِّضَا بَعْدَ الْقَضَاءِ ، وَأَسْأَلُكَ بَرْدَ الْعَيْشِ بَعْدَ الْمَوْتِ ، وَأَسْأَلُكَ لَذَّةَ النَّظَرِ إِلَى وَجْهِكَ وَالشَّوْقَ إِلَى

⁷³ əl-Buxari, izahlı nəşri, 6/35.

⁷⁴ Əbu Davud. Həmç. bax: İbn Macə, dəqiq. nəşri, 2/328.

لِقَائِكَ فِي غَيْرِ ضَرَاءٍ مُضِرَّةٍ وَلَا فِتْنَةٍ مُضِلَّةٍ ، اللَّهُمَّ زَيِّنَا بِزِينَةِ
الْإِيمَانِ وَاجْعَلْنَا هُدًى مُهْتَدِينَ))

62. «Allahummə bi ilmikə-l-ğeybə və qudratikə alə-l-xəlqi əhyini mə alimtə-l-hayətə xeyran li, və təvaffəni izə alimtə-l-vafətə xeyran li, Allahummə inni əsəlukə xəşyətəkə fi-l-ğeybi və-ş-şəhədəti, və əsəlukə kəlimətə-l-haqqi fi-r-rıda və-l-ğadabi, və əsəlukə-l-qasdə fi-l-ğınə və-l-fəqri, və əsəlukə nəimən lə yənfədu, və əsəlukə qurratə aynin lə tənqatıu, və əsəlukə-r-rıda badə-l-qadai, və əsəlukə bərdə-l-ayşi badə-l-mauti, və əsəlukə ləzzətə-n-nazari ilə vachikə və-ş-şauqə ilə liqaikə fi ğeyri darraa mudırratin və lə fitnətin mudillətin, Allahummə zəyyinnə bi zinəti-l-iməni vacalnə hudətən muhtədin» (*Allahım! Qeyb elmini təkə Sən bilirsən və yaratmaq qüdrəti Səndədir, əgər həyatım xeyirlidirsə, məni yaşat. Əgər mənim ölməyimi xeyirlidirsə, məni öldür. Allahım! Aşkar və gizli yerdə olduqda Səndən qorxu diləyirəm. Səndən razı və qəzəb anında haqq söz söyləməyimi diləyirəm. Bitməyən bir nemət və sonu gəlməyən bir göz aydınlığı diləyirəm. Səndən qəzəbli olmağından sonra razılığımı və ölümədən sonra yaxşı həyatı diləyirəm. Səndən üzünü görmək ləzzətini diləyirəm, Səninlə görüşü həsrətlə gözləyirəm. Allahım! Bizi imanla zinətləndir və hidayətləndir, bizdən qabaq doğru yol ilə gedənlərdən et*).⁷⁵

⁷⁵ ən-Nəsai, 3/54, 55; Əhməd, 4/364; isnadı çox yaxşıdır.

63- ((اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ يَا اللَّهُ بِأَنَّكَ الْوَاحِدُ الْأَحَدُ الصَّمَدُ الَّذِي لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ ، أَنْ تُغْفِرَ لِي ذُنُوبِي ، إِنَّكَ أَنْتَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ))

63. «Allahummə inni əsəlukə yə Allahu bi ənnəkə-l-vahidu-s-saməd əl-ləzi ləm yəlid və ləm yuləd və ləm yəkun ləhu kufuvən əhəd, ən tağfira li zunubi, innəkə əntə-l-ğafuru-r-rahim» (*Allahım! Sən Birsən və Təksən. Əbədısən. Doğmamış və Doğulmamışsan. Heç bir bənzərin yoxdur. Səndən günahlarımın bağışlanmasını diləyirəm. Şübhəsiz, Sən Bağışlayan və Rəhmlisən*).⁷⁶

64- ((اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِأَنَّ لَكَ الْحَمْدَ، لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ، وَحْدَكَ لَا شَرِيكَ لَكَ، الْمَنَّانُ، يَا بَدِيعَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ، يَا ذَا الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ، يَا حَيُّ، يَا قَيُّوْمُ، إِنِّي أَسْأَلُكَ الْجَنَّةَ وَأَعُوذُ بِكَ مِنَ النَّارِ))

64. «Allahummə inni əsəlukə bi ənnə ləkə-l-həmd, lə iləhə illə ənt vahdəkə lə şərikə ləkə, əl-mənnən, yə bədia-s-səməvati və-l-ard, yə zə-l-cələli və-l-ikram, yə hayyu yə qayyum, inni əsəlukə-l-cənnətə və əuzu bikə minə-n-nər» (*Allahım! Səndən diləyirəm. Həmd Sənə məxsusdur, Səndən başqa ibadətə və itaətə layiq haqq məbud*

⁷⁶ ən-Nəsai, buradakı mətn onundur, 3/52; Əhməd, 4/338. Bax: əl-Əlbani. «Sifət səlāt ən-nəbi» («Peyğəmbər (s.s) namazı»), s.204.

yoxdur. Təksən və Şəriksizsən, Səxavətlisən. Ey səmələrin və yerin Yaradanı! Ey əzəmət və ikram Sahibi! Ya Hayyu (daima və əbədi), ya Qayyum (hər şeyi idarə edən) Səndən Cənnəti diləyirəm, Cəhənnəmdən Sənə sığınırım).⁷⁷

65- ((اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِأَلِّي أَشْهَدُ أَنَّكَ أَنْتَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ الْأَحَدُ الصَّمَدُ الَّذِي لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ))

65. «Allahummə inni əsəlukə bi ənni əşhədu ənnəkə əntə-l-llahu lə iləhə illə əntə-l-əhədu-s-saməd əl-ləzi ləm yəlid və ləm yuləd və ləm yəkun ləhu kufuvan əhəd» (Allahım! Səndən diləyirəm və şəhadət edirəm ki, Səndən başqa ibadətə və itaətə layiq haqq məbud yoxdur, Təksən və Əbədisən (Daimisən, Sonsuzsan), Doğmamış və Doğulmamışsan. Heç bir bənzərin yoxdur).⁷⁸

25. Namazdan sonra edilən zikrlər

66- ((أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ))

66. 3 dəfə: «Əstağfiru-l-lah» (Allah, bağışla məni).

⁷⁷ Əbu Davud, ən-Nəsai, ət-Tirmizi, İbn Macə. Bax: İbn Macə, dəqiq. nəşri, 2/329.

⁷⁸ Əbu Davud, 2/62; ət-Tirmizi, 5/515; İbn Macə, 2/1267; Əhməd, 5/360. Həmç. bax: İbn Macə, dəqiq. nəşri, 2/329; ət-Tirmizi, dəqiq. nəşri, 3/163.

((اللَّهُمَّ أَنْتَ السَّلَامُ، وَمِنْكَ السَّلَامُ، تَبَارَكْتَ يَا ذَا الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ))

«Allahummə əntə-s-sələm, və minkə-s-sələm, təbə-raktə yə zə-l-cələli və-l-ikram» (*Allahım! Sən Salamsan, salamatlıq (müvəffəqiyyət) Səndəndir. Ey əzəmət və hörmət Sahibi, xeyir-dua Səndəndir*).⁷⁹

67- ((لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ . اللَّهُمَّ لَا مَانِعَ لِمَا أَعْطَيْتَ ، وَلَا مُعْطِيَ لِمَا مَنَعْتَ ، وَلَا يَنْفَعُ ذَا الْجَدِّ مِنْكَ الْجَدُّ))

67.«Lə iləhə illə-l-lah vahdəhu lə şərikə ləhu, ləhu-l-mulk və ləhu-l-həmd və huva alə kulli şeyin qadir! Allahummə lə məniə limə əteytə və lə mutiyə limə mənətə, və lə yənfəu zə-l-cəddi minkə-l-cədd» (*Allahdan başqa ibadətə və itaətə layiq haqq məbud yoxdur. Təkdir və şəriki yoxdur. Mülk və həmd onundur, Təkcə O hər şeyə qadirdir. Allahın verdiyinə mane olan və Onun vermədiyini verə biləcək kəs yoxdur. Səndən başqa heç kəs fayda verə bilməz. Sənsən əzəmət Sahibi*).⁸⁰

68- ((لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ . لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ ، لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ ، وَلَا

⁷⁹ Müslim, 1/414.

⁸⁰ əl-Buxari, 1/255; Müslim, 1/414.

نَعْبُدُ إِلَّا إِيَّاهُ ، لَهُ التَّعَمُّهُ وَلَهُ الْفَضْلُ وَلَهُ التَّنَائُ الْحَسَنُ ، لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ
مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ وَلَوْ كَرِهَ الْكَافِرُونَ))

68. «Lə iləhə illə-l-lah vahdəhu lə şərikə ləhu, ləhu-l-mulk, va ləhu-l-həmd va huva alə kulli şeyin qadir. Lə haulə va lə quvvatə illə bi-l-ləh, lə iləhə illə-l-lah, va lə nəbudu illə iyyəh, ləhu-n-nimətu va ləhu-l-fadlu, va ləhu-s-sənəu-l-həsən, lə iləhə illə-l-lah muxlisinə ləhu-d-dinə va ləu kərihə-l-kəfirun» *(Allahdan başqa ibadətə və itaətə layiq haqq məbud yoxdur. Təkdir və şərki yoxdur. Təkcə O, hər şeyə qadirdir. Qüvvət ancaq Allahdadır. Allahdan başqa ibadətə və itaətə layiq haqq məbud yoxdur. Ancaq Ona ibadət edirik, nemət, ləyaqət, gözəl təriflər Onadır – Allahdan başqa ibadətə və itaətə layiq haqq məbud yoxdur. Kafirlər istəməsə də biz Allahımıza və dinimizə sadıq).*⁸¹

69-((سُبْحَانَ اللَّهِ ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ ، وَاللَّهُ أَكْبَرُ))

69. 33 dəfə: «Subhanə-l-lah», 33 dəfə: «əl-həmdü lilləh», 33 dəfə: «Allahu Əkbər» *(Pak və nöqsansız Allahım. Həmd Allaha məxsusdur. Allah hər bir şeydən üstündür və böyükdür).* Axırda isə bir dəfə:

⁸¹ Müslim, 1/415.

((لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ))

«Lə iləhə illə-l-lah vahdəhu lə şərikə ləhu, ləhu-l-mulk, va ləhu-l-həmd va huva alə kulli şeyin qadır» (Allahdan başqa ibadətə və itaətə layiq haqq məbud yoxdur. O, təkdir və şərki yoxdur. Mülk və həmd Onundur. O, hər şeyə qadirdir).⁸²

70. Hər namazdan sonra İxlas, Fələq, Nas surələrini oxumaq.⁸³

قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ ① اللَّهُ الصَّمَدُ ② لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ ③ وَلَمْ يَكُنْ لَهُ
كُفُوًا أَحَدٌ ④

Bismi-l-ləhi-r-rahməni-r-rahim «Qul huva-l-lahu Əhəd. Allahu-s-Saməd. Ləm yəlid və ləm yuləd. Va ləm yəkun ləhu kufuvan Əhəd».

قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ الْفَلَقِ ① مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ ② وَمِنْ شَرِّ غَاسِقٍ إِذَا وَقَبَ ③
④ وَمِنْ شَرِّ النَّفَّاثَاتِ فِي الْعُقَدِ ⑤ وَمِنْ شَرِّ حَاسِدٍ إِذَا حَسَدَ ⑥

⁸² Müslim, 1/418. Oradakı hədisdə deyilir: «Kim hər namazdan sonra bu duanı oxusa, günahları dərəcəyə köpüyü qədər olsa belə, bağışlanar».

⁸³ Əbu Davud, 2/86; ən-Nəşai, 3/68; həmç. bax: Ət-Tirmizi, dəqiq. nəşri, 2/8. Bu üç surəyə «pənah surələri» deyilir. Bax: "Fəth əl-Bəri", 9/62.

Bismi-l-ləhi-r-rahməni-r-rahim «Qul əuzu bi-rabbi-l-fələq. Min şərr-i mə xələq. Va min şərr-i ğasiqin izə vaqab. Va min şərr-i-n-nəffəsəti fi-l-uqad. Va min şərr-i hasidin izə hasəd».

قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ النَّاسِ ① مَلِكِ النَّاسِ ② إِلَهِ النَّاسِ ③ مِنْ شَرِّ الْوَسْوَاسِ الْخَنَّاسِ ④ الَّذِي يُوَسْوِسُ فِي صُدُورِ النَّاسِ ⑤ مِنَ الْجِنَّةِ وَالنَّاسِ ⑥

Bismi-l-ləhi-r-rahməni-r-rahim «Qul əuzu bi-rabbi-n-nəs. Məliki-n-nəs. İləhi-n-nəs. Min şərr-i-l-vasvasi-l-xannəs. Əlləzi yuvasvisu fi suduri-n-nəs. Minə-l-cinnəti va-n-nəs».

71. Hər namazdan sonra ayətul Kursi (əl-Bəqərə, 255) oxumaq⁸⁴

اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ لَا تَأْخُذُهُ سِنَّةٌ وَلَا نَوْمٌ لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ مَنْ ذَا الَّذِي يَشْفَعُ عِنْدَهُ إِلَّا بِإِذْنِهِ يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَلَا يُحِيطُونَ بِشَيْءٍ مِنْ عِلْمِهِ إِلَّا بِمَا شَاءَ وَسِعَ كُرْسِيُّهُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَلَا يَئُودُهُ حِفْظُهُمَا وَهُوَ الْعَلِيُّ الْعَظِيمُ

⁸⁴ ən-Nəsai; bax: «Səhih əl-cami», 5/339.

«Allahu lə iləhə illə huva-l-hayyu-l-Qayyum lə təxuzuhu sinətun va lə naum ləhu mə fi-s-səməvati va mə fi-l-ardi mən zə-l-ləzi yəşfəu indəhu illə bi iznihi yaləmu mə beynə əydihim va mə xalfəhum va lə yuhitunə bişeyin min ilmihi illə bimə şəə vasia kursiyyuhu-s-səməvati va-l-ardi va lə yəuduhu hıfzihumə va huva-l-Aliyyul-Azim».*

* – Kim bu ayəni hər namazdan sonra oxuyarsa, cənnətə girməsi ilə arasında ancaq ölüm durar.

72. Sübh (səhər) və Məğrib (axşam) namazlarından sonra 10 dəfə:

72-((لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ ، يُحْيِي وَيُمِيتُ ، وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ))

«Lə iləhə illə-l-lah vahdəhu lə şərikə ləhu, ləhu-l-mulk va ləhu-l-həmd, yuhyi va yumit, va huva alə kulli şeyin qadir» (*Allahdan başqa ibadətə və itaətə layiq haqq məbud yoxdur. Mülk və həmd Onundur. O, həyatı Verəndir və Alandır. O, hər şeyə Qadirdir*).⁸⁵

73. Sübh (səhər) namazından sonra:

⁸⁵ət-Tirmizi, 5/515; Əhməd, 4/227; həmç. bax: «Zad əl-məad», 1/300.

73- ((اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ عِلْمًا نَافِعًا، وَرِزْقًا طَيِّبًا، وَعَمَلًا مُتَقَبَّلًا))

«Allahummə inni əsəlukə ilmən nəfian, va rızqan tayyibən, va amələn mutəqabbələn» (*Allahım! Səndən, faydalı bir elm, ruzi və qəbul olunan əməlləri diləyirəm*).⁸⁶

26. İstixarə duası

74. Cabir bin Abdullah (Allah ondan razı olsun!) demişdir: «Allahın Rəsulu (s.a.v.) bizə Qurani-Kərimdən surə öyrənməyi buyurmaqla bərabər hər işlərdə istixarə etməyi öyrətmişdir: «Sizdən biriniz bir işi görməmişdən qabaq iki rükət namaz qılsın və sonra desin:

74- ((اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْتَخِيرُكَ بِعِلْمِكَ ، وَأَسْتَعِذُّكَ بِقُدْرَتِكَ ، وَأَسْأَلُكَ مِنْ فَضْلِكَ الْعَظِيمِ ، فَإِنَّكَ تَقْدِرُ وَلَا أَقْدِرُ ، وَتَعْلَمُ وَلَا أَعْلَمُ ، وَأَنْتَ عَلَّامُ الْغُيُوبِ . اللَّهُمَّ إِنْ كُنْتَ تَعْلَمُ أَنَّ هَذَا الْأَمْرَ (وَيُسَمِّي حَاجَتَهُ) خَيْرٌ لِي فِي دِينِي ، وَمَعَاشِي ، وَعَاقِبَةِ أَمْرِي – أَوْ قَالَ : عَاجِلِهِ وَأَجَلِهِ – فَأَقْدِرْهُ لِي ، وَيَسِّرْهُ لِي ، ثُمَّ بَارِكْ لِي فِيهِ . وَإِنْ كُنْتَ تَعْلَمُ أَنَّ هَذَا الْأَمْرَ شَرٌّ لِي فِي دِينِي ، وَمَعَاشِي ، وَعَاقِبَةِ أَمْرِي – أَوْ قَالَ : عَاجِلِهِ وَأَجَلِهِ – فَاصْرِفْهُ عَنِّي ، وَاصْرِفْنِي عَنْهُ ، وَاقْدِرْ لِي الْخَيْرَ حَيْثُ كَانَ ، ثُمَّ أَرْضِنِي بِهِ))

⁸⁶ İbn Macə və başqaları. Bax: İbn Macə, dəqiq. nəşri, 1/152; «Məcmə əz-zavaid», 10/111.

«Allahummə inni əstəxirukə biilmik, və əstəqdirukə biqudratik, və əsəlukə min fadlikə-l-azım, fə-innəkə təqdiru və lə əqdir, və tələmu və lə aləm, və əntə alləmu-l-ğuyub. Allahummə in kuntə tələmu ənnə həzə-l-əmra (Burada istədiyini, ehtiyacını söylə) – xeyrun li fi dini, və məəşi, və aqibəti əmri. Acilihi və əcilihi - fəqdurhu li, və yəssirhu li summə bərik li fihi. Va in kuntə tələmu ənnə həzə əmra şərrun li fi dini, və məəşi, və aqibəti əmri, acilihi və əcilihi – fəsırfhu anni, vəsırfni anhu, vəqdur li əl-xeyra heysu kənə, summə ardını bihi» (*Allahım! Elminin xeyrini və Sənin qüdrətinə güvənərək güc istəyirəm. Səndən xeyir-dua diləyirəm. Sən Qadirsən, mən isə qadir deyiləm, Sən Bilənsən, mən isə bilmirəm. Təkcə Sən qeybi bilənsən. Allahım! Bu iş (burada istədiyini, ehtiyacını söylə) – mənim üçün dinimdə, yaşayışında və işimin sonunda xeyirdisə, onu mənim üçün müəyyən et, asanlaşdır və bərəkətli et. Bu iş mənim üçün dinimdə, yaşayışında və işimin sonunda ziyandırsa, onu məndən uzaqlaşdır. Və mənim üçün harada olursa olsun xeyri yaxınlaşdır. Sonra məni ondan razı sal*).⁸⁷

Yaradan Allaha istixarə edən, mö'minlərlə məsləhətləşən və işlərində olduqca ehtiyatlı olan heç vaxt peşman olmaz. Necə ki, Allah Subhanəhu və Təala buyurmuşdur:

⁸⁷ əl-Buxari, 7/162.

وَاسْتَغْفِرْ لَهُمْ وَشَاوِرْهُمْ فِي الْأَمْرِ

«... işlərdə onlarla danış və məşvərət elə. Bir iş görmək istəyəndə, Allaha təvəkkül et (arxalan), çünki Allah təvəkkül edənləri sevər» (Ali -İmran, 159).

27. Səhər və axşam zikrləri

Səhər – sübh namazından sonra, günəş doğana qədər; axşam – əsr namazından sonra günəş batana qədər olan müddətdir:

((الْحَمْدُ لِلَّهِ وَحْدَهُ وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَى مَنْ لَا نَبِيَّ بَعْدَهُ))

«Əl-həmdü lilləhi vahdəhu, va-s-salətu va-s-sələmu alə mən lə nəbiyyə badəhu» (*Həmd yalnız Bir olan Allaha məxsusdur, Özündən sonra peyğəmbər olmayacaq [Peyğəmbərimizə] xeyir-dua və salam olsun*).*

* – Ənəs bin Malik (Allah ondan razı olsun!) Allahın Rəsuluna (s.a.v.) istinadən rəvayət etmişdir ki, sübh namazından günəş doğana qədər Allahı zikr edən bir topluluq, İsmayıl nəslindən dörd kişini azad etməkdən mənim üçün daha sevimlidir. Əsr namazından sonra günəş batana qədər Allahı zikr edən topluluq həmçinin».

75- ((أعوذ بالله من الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ))

75. «Əuzu bi-l-ləhi minə-ş-şeytani-r-racim» (*Lənət-lənmiş şeytandan Allaha sığınram*). Ayətul-kursi (əl-Bəqərə, 255).⁸⁸ *

* – Kim bu ayəni səhər oxuyarsa axşama qədər cindən qorunar. Kim axşam oxuyarsa səhərə qədər cindən qorunar.

76. 3 dəfə İxlas, Fələq və Nas surələri oxunur.⁸⁹ *

* – Kim bu surələri səhər və axşam 3 dəfə oxuyarsa hər şeydən qorunar.

77- ((أَصْبَحْنَا وَأَصْبَحَ الْمُلْكُ لِلَّهِ ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ ، لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ . رَبِّ أَسْأَلُكَ خَيْرَ مَا فِي هَذَا الْيَوْمِ وَخَيْرَ مَا بَعْدَهُ ، وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ مَا فِي هَذَا الْيَوْمِ وَشَرِّ مَا بَعْدَهُ . رَبِّ أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْكَسَلِ ، وَسُوءِ الْكِبَرِ ، رَبِّ أَعُوذُ بِكَ مِنْ عَذَابِ فِي النَّارِ وَعَذَابِ فِي الْقَبْرِ))

77. «Asbahə va asbahə-l-mulku lilləhi (axşam: Əmseynə va əmsə-l-mulku lilləhi) va-l-hamdu lilləhi, lə

⁸⁸ əl-Hakim, 1/562. Həmç. bax: «ət-Tərgib və ət-tərhib», dəqiq. nəşri, 1/273.

⁸⁹ Əbu Davud, 4/322; ət-Tirmizi, 5/567. Həmç. bax: ət-Tirmizi, dəqiq. nəşri, 3/182.

iləhə illə-l-lah vahdəhu lə şərikə ləhu, ləhu-l-mulk, va ləhu-l-həmd, va huva alə kulli şeyin qadir, rabbi əsəluka xeyrə mə fi həzə-l-yaum (axşam: həzihi-l-leyləti) va xeyra mə badəhu (axşam: badəhə) və əuzu bikə min şərri mə fi həzə-l-yaum (axşam: həzihi-l-leyləti) və şərri mə badəhu (axşam: badəhə), rabbi əuzu bikə minə-l-kəsəli va sui-l-kibəri, rabbi əuzu bikə min azəbin fi-n-nər va azəbin fi-l-qabr» (*Sabaha (axşama) çıxdıq, mülk də Allahın olaraq həmd də Allaha məxsusdur, Allahdan başqa ibadətə və itaətə layiq haqq məbud yoxdur, təkdir və şəriksizdir, Mülk və Həmd onundur, təkcə O, hər şeyə qadirdir. Rəbbim Səndən bu günün (gecənin) və bu günün (gecənin) ardınca gələn şərdən Sənə sığınırım. Rəbbim! Təbəllikdən, təkəbbürlüyün şərindən Sənə sığınırım, Rəbbim Cəhənnəm və qəbir əzabından Sənə sığınırım*).⁹⁰

78- ((اللَّهُمَّ بِكَ أَصْبَحْنَا ، وَبِكَ أَمْسَيْنَا ، وَبِكَ نَحْيَا ، وَبِكَ نَمُوتُ ،
وَالْإِنِّكَ النَّشُورُ))

78. «Allahummə bikə asbahnə, va bikə əmseynə, va bikə nəhyə, va bikə nəmutu va ileykə-n-nuşur» (*Allahım Sənin sayəndə səhərə çıxırıq və Sənin sayəndə axşama çıxırıq. Sənin sayəndə dirilir və Sənin sayəndə ölürük və tale Sənin əlindədir*).

⁹⁰ Müslim, 4/2088.

Axşam: «Allahummə bikə əmseyənə, va bikə asbahənə, va bikə nəhyə, va bikə nəmutu va ileykə-l-masır» (Allahım! Sənin sayəndə axşama çıxırıq və sənin sayəndə səhərə çıxırıq. Sənin sayəndə ölüürük və Qiyamət gününü insanlar Sənin hüzuruna gəlmək üçün diriləcəklər).⁹¹

79- ((اللَّهُمَّ أَنْتَ رَبِّي، لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ، خَلَقْتَنِي وَأَنَا عَبْدُكَ، وَأَنَا عَلَى عَهْدِكَ وَوَعْدِكَ مَا اسْتَطَعْتُ، أَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ مَا صَنَعْتُ، أُوْبُؤُ لَكَ بِنِعْمَتِكَ عَلَيَّ، وَأُوبِئُ بِذُنُوبِي، فَاعْفُ عَنِّي، فَإِنَّهُ لَا يَغْفِرُ الذُّنُوبَ إِلَّا أَنْتَ))

79. «Allahummə əntə rabbi lə iləhə illə ənt, xaləqtəni və ənə abdukə, va ənə alə əhdikə va vadikə məstətətu, əuzu bikə min şərri mə sənətu, əbuu ləkə binimətikə aleyyə, va əbuu bizənbi fa-ğfirli fəinnəhu lə yəğfira-z-zunubə illə ənt» (Allahım! Sən mənim Rəbbimsən. Səndən başqa ibadətə və itaətə layiq haqq məbud yoxdur. Məni Sən yaratdın və mən Sənin qulunam. Sənə verdiyim vədi və əhdi bacardıqca yerinə yetirəcəyəm. Sənin yaratdıqlarımın şərindən Sənə sığınıram. Mənə verilən neməti Sənə qaytarıram və öz günahlarımı etiraf edirəm. Məni bağışla. Səndən başqa günahları bağışlayan yoxdur).⁹²

*

⁸⁹ ət-Tirmizi, 5/466; həmç. bax: ət-Tirmizi, dəqiq. nəşri, 3/142.

⁹⁰ əl-Buxari, 7/150.

* – Kim bunu axşam desə və o gecə ölərsə Cənnətə girər. Kim Bunu səhər deyib həmin günü ölərsə Cənnətə girər.

80 - ((اللَّهُمَّ إِنِّي أَصْبَحْتُ (امسبت) أَشْهَدُكَ وَأَشْهَدُ حَمَلَةَ عَرْشِكَ، وَمَلَائِكَتَكَ وَجَمِيعَ خَلْقِكَ، أَنَّكَ أَنْتَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ وَحْدَكَ لَا شَرِيكَ لَكَ، وَأَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُكَ وَرَسُولُكَ))

80. 4 dəfə: «Allahummə inni asbahtu (axşam: əmseytu) uşhidukə və uşhidu hamələtə arşikə və mələikətikə və cəmia xalqikə, ənnəkə əntə-l-lahu lə iləhə illə ənt vahdəkə lə şərikə lək, və ənnə Muhəmmədən abdukə və rasulukə» (*Səhərə (axşama) çıxırıq Allahım! Səni və ərşini daşıyanları, mələkləri və bütün yaratdıqlarını şahid gətirirəm ki, Sən Allahsan, Səndən başqa ibadətə və itaətə layiq haqq məbud yoxdur, Təksən və Şəriksizsən, və Məhəmməd qulundur və rəsulundur*).⁹³ *

* – Kim bunu səhər və axşam 4 dəfə deyərsə Allah onu Cəhənnəmdən xilas edər.

⁹³ Əbu Davud, 4/317; əl-Buxari. «əl-Ədəb əl-müfrəd» («Nadir ədəb»), №1201; ən-Nəsai. «Əməl əl-yövm və əl-leylə», №9, səh. 138; İbn əs-Sünni, №70. Möhtərəm şeyx Əbdüləziz ibn Abdulla ibn Baz Əbu Davudun və ən-Nəsainin isnadlarını yaxşı hesab etmişdir. Bax: «Tühfət əl-əxyar», səh. 23.

81- ((اللَّهُمَّ مَا أَصْبَحَ (ما امسى) بِي مِنْ نِعْمَةٍ أَوْ بِأَحَدٍ مِنْ خَلْقِكَ فَمِنْكَ وَحْدَكَ لَا شَرِيكَ لَكَ ، فَلَكَ الْحَمْدُ وَلَكَ الشُّكْرُ))

81.«Allahummə mə asbaha (axşam: əmsə) bi min nimətin au bi əhədin min xalqikə fəminəkə vahdəkə lə şərikə ləkə, fələkə-l-həmdü və ləkə-ş-şukr» (Allahım! Mən və ya məxluqlarımdan biri nemətlərinlə səhərə (axşama) çıxdıq. O nemətlər ki, təkcə Sənə məxsusdur. Təksən və Şəriksizsən. Həmd və şükr Sənə məxsusdur).⁹⁴

82- ((اللَّهُمَّ عَافِنِي فِي بَدَنِي، اللَّهُمَّ عَافِنِي فِي سَمْعِي، اللَّهُمَّ عَافِنِي فِي بَصَرِي، لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ. اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْكُفْرِ، وَالْفَقْرِ، وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ عَذَابِ الْقَبْرِ، لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ))

82. 3 dəfə:«Allahummə afini fi bədəni, Allahummə afini fi səmi, Allahummə afini fi basari, lə iləhə illə ənt. Allahummə inni əuzu bikə minə-l-kufri, va-l-faqri, va əuzu bikə min azabi-l-qabri, lə iləhə illə ənt» (Allahım! Bədənimə, qulaqlarıma və gözlərimə sağlamlıq ver. Səndən başqa ibadətə və itaətə layiq haqq məbud yoxdur. Allahım! Küfrdən və yoxsulluqdan Sənə sığınram. Qəbrin əzabından

⁹⁴ Əbu Davud, 4/318; ən-Nəsai. «Əməl əl-yövm və əl-leylə», №7, səh.137; İbn əs-Sünni, №41, səh.23; İbn Hibban. «Məvarid» («Qaynaqlar»), №2361. İbn Baz onun isnadını yaxşı hesab etmişdir. Bax: «Tühfət əl-əxyar», səh. 24.

*Sənə sığınıram. Səndən başqa ibadətə və itaətə layiq haqq məbud yoxdur).*⁹⁵

83- ((حَسْبِيَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ، عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَهُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ))

83. 7 dəfə: «Hasbiyə-l-lahu lə iləhə illə huva, aleyhi təvakkəltu və huva rabbu-l-arşı-l-azım» (*Allahı mənim üçün kifayətdir. Ondan başqa ibadətə və itaətə layiq haqq məbud yoxdur. Ona arxalandım. O, uca arşın Rəbbidir*).⁹⁶ *

* – Kim səhər və axşam 7 dəfə bunu deyərsə, bütün dünya və axirət işlərində Allah onun üçün kifayətdir.

84- ((اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ الْعَفْوَ وَالْعَافِيَةَ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ، اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ الْعَفْوَ وَالْعَافِيَةَ فِي دِينِي، وَدُنْيَايَ، وَأَهْلِي، وَمَالِي، اللَّهُمَّ اسْتُرْ عَوْرَاتِي وَآمِنْ رَوْعَاتِي، اللَّهُمَّ احْفَظْنِي مِنْ بَيْنِ يَدَيْ، وَمِنْ خَلْفِي، وَعَنْ يَمِينِي، وَعَنْ شِمَالِي، وَمِنْ فَوْقِي، وَأَعُوذُ بِعَظَمَتِكَ أَنْ أُغْتَالَ مِنْ تَحْتِي))

84. «Allahummə inni əsəlukə afva və-l-afiyətə fi-d-dünyə və-l-əxirəti, Allahummə inni əsəlukə-l-afva və-l-

⁹⁵ Əbu Davud, 4/324; Əhməd, 5/42; ən-Nəsai. «Əməl əl-yövm və əl-leylə», №22, səh.146; İbn əs-Sünni, №69, səh.35; əl-Buxari. «əl-Ədəb əl-müfrəd». Şeyx İbn Baz bu hədisin isnadını yaxşı hesab etmişdir. Bax: «Tühfət əl-əxyar», səh. 26.

⁹⁶ İbn əs-Sünni. «Əməl əl-yövm və əl-leylə», №72, səh.37; Əbu Davud, 4/321; isnadı çox yaxşıdır.

afiyətə fi dini va dünyəyə va əhli, va məli, Allahumməstur aurati va min rauati, Allahummə-hfazni min beyni yədeyyə, va min xəlfı, va an yəmini, va an şiməli, va min fauqi, va əuzu bi azəmətikə ən uğtələ min təhti» (Allahım! Dünyada və axirətdə Səndən bağışlanma və sağlamlıq diləyirəm. Allahım! Dinim, dünyam, ailəm və malım haqda Səndən bağışlanma və sağlamlıq diləyirəm. Allahım! Qüsurlarımızı gizlət və qorxduğum şeydən qoru. Allahım! Məni öndən, arxadan, sağdan, soldan və üstədən qoru. Ayağımın altını qazıyanların xəyanətindən Sənin əzəmətinə sığınırım).⁹⁷

85- ((اللَّهُمَّ عَالَمَ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ ، فَاطِرَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ ، رَبَّ كُلِّ شَيْءٍ وَمَلِيكَهُ ، أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ ، أَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ نَفْسِي ، وَمِنْ شَرِّ الشَّيْطَانِ وَشَرِّكَهْ ، وَأَنْ أَقْتَرِفَ عَلَى نَفْسِي سُوءًا ، أَوْ أَجْرَهُ إِلَى مُسْلِمٍ))

85. «Allahummə alimə-l-ğeybi va-ş-şəhadəti, fatıra-s-səməvati va-l-ardı, rabbə kulli şeyin va məlikəhu, əşhədu ən lə iləhə illə ənt, əuzu bikə min şərri nəfsi, va min şərri-ş-şeytani va şirkihi, va ən əqtərifə alə nəfsi suan, au acurrahu ilə muslimin» (Gizlini və aşkarı Bilən, səmaları və yeri Yaradan Allahım! Hər şeyin Rəbbi və Sahibi! Səndən başqa ibadətə və itaətə layiq haqq məbud olmadığını şəhadət edirəm.

⁹⁷ Əbu Davud, İbn Macə. Bax: İbn Macə, dəqiq. nəşri, 2/332.

*Nəfsimin şərinədən Sənə sığınuram. Şeytandan və onun şirk-şərinədən, nəfsimə və ya bir müsəlmana pislik etməkdən Sənə sığınuram).*⁹⁸

86- ((بِسْمِ اللَّهِ الَّذِي لَا يَضُرُّ مَعَ اسْمِهِ شَيْءٌ فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي السَّمَاءِ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ))

86. 3 dəfə: «Bismi-l-ləhi-l-ləzi lə yədurru məa ismihi şeyun fi-l-ardı va lə fi-s-səməi va huva-s-səmiu-l-alim» (Adı dilə gətirilərkən yerdə və səmalarda heç bir şeyin zərər verə bilməyəcəyi Allahın adı ilə! O, Eşidən və Biləndir).⁹⁹ *

* – Bunu səhər və axşam 3 dəfə söyləyənlə heç bir şey zərər verməz.

87. 3 dəfə:

87 - ((رَضِيتُ بِاللَّهِ رَبًّا ، وَبِالْإِسْلَامِ دِينًا ، وَبِمُحَمَّدٍ ﷺ نَبِيًّا))

«Radıtu bi-l-ləhi rabbən, va bi-l-isləmi dinən, va bi-muhəmmədin (s.a.v.) nəbiyyən» (Rəbb olaraq Allahdan, din olaraq islamdan, peyğəmbər olaraq Məhəmməddən (s.a.v.) razı qaldım).¹⁰⁰ *

⁹⁸ Ət-Tirmizi, Əbu Davud (4/317). Bax: Ət-Tirmizi, dəqiq. nəşri, 3/142.

⁹⁹ Əbu Davud, Ət-Tirmizi; bax: İbn Macə, dəqiq. nəşri, 2/332.

¹⁰⁰ Ət-Tirmizi, 5/465; həmç. bax: Ət-Tirmizi, dəqiq. nəşri, 3/141; Əhməd, 4/337; ən-Nəsai. «Əməl əl-yövm və əl-leylə», №4; İbn əs-Sünni, №68.

* – Bunu səhər və axşam 3 dəfə söyləyəni razı etməsi qiyamət gününü Allah üzərinə haqq olur.

88 - ((يَا حَيُّ ، يَا قَيُّوْمُ ، بِرَحْمَتِكَ أَسْتَغِيْثُ ، أَصْلِحْ لِّيْ شَأْنِيْ كُلَّهُ ، وَلَا تَكِلْنِيْ إِلَى نَفْسِيْ طَرْفَةَ عَيْنٍ))

88. «Yə hayyu, yə qayyum, birahmətikə əstəğisu aslih li şəni kulləhu və lə təkilni ilə nəfsi tarfətə aynin» (Ey Daimi və Əbədi olan, ey hər şeyin Hamisi! Rəhmətinlə yardım diləyirəm. Bütün işlərimi səhmənə sal bir göz qırpmını belə məni öz ixtiyarına buraxma).¹⁰¹

89. Səhər:

89 - ((أَصْبَحْنَا وَأَصْبَحَ الْمَلِكُ رَبُّ الْعَالَمِينَ ، اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ خَيْرَ هَذَا الْيَوْمِ : فَتْحَهُ ، وَتَصْرَهُ ، وَنُورَهُ ، وَبَرَكَتَهُ ، وَهُدَاهُ ، وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ مَا فِيهِ وَشَرِّ مَا بَعْدَهُ))

«Asbahna və asbaha-l-mulku lilləhi rabbi-l-ələmin, Allahummə inni əsəlukə xeyra həzə-l-yaum: fəthahu, və nəsrəhu və nurahu, və bərakətəhu, və hudahu, və əuzu bikə min şərrı mə fihi və şərrı mə bədəhu» (Səhərə çıxdıq

¹⁰¹ əl-Hakim. O, bu hədisin səhih olduğunu demiş, əz-Zəhəbi də onunla razılaşmışdır (1/545); həmç. bax: «Səhih ət-tərgib və ət-tərhib» («Həvəsləndirmə və çəkəndirmə»), dəqiq. nəşri, 1/273.

və mülk də aləmlərin rəbbi Allaha məxsus olaraq səhərə çıxdı. Allahım! Səndən bu günün xeyrini: fəthini, zəfərini, nurunu, bərəkətini, hidayətini diləyirəm və indiki və sonrakı şərindən Sənə sığınuram).

Axşam:

((أَمْسَيْنَا وَأَمْسَى الْمُلْكُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ، اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ خَيْرَ هَذِهِ اللَّيْلَةِ: فَتْحَهَا، وَتَصْرُهَا، وَنُورَهَا، وَبَرَكَاتَهَا، وَهُدَاهَا، وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ مَا فِيهَا وَشَرِّ مَا بَعْدَهَا))

«Əmseyinə və əmsə-l-mulku lilləhi rabbi-l-ələmin, Allahummə inni əsəlukə xeyra həzihi-l-leyləti: fəthahə, və nəsrəhə və nurahə, və bərəkətəhə, və hudahə, və əuzu bikə min şərri mə fihə və şərri mə badəhə» (*Axşama* çıxdıq və mülk də aləmlərin rəbbi Allaha məxsus olaraq axşama çıxdı. Allahım! Səndən bu gecənin xeyrini: fəthini, zəfərini, nurunu, bərəkətini, hidayətini diləyirəm və indiki və sonrakı şərindən Sənə sığınuram).¹⁰²

90-((أَصْبَحْنَا (أَمْسَيْنَا) عَلَى فِطْرَةِ الْإِسْلَامِ وَعَلَى كَلِمَةِ الْإِخْلَاصِ وَعَلَى دِينِ نَبِيِّنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى مِلَّةِ أَبِيْنَا إِبْرَاهِيمَ حَنِيفًا مُسْلِمًا وَمَا كُنَّا مِنَ الْمُشْرِكِينَ))

¹⁰² Əbu Davud, 4/322, isnadı yaxşıdır; həmç. bax: «Zad əl-məad», 2/373.

90. «Asbahnə (axşam: əmseyənə) alə fitrati-l-isləm və alə kəliməti-l-ixlas, və alə dini nəbiyyinə muhəmmədin (s.a.v.), alə milləti əbinə ibrahim, hənifən muslimən və mə kənə minə-l-müşrikin» (*İslam təbiətilə, İxlas kəlməsilə və Peyğəmbərimiz (s.a.v.) dini ilə olaraq, müşriklərdən olmayan, müsəlman və hənif olan ulu atamız İbrahimin milləti olaraq səhərə (axşama) çıxdıq*).¹⁰³

91- ((سُبْحَانَ اللَّهِ وَبِحَمْدِهِ))

91. 100 dəfə: «Subhanə-l-lahi və bihəmdihə» (*Allah nöqsansız və pakdır, və həmd Ona məxsusdur*).¹⁰⁴ *

* – Səhər və axşam 100 dəfə söyləyən kimsə, başqa bir kimsə də o qədər və ya çox söyləsə, qiyamət gününü bundan ən fəzilətli bir əməl olmaz.

92- ((لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ))

92. 10 dəfə (tənbəllik edirsə ən azı bir dəfə): «Lə iləhə illə-l-lah vahdəhu lə şərikə ləhu, ləhu-l-mulk, və ləhu-l-

¹⁰³ Əhməd, 3/406, 3/407, 5/123. Həmç. bax: «Səhih əl-cami», 4/209. Bu hədisi həmçinin İbn əs-Sünni «Əməl əl-yövm və əl-leylə»də rəvayət etmişdir, №34.

¹⁰⁴ Müslim, 4/2071.

həmd, va huva alə kulli şeyin qadir» (*Allahdan başqa ibadətə və itaətə layiq haqq məbud yoxdur. Təkdir və şəriki yoxdur, mülk və həmd Onundur və O, hər şeyə qadirdir*).

93- ((لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ))

93. 100 dəfə: «Lə iləhə illə-l-lah vahdəhu lə şərikə ləhu, ləhu-l-mulk, va ləhu-l-həmd, va huva alə kulli şeyin qadir» (*Allahdan başqa ibadətə və itaətə layiq haqq məbud yoxdur. Təkdir və şəriki yoxdur, mülk və həmd Onundur və O, hər şeyə qadirdir*).¹⁰⁵ *

* – Bunu gündə 100 dəfə deyən on kölə azad etmiş kimi savab qazanır. Ona 100 savab yazılır və onun 100 günahı silinir. Axşama qədər o gün şeytandan qorunur. Bundan daha çox fəzilətli əməl heç kəs edə bilməz.

94- ((سُبْحَانَ اللَّهِ وَبِحَمْدِهِ عَدَدَ خَلْقِهِ ، وَرِضَا نَفْسِهِ ، وَزِنَةَ عَرْشِهِ ، وَمِدَادَ كَلِمَاتِهِ))

94. Səhərlər 3 dəfə: «Subhanə-l-lahi va bihəmdihi adədə xalqihi, va rıda nəfsihi, va zinətə arşihı va midədə kəlimətihi» (*Nöqsansız, pak Olan Allahdır və həmd Ona*

¹⁰⁵ əl-Buxari, 4/95; Müslim, 4/2071.

*məxsusdur: yaratdıqlarının sayı, hər kəs razı olacağı, Ərşinin köləlikləri, kəlmələri çoxluğu qədər).*¹⁰⁶

95- ((اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ عِلْمًا نَافِعًا وَرِزْقًا طَيِّبًا وَعَمَلًا مُتَقَبَّلًا))

95. Səhərlər: «Allahummə inni əsəlukə ilmən nəfian və rızqan tayyibən, və amələn mutəqabbələn» (*Allahım! Səndən faydalı elmi, ruzini və qəbul olunacaq əməli diləyirəm*).

96- ((أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ وَأَتُوبُ إِلَيْهِ))

96. Gündə 100 dəfə: «Əstəğfiru-l-lahə və ətubu iləyhi» (*Allahdan günahlarımın bağışlanmasını diləyirəm və Ona tövbə edirəm*).

97- ((أَعُوذُ بِكَلِمَاتِ اللَّهِ التَّامَّاتِ مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ))

97. Axşam 3 dəfə: «Əuzu bikəliməti-l-ləhi-t-təmməti min şərrī mə xaləq» (*Yaratdıqlarının şərrindən Allahın kamil kəlmələrinə sığınırəm*).*

* – Bu duanı kim axşam üç dəfə söyləsə, heç bir həşərat ona zərər verməz.

¹⁰⁶ Müslim, 4/2090.

((اَللّٰهُمَّ صَلِّ وَسَلِّمْ عَلٰى نَبِيِّنَا مُحَمَّدٍ))-98

98. 10 dəfə səhər və axşam: «Allahummə salli və səllim alə nəbiyyinə muhəmməd» (*Peyğəmbərimiz Məhəmmədə Allahın salamı və xeyir-duası olsun!*).*

* – Peyğəmbər (s.ə.v) demişdir: «Kim mənə səhər və axşam salavat gətirərsə, qiyamət günü onun üçün şəfaətçi olaram».

28. Yatarkən edilən zikrlər

99. Əlləri bitişdirib və ovucların içinə üfürüb İxlas, Fələq və Nas surələri oxuyun. Oxuduqdan sonra ovuclarınızı bədəninizin bütün yerlərinə, başdan başlayaraq məsh edirsiniz. Oxumaq və məsh üç dəfə təkrar edilir.¹⁰⁷

100. Ayətul-kursi (əl-Bəqərə surəsi, 255-ci ayə).*

* – Yatağına uzananda bunu oxuyanın üzərinə səhərə qədər Allah tərəfindən qoruyucu nazil olunur və şeytan ondan uzaqlaşır.¹⁰⁸

101. əl-Bəqərə surəsindən 285-286-cı ayələr:

¹⁰⁷ əl-Buxari, izahlı nəşri, 9/62; Müslim, 4/1723.

¹⁰⁸ əl-Buxari, izahlı nəşri, 4/487.

101- { أَمَّنَ الرَّسُولُ بِمَا أُنْزِلَ إِلَيْهِ مِنْ رَبِّهِ وَالْمُؤْمِنُونَ كُلٌّ آمَنَ بِاللَّهِ وَمَلَائِكَتِهِ وَكُتُبِهِ وَرُسُلِهِ لَا تَفَرَّقُ بَيْنَ أَحَدٍ مِنْ رُسُلِهِ وَقَالُوا سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا غُفْرَانَكَ رَبَّنَا وَإِلَيْكَ الْمَصِيرُ ﴿١٠١﴾ لَا يَكْلَفُ اللَّهُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا لَهَا مَا كَسَبَتْ وَعَلَيْهَا مَا اكْتَسَبَتْ رَبَّنَا لَا تُؤَاخِذْنَا إِنْ نَسِينَا أَوْ أَخْطَأْنَا رَبَّنَا وَلَا تَحْمِلْ عَلَيْنَا إصْرًا كَمَا حَمَلْتَهُ عَلَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِنَا رَبَّنَا وَلَا تُحَمِّلْنَا مَا لَا طَاقَةَ لَنَا بِهِ وَاعْفُ عَنَّا وَارْحَمْنَا أَنْتَ مَوْلَانَا فَانصُرْنَا عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ }

«Əməənə-r-rasulu bimə unzilə ileyhi min rabbihim va-l-muminun kullun əməənə billəhi va mələikətihi va kutubihi va rusulihə lə nufərrıqu beynə əhədin min rusuli va qalu səminə va ətanə ğufranəkə rabbənə va ileykə-l-masır * Lə yukəllifu-l-lahu nəfsən illə vusahə ləhə mə kəsəbət va aleyhə məktəsəbət rabbənə lə tuəxiznə in nəsinə au axtanə rabbənə va lə tahmil aleyinə ısrən kəmə haməltəhu alə-l-ləzinə min qablinə rabbənə va lə tuhammilnə mə lə taqatə lənə bihi vafu annə vağfir lənə varhamnə əntə maulənə fənsurnə alə-l-qaumi-l-kəfirin)».*

* – Kim bunu oxuyarsa gecəsi boyunca ona yetər.¹⁰⁹

102. «Biriniz yatağından qalxandan sonra təkrar dönərsə, paltarının ətəyi ilə yatağını 3 dəfə süpürsün və "bismilləh" deyib Allahın adını zikr etsin. Özündən

¹⁰⁹ əl-Buxari, izahlı nəşri, 9/94; Müslim, 1/554.

sonra yatağında nə olduğunu və qaldığını o bilməz. Buna görə də yatağına uzanınca belə desin:

102- ((بِاسْمِكَ رَبِّي وَضَعْتَ جَنْبِي، وَبِكَ أَرْفَعُهُ، فَإِنْ أُمِسْتُ نَفْسِي فَأَرْحَمْهَا، وَإِنْ أُرْسِلْتُهَا فَأَحْفَظْهَا بِمَا تَحْفَظُ بِهِ عِبَادَكَ الصَّالِحِينَ))

«Bismikə rabbi vadatu cənbi və bikə ərfohu fə in əmsəktə nəfsi fərhəmhə, və in ərsəltəhə fəhfəzhə, bimə təhfəzu bihi ibədəkə-s-salihin» (*Rəbbim, vücdumu Sənin adınla yatağa qoyuram və qaldırıram. Ruhumu alsan, ona rəhm et. Qaytarsan isə, onu mühafizə et, necə ki, saleh qullarının ruhunu mühafizə edirsən*).¹¹⁰

103- ((اللَّهُمَّ إِنَّكَ خَلَقْتَ نَفْسِي وَأَنْتَ تَوَقَّأَهَا، لَكَ مَمَالِهَا وَمَحَبَّاهَا، إِنْ أَحْيَيْتَهَا فَأَحْفَظْهَا، وَإِنْ أَمَتَّهَا فَاعْفُ عَنْهَا. اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ الْعَافِيَةَ))

103. «Allahummə innəkə xələqtə nəfsi və əntə təvəffəhə, ləkə məmətuhə və məhyəyə, in əhyeytəhə fəhfəzhə, və in əməttəhə fəğfir ləhə. Allahummə inni əsəlukə-l-afiyətə» (*Allahım! Ruhumu Sən yaratdın və onu bədənədən Sən alırsan. Ruhunun ölümü və yaşaması Sənə aiddir. Yaşatdıqca onu qoru, alsan onu bağışla. Allahım, Səndən sağlamlıq diləyirəm*).¹¹¹

¹¹⁰ əl-Buxari, 11/126; Müslim, 4/2084.

¹¹¹ Müslim, 4/2083; Əhməd, öz sözləri ilə, 2/79; İbn əs-Sünni. «Əməl əl-yövm və əl-leylə», №721.

104- ((اللَّهُمَّ قَتِي عَذَابَكَ يَوْمَ تُبْعَثُ عِبَادَكَ))

104. 3 dəfə: «Allahummə qini azəbəkə yaumə təbasu ibədəkə» (*Allahım! Məni Qiyamət gününün əzabından qoru*).¹¹²

* – Bu duanı Allahın rəsulu (s.ə.v) yatan zaman sağ əlini sağ yanağının altına qoyardı və deyərdi.

105- ((بِاسْمِكَ اللَّهُمَّ أَمُوتُ وَأَحْيَا))

105. «Bismikə-l-lahummə əmutu və əhyə» (*Allahım! Sənin adınla ölürəm və dirilirəm*).¹¹³

106. 33 dəfə «Subhanə-l-lah» (*Bütün nöqsanlardan azad olan Allahım*), 33 dəfə «Əl-həmdü lilləh» (*Həmd Allaha məxsusdur*), 34 dəfə «Allahu əkbər» (*Allah hər bir şeydən üstündür və böyükdür*).¹¹⁴ *

* – Fatimə (r.a) əl dəyirmanı ilə Peyğəmbərin (s.ə.v) yanına gələrək şikayətləndi və bir xidmətçi istədi. Allahın rəsulu (s.ə.v) dedi: «Sizin, istədiyinizdən daha xeyirli bir şeylə sevindirimmə? Yatağınıza girdiyiniz

¹¹² Əbu Davud, 4/311; bax: Ət-Tirmizi, dəqiq. nəşri, 3/143.

¹¹³ Əl-Buxari, izahlı nəşri, 11/113; Müslim, 4/2083.

¹¹⁴ Əl-Buxari, izahlı nəşri, 7/71; Müslim, 4/2091.

zaman 33 dəfə təsbih, 33 dəfə təhmid və 34 dəfə təkbir deyin. Bu sizin üçün xidmətçidən daha xeyirlidir».

107- ((اللَّهُمَّ رَبَّ السَّمَوَاتِ السَّبْعِ وَرَبَّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ، رَبَّنَا وَرَبَّ كُلِّ شَيْءٍ، فَالِقَ الْحَبِّ وَالنَّوَى، وَمُنْزِلَ التَّوْرَةِ وَالْإِنْجِيلِ وَالْفُرْقَانِ: أَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ كُلِّ شَيْءٍ أَنْتَ آخِذٌ بِنَاصِيَتِهِ. اللَّهُمَّ أَنْتَ الْأَوَّلُ فَلَيْسَ قَبْلَكَ شَيْءٌ، وَأَنْتَ الْآخِرُ فَلَيْسَ بَعْدَكَ شَيْءٌ، وَأَنْتَ الظَّاهِرُ فَلَيْسَ فَوْقَكَ شَيْءٌ، وَأَنْتَ الْبَاطِنُ فَلَيْسَ دُونَكَ شَيْءٌ، اقْضْ عَنَّا الدَّيْنَ وَأَغْنِنَا مِنَ الْفَقْرِ))

107. «Allahummə rabbə-s-səmāvati-s-səbi və rabbə-l-arşi-l-azım, rabbənə və rabbə kulli şeyin, fəliqa-l-habbi və-n-nəva, və munzilə-t-taurati və-l-incil, və-l-furqan: əuzu bikə min şərri kulli şeyin əntə əxizun binəsiyətihi. Allahummə əntə-l-avvalu fəleysə qabləkə şeyun və əntə-l-əxiru fəleysə bədəkə şeyun, və əntə zahiru fəleysə fauqəkə şeyun, və əntə-l-batınu fəleysə dunəkə şeyun aqdı annə-d-deynə və əğninə minə-l-faqrı» (Yeddi qat səmanın, əzəmətli Ərşin Rəbbi, bizim Rəbbimiz, hər şeyin Rəbbi, dənə çəyirdəkləri yaradan, Tövrati, İncili və Furqanı endirən Allahım! Alnıma yazdığın hər şeyin şərindən Sənə sığınırım. Allahım! Sən Əvvəlsən, Səndən öncə heç bir şey olmayıb, Sən Axırsan, Səndən sonra heç bir şey olmayacaq, Sən Zahirən, Səndən üstün heç bir şey yoxdur, Sən Batınsən,

*Sənsiz heç nə yoxdur. Bizi borclu olmaqdan qurtar və yoxsulluqdan qurtarib zənginləşdir).*¹¹⁵

108- ((الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَطْعَمَنَا وَسَقَانَا، وَكَفَّلَنَا، وَأَوَّانَا، فَكَمْ مِمَّنْ لَا كَافِيَ لَهُ وَلَا مُؤَيِّ))

108. «Əl-həmdü lilləhi-l-ləzi atamənə və səqanə, və kəfənə, və avanə, fəkəm mimmən lə kəfiyə ləhu və lə muviyə» (*Həmd, bizi yedirdən, içirdən, qoruyan və bəhrələndirən Allaha məxsusdur. Biz qorunmayan və bəhrələnməyən kəslərdən deyilik*).¹¹⁶

109- ((اللَّهُمَّ عَالِمَ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ ، فَاطِرَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ ، رَبَّ كُلِّ شَيْءٍ وَمَلِيكُهُ ، أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ ، أَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ نَفْسِي ، وَمِنْ شَرِّ الشَّيْطَانِ وَشِرْكِهِ ، وَأَنْ أَقْتَرَفَ عَلَى نَفْسِي سُوءًا ، أَوْ أَجْرَهُ إِلَى مُسْلِمٍ))

109. «Allahummə alimə-l-ğeybi və-ş-şəhadəti, fatıra-s-səməvati və-l-ardı, rabbə kulli şeyin və məlikəhu, əşhədu ən lə iləhə illə ənt, əuzu bikə min şərri nəfsi, və min şərri-ş-şeytani və şirkihi, və ən əqtərifə alə nəfsi suan, au acurrahu ilə muslimin» (*Gizlini və aşkarı Bilən, səmaları və yeri Yaradan Allahım! Hər şeyin Rəbbi və Sahibi! Səndən başqa*

¹¹⁵ Müslim, 4/2084.

¹¹⁶ Müslim, 4/2085.

*ibadətə və itaətə layiq haqq məbud olmadığına şahadət edirəm. Nəfsimin şərindən Sənə sığınuram. Şeytandan və onun şirk-şərindən, nəfsimə və ya bir müsəlmana pislik etməkdən Sənə sığınuram).*¹¹⁷

110. Səcdə və Təbərəkə (əl-Mulk) surələrini oxu.¹¹⁸

111 - ((اللَّهُمَّ أَسْلَمْتُ نَفْسِي إِلَيْكَ ، وَفَوَّضْتُ أَمْرِي إِلَيْكَ ، وَوَجَّهْتُ وَجْهِي إِلَيْكَ ، وَالْجَأْتُ ظَهْرِي إِلَيْكَ رَغْبَةً وَرَهْبَةً إِلَيْكَ ، لَا مَلْجَأَ وَلَا مَنَاجَا مَكَ إِلَّا إِلَيْكَ ، أَمَنْتُ بِكِتَابِكَ الَّذِي أَنْزَلْتَ وَبِنَبِيِّكَ الَّذِي أَرْسَلْتَ))

111. Yatdığın zaman, namaz üçün dəstəmaz aldığın kimi dəstəmaz al və sağ tərəfin üstə uzanıb de: «Allahummə əsləmtu nəfsi ileykə, və fəvvadtu əmri ileykə, və vaccəhtu vachi ileykə, və əlcətu zahri ileykə, rağbətən və rahbətən ileykə, lə məlcəə və lə mənəcə minkə illə ileykə, əməntu bikitəbikə-l-ləzi ənzəltə və bi nəbiyyikə-l-ləzi ərsəltə» (Allahım! Nəfsimi Sənə təslim etdim. İşimi Sənə həvalə etdim. Üzüümü Sənə çevirdim. Sənə ümid edərək və Səndən qorxaraq Sənə kürəyimi çevirərək Sənə arxalandım. Sənə pənah gətirmək və Səndən çəkinmək ancaq Sənə üz çevirməkdədir. Endirdiyin Kitaba və göndərdiyin Peyğəmbərə iman gətirdim).¹¹⁹ *

¹¹⁷ Əbu Davud, 4/317; və bax: Ət-Tirmizi, dəqiq. nəşri, 3/142.

¹¹⁸ Ət-Tirmizi və Ən-Nəsai; bax: «Səhih əl-cami», 4/255.

¹¹⁹ Əl-Buxari, izahlı nəşri, 11/113; Müslim, 4/2081.

* – Allahın rəsulu (s.ə.v) bunu söyləyən kəsə demişdir: «Əgər bunu deyib ölsən, müsəlman kimi öləcəksən».

**29. Gecə bir böyrü üstündən o biri böyrü üstünə
çevrilərkən edilən dua**

112- ((لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ، رَبُّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا
بَيْنَهُمَا الْعَزِيزُ الْغَفَّارُ))

112. «Lə iləhə illə-l-lahu-l-vahidu-l-qahhər, rabbu-s-səmavati va-l-ardı va mə beynəhumə-l-azizu-l-ğaffər»
(Bir və Qüdrətli olan, səmaların, yerin və onların arasında olan hər şeyin Rəbbi, Qüvvətli və Bağışlayan Allahdan başqa ibadətə və itaətə layiq haqq məbud yoxdur).¹²⁰

**30. Yuxuda həyəcan və ya qorxu keçirən, tək olanda
qorxan və s. bu kimi adamların oxumalı olduğu dua**

113- ((أَعُوذُ بِكَلِمَاتِ اللَّهِ التَّامَّاتِ مِنْ غَضَبِهِ وَعِقَابِهِ ، وَشَرِّ
عِبَادِهِ، وَمِنْ هَمَزَاتِ الشَّيَاطِينِ وَأَنْ يَحْضُرُونِ))

113. «Əuzu bikəliməti-l-ləhi-t-təmməti min ğadabihi va iqabihi, va şərri ibədihi va min həməzəti-ş-şəyatını va

¹²⁰ əl-Hakim, ən-Nəsai («Əməl əl-yövm və əl-leylə»də) və İbn əs-Sünni. Əl-Hakim bu hədisi səhih hesab etmiş, əz-Zəhəbi də onunla razılaşmışdır (1/540). Bax: «Səhih əl-cami», 4/213.

ən yahduruni» (Qəzəbindən və cəzasından, qullarının şərindən, şeytanın vəsvəələrindən və onların mənə hazırladıqlarından Allahın kamil kəlmələrinə sığınırım).¹²¹

31. Pis yuxu görən, yaxud qara basan adam nə etməlidir

- 114. – 3 dəfə sol tərəfinə tüpürmək¹²²;
- 3 dəfə şeytandan və gördüyünün şərindən Allaha sığınmaq¹²³;
- Gördüyünü heç kəsə danışmamaq¹²⁴;
- O biri böyrü üstə çevrilmək¹²⁵;
- 115. İstəsə, qalxıb namaz qılsın¹²⁶.

32. Vitr namazında qunut duası

112- ((اللَّهُمَّ اهْدِنِي فِيمَنْ هَدَيْتَ، وَعَافِنِي فِيمَنْ عَافَيْتَ، وَتَوَلَّنِي فِيمَنْ تَوَلَّيْتَ، وَبَارِكْ لِي فِيمَا أَعْطَيْتَ، وَقِنِي شَرَّ مَا قَضَيْتَ، فَإِنَّكَ تَقْضِي وَلَا يُقْضَىٰ عَلَيْكَ، إِنَّهُ لَا يَذِلُّ مَنْ وَالَيْتَ، [وَلَا يَعْزُ مَنْ عَادَيْتَ، [تَبَارَكْتَ رَبَّنَا وَتَعَالَيْتَ))

¹²¹ Əbu Davud, 4/12; həmç. bax: Ət-Tirmizi, dəqiq. nəşri, 3/171.

¹²² Müslim, 4/1772.

¹²³ Müslim, 4/1772, 4/1773.

¹²⁴ Müslim, 4/1772.

¹²⁵ Müslim, 4/1773.

¹²⁶ Müslim, 4/1773.

116. «Allahummə-h-dini fimən hədeytə, va afini fimən afeytə, va təvalləni fimən təvalleytə, va bərik li fimə ətəytə, va qini şərri mə qadeytə, fə innəkə təqdı va lə yuqda aleykə, innəhu lə yəzillu mən valeytə, [va lə yəizzu adeytə] təbəraktə rabbənə va təaleytə» (*Allahım! Mənə də hidayət ver, necə ki başqalarına hidayət vermişən, bütüün pisləklərdən xilas et, necə ki başqalarını xilas etmişən, mənə qayğıkeşlik et, necə ki başqalarına Qayğıkeşsən. Verdiyini mənim üçün bərəkətli et. Sənin qərarının şərindən Sənə sığınuram. Şübhəsiz, yalnız Sən hökm verənsən və hökm edilməzsən. Kimi dost etsən, o hörmətdən düşməz. [Kimi düşməni etsən, o əsla bəyənilməz.] Mübarəksən Rəbbimiz və Ucasan*).¹²⁷

117- ((اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِرِضَاكَ مِنْ سَخَطِكَ ، وَبِمُعَافَاتِكَ مِنْ عُقُوبَتِكَ ، وَأَعُوذُ بِكَ مِنْكَ ، لَا أَحْصِي ثَنَاءً عَلَيْكَ ، أَنْتَ كَمَا أَثْنَيْتَ عَلَى نَفْسِكَ))

117. «Allahummə inni əuzu biradıkə min səxatikə, va bimuaafətikə min uqubətikə, va əuzu bikə minkə, lə uhsı sənəən aleykə, əntə kəmə əsneytə alə nəfsikə» (*Allahım! Qəzəbindən sonra razılığına,*

¹²⁷ Əbu Davud, ən-Nəsai, ət-Tirmizi, İbn Macə, Əhməd, əd-Darimi, əl-Hakim, əl-Beyhəqi; mötərizədəki əlavə əl-Beyhəqinindir. Bax: ət-Tirmizi, dəqiq. nəşri, 1/144; İbn Macə, dəqiq. nəşri, 1/194; əl-Əlbani. «İrva əl-ğəlib», 2/172.

*cəzandan sonra bağışlanmağına sığınıram. Səndən Sənə sığınıram. Saysız-hesabsız tərif Sənədir. Sən özünü tərif etdiyin kimi heç kəs tərif edə bilməz).*¹²⁸

118- ((اللَّهُمَّ إِنَّاكَ نَعْبُدُكَ، وَلَكَ نُصَلِّي وَنَسْجُدُ، وَإِلَيْكَ نَسْعَى وَنَحْفُذُ، نَرْجُو رَحْمَتَكَ، وَنَخْشَى عَذَابَكَ، إِنَّ عَذَابَكَ بِالْكَافِرِينَ مُلْحَقٌ. اللَّهُمَّ إِنَّا نَسْتَغْفِرُكَ، وَنَسْتَغْفِرُكَ، وَنُثْنِي عَلَيْكَ الْخَيْرَ، وَلَا نَكْفُرُكَ، وَنُؤْمِنُ بِكَ، وَنَخْضَعُ لَكَ، وَنَخْلَعُ مِنْ يَكْفُرُكَ))

118. «Allahummə iyyəkə nəbudu, və ləkə nusalli və nəscudu, və ileykə nəsa və nəhfidu, nərcu rahmətəkə, və nəxsə azəbəkə, innə azəbəkə bi-l-kəfirinə mulhaqun. Allahummə innə nəstəinukə və nəstəğfirukə və nusni aleykə-l-xeyra və lə nəkfurukə, və numinu bikə və nəxdau ləkə, və nəxləu mən yəğfurukə» (Allahım, ancaq Sənə ibadət edirik, Sənin üçün namaz qılırıq və səcdə edirik. Sənə tərəf yönəlirik və tələsiririk, rəhmətinə ümid edirik, əzabından qorxuruq. Şübhəsiz, əzabın kafirləri gözləyir. Allahım, Səndən yardım və məğfirət diləyirik. Sənin xeyirini tərifləyirik,

¹²⁸ Əbu Davud, ən-Nəsai, ət-Tirmizi, İbn Macə və Əhməd. Bax: ət-Tirmizi, dəqiq. nəşri, 3/180; İbn Macə, dəqiq. nəşri, 1/194; «İrva əl-ğəlib», 2/175.

*Səni inkar etmərik, Sənə iman gətiririk, Sənə tabe oluruq və Sənə küfr edəni tərək ediririk).*¹²⁹

33. Vitrdə salamdan sonra edilən dua

119- ((سُبْحَانَ الْمَلِكِ الْقُدُّوسِ))

119. «Subhanə-l-məlik-i-quddusi» (*Nöqsansız, Pak, Mülkdar və Müqəddəs Allahım*) – 3 dəfə və üçüncüsündə səslə uzadaraq:

(([رَبِّ الْمَلَائِكَةِ وَالرُّوحِ]))

«[Rabbə-l-mələikəti və-r-ruhi]» (*Mələklərin və ruhun Rəbbi*)¹³⁰

34. Narahatlıq, qəm və kədər anında edilən dua

¹²⁹ Bu çıxarışı əl-Beyhaqi «əs-Sünən əl-kübra» toplusunda vermiş və isnadını səhih saymışdır, 2/211. Şeyx əl-Əlbani «İrva əl-ğəlibil»də (2/170) yazır ki, bu isnad həqiqətən səhihdir, lakin yalnız Ömərə qədər gedib çıxır.

¹³⁰ ən-Nəsai, 3/244, əd-Darəqütüni və başqaları rəvayət etmişlər. Mötərizədəki əlavə əd-Darəqütünnindir (2/31), isnadı səhihdir. Bax: «Zad əl-məad»ın Şüeyb əl-Arnautun və Əbdülqadir əl-Arnaut tərəfindən dəqiqləşdirilmiş nəşri, 1/337.

120- ((اللَّهُمَّ إِنِّي عَبْدُكَ، ابْنُ عَبْدِكَ، ابْنُ أُمِّكَ، نَاصِيَتِي بِيَدِكَ، مَاضٍ فِي حُكْمِكَ، عَدْلٌ فِي قَضَاؤِكَ، أَسْأَلُكَ بِكُلِّ اسْمٍ هُوَ لَكَ، سَمَّيْتَ بِهِ نَفْسَكَ، أَوْ أَنْزَلْتَهُ فِي كِتَابِكَ، أَوْ عَلَّمْتَهُ أَحَدًا مِنْ خَلْقِكَ، أَوْ اسْتَأْثَرْتَ بِهِ فِي عِلْمِ الْغَيْبِ عِنْدَكَ، أَنْ تَجْعَلَ الْقُرْآنَ رَبِيعَ قَلْبِي، وَتُورِ صَدْرِي، وَتَجْلِيَ حُزْنِي، وَتَهَابَ هَمِّي))

120. «Allahummə inni abdukə, ibnu abdikə, ibnu əmətikə, nəsiyəti biyədikə, madın fiyyə hukmukə, adlun fiyyə qadaukə, əsəlukə bikulli ismin huva ləkə, səmmeytə bihi nəfsəkə, au ənzəltəhu fi kitəbikə, au alləmtəhu əhədən min xəlqikə, au istəsərtə bihi fi ilmi-l-ğeybi indəkə, ən təcalə-l-quranə rabia qəlbi, va nura sadri, va cələə huzni va zəhəbə həmmi» (*Allahım! Mən Sənin qulunam, Sənin qulunun oğluyam, Sənin kənzinin oğluyam! İxtiyarım Səndədir. Mənim barəmdə verdiyin hökm keçərlidir, bəxş etdiyin tale ədalətlidir. Sənə özün verdiyin, yaxud öz Kitabında nazil etdiyin, məxluqlarından birinə öyrətdiyin, yaxud öz yanında saxladığın qeyb elmində malik olduğun bütün adlarla yalvarıram ki, Quranı qəlbimin baharı, köksümün nuru et, qəmindən və narahatlığımdan xilas olmağa səbəb et!*).¹³¹

121- ((اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْهَمِّ وَالْحَزَنِ، وَالْعَجْزِ وَالْكَسَلِ، وَالْبُخْلِ وَالْجُبْنِ، وَضَلَعِ الدَّيْنِ وَغَلَبَةِ الرِّجَالِ))

¹³¹ Əhməd, 1/391; əl-Əlbani bu hədisi səhih saymışdır.

121. «Allahummə inni əuzu bikə minə-l-həmmi və-l-həzəni, və-l-kəsəli, və-l-buxli və-l-cübni, və daləi-d-deyni və ğələbəti-r-ricəl» (*Allahım! Haqiqətən, narahatçılıqdan və kədərdən, acizlikdən, tənbəllikdən, xəsislikdən və qorxaqlıqdan (cəsarətsizlik), borc yükü altında qalmaqdan və insanların çərənçiliyindən (boşboğazlığından) Sənə sığınram*).¹³²

35. Qəmgin olanda edilən dua

122- ((لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ الْعَظِيمُ الْحَلِيمُ ، لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ ، لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ رَبُّ السَّمَوَاتِ وَرَبُّ الْأَرْضِ وَرَبُّ الْعَرْشِ الْكَرِيمِ))

122. «Lə iləhə illə-l-lahu-l-azımu-l-həlim, lə iləhə illə-l-lahu rabbu-l-arşi-l-azım, lə iləhə illə-l-lah rabbu-s-səməvati və rabbu-l-ardı və rabbu-l-arşi-l-kərim» (*Allahdan başqa ibadətə və itaətə layiq haqq məbud yoxdur. Əzəmətli, Mülayim Allahdan başqa ibadətə və itaətə layiq haqq məbud yoxdur. Əzəmətli ərşin Rəbbi Allahdan başqa ibadətə və itaətə layiq haqq məbud yoxdur. Səmələrin Rəbbi və yerin Rəbbi, və nəcib ərşin Rəbbi*).¹³³

¹³² əl-Buxari, 7/158. Peyğəmbər (s.s) bu duanı çox oxuyardı. Bax: əl-Buxari, izahlı nəşri, 11/173.

¹³³ əl-Buxari, 7/154; Müslim, 4/2092.

123- ((اللَّهُمَّ رَحْمَتَكَ أَرْجُو ، فَلَا تَكِلْنِي إِلَى نَفْسِي طَرَفَةَ عَيْنٍ ،
وَأَصْلِحْ لِي شَأْنِي كُلَّهُ ، لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ))

123. «Allahummə rəhmətəkə ərcu fələ təkilni ilə nəfsi tarfətə ayn və aslıh li şəni kulləhu, lə iləhə illə ənt» (Allahım, Sənin rəhmətini diləyirəm. Məni bir an da olsa öz ixtiyarımə buraxma, bütün işlərimi səhmanə sal. Səndən başqa ibadətə və itaətə layiq haqq məbud yoxdur).¹³⁴

124- ((لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ ، سُبْحَانَكَ ، إِنِّي كُنْتُ مِنَ الظَّالِمِينَ))

124. «Lə iləhə illə ənt subhanəkə inni kuntu minə-z-zalimin» (Səndən başqa ibadətə və itaətə layiq haqq məbud yoxdur. Pak və nöqsansızsan. Həqiqətən, mən zalımlardan olmuşdum).¹³⁵

125- ((اللَّهُ اللَّهُ رَبِّي ، لَا أُشْرِكُ بِهِ شَيْئًا))

¹³⁴ Əbu Davud, 4/324; Əhməd, 5/42; əl-Əlbani və Əbdülqadir əl-Arnaut bunu yaxşı hədis hesab etmişlər.

¹³⁵ Ət-Tirmizi, 5/529 və əl-Hakim. O, bu hədisin səhih olduğunu demiş, əz-Zəhəbi də onunla razı olduğunu bildirmişdir (1/505). Həmç. bax: Ət-Tirmizi, dəqiq. nəşri, 3/168.

125. «Allahu Allahu rabbi, lə uşriku bihi şeyən»
(*Allah, Allah mənim Rəbbim! İbadətimdə və itaətimdə Ona*
heç nəyi şəriki qoşmuram).¹³⁶

36. Düşmənlə, qoluzorlu ilə rastlaşarkən edilən dua

126- ((اللَّهُمَّ إِنَّا نَجْعَلُكَ فِي نُحُورِهِمْ وَنَعُوذُ بِكَ مِنْ شُرُورِهِمْ))

126. «Allahummə innə nəcəlukə fi nuhurihim va nəuzu bikə min şururihim» (*Allahım! Həqiqətən, biz Sənə*
yalvarırıq, onları məhv edəsən və onların şərindən Sənə
sığınırıq).¹³⁷

127- ((اللَّهُمَّ أَنْتَ عَصْدِي ، وَأَنْتَ نَصِيرِي ، بِكَ أَجُولُ ، وَبِكَ
أَصُولُ ، وَبِكَ أَقَاتِلُ))

127. «Allahummə əntə adudi va əntə nəsiri, bikə
əculu va bikə əsulu va bikə uqatilu» (*Allahım! Sən mənim*
köməyimsən, Sənin köməyinlə hərəkət edirəm, Səninlə birgə

¹³⁶ Əbu Davud, 2/87. həmç. bax: İbn Macə, dəqiq. nəşri, 2/335.

¹³⁷ Əbu Davud, 2/89; əl-Hakim bu hədisi səhih saymış, əz-Zəhəbi də onunla razılaşmışdır (2/142).

düşmən üstünə hücum edirəm, Sənin köməyinlə vuruşuram).¹³⁸

-128 ((حَسْبُنَا اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ))

128. «Hasbunə-l-lahu va nimə-l-vakil» (*Allah bizə bəs edər, O nə gözəl vəkildir*) (Ali-İmran, 173).¹³⁹

37. Hökmdarın ədalətsizliyindən qorxanın duası

-129 ((اللَّهُمَّ رَبَّ السَّمَوَاتِ السَّبْعِ ، وَرَبَّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ ، كُنْ لِي جَارًا مِنْ فُلَانِ بْنِ فُلَانٍ ، وَأَحْزَابِهِ مِنْ خَلَائِقِكَ ؛ أَنْ يَفْرُطَ عَلَيَّ أَحَدٌ مِنْهُمْ أَوْ يَطْعَنِي ، عَزَّ جَرْكَ ، وَجَلَّ تَنَازُؤُكَ ، وَلَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ))

129. «Allahummə rabbə-s-səməvati-s-səbi va rabbə-l-arşi-l-azım, kun li cəran min fuləni-bni fulənin (qorxduğun insanın adı çəkilir) va əhzəbihi min xələiqikə, ən yəfruta aleyyə əhədun minhum au yatğa, azzə cərukə va cəllə sənəukə va lə iləhə illə ənt» (*Allahım! Yeddi qat səmaların Rəbbi, Böyük və Ulu arşın Rəbbi Allahım! Filankəs oğlu filankəsdən (qorxduğun insanın adı çəkilir) mənim üçün qoruyan (havadar) ol və onun*

¹³⁸ Əbu Davud, 3/42; ət-Tirmizi, 5/572; həmç. bax: ət-Tirmizi, dəqiq. nəşri, 3/183.

¹³⁹ əl-Buxari, 5/172.

köməkçilərindən, hansılarını ki Sən xəlq etmişən, mənim üçün qoruyan (mühafizəçi) ol ki, heç biri məni incitməsin (ziyan yetirməsin) və ya zülmə düşər olmayım. Qüvvətlidir o kəs ki, Sən mühafizə edirsən, saysız-hesabsız sənalar Sənədir, Səndən başqa ibadətə və itaətə layiq haqq məbud yoxdur).

130- ((اللهُ أَكْبَرُ، اللهُ أَعَزُّ مِنْ خَلْفِهِ جَمِيعاً، اللهُ أَعَزُّ مِمَّا أَخَافُ وَأَحْذَرُ، أَعُوذُ بِاللَّهِ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ، الْمُمْسِكِ السَّمَوَاتِ السَّبْعِ أَنْ يَقَعَ عَلَى الْأَرْضِ إِلَّا بِإِذْنِهِ، مِنْ شَرِّ عَبْدِكَ فَلَانٍ، وَجُنُودِهِ وَأَتْبَاعِهِ وَأَشْيَاعِهِ، مِنَ الْجِنِّ وَالْإِنْسِ، اللَّهُمَّ كُنْ لِي جَاراً مِنْ شَرِّهِمْ، جَلَّ تَنَازُؤُكَ وَعَزَّ جَارُكَ، وَتَبَارَكَ اسْمُكَ، وَلَا إِلَهَ غَيْرُكَ))

130. 3 dəfə: «Allahu əkbər, Allahu əzzu min xəlqihi cəmian, Allahu əzzu mimmə əxafu və əhzəru, əuzu billəhi-l-ləzi lə iləhə illə huva, əl-mumsiki-s-səməvati-s-səbi ən yəqanə alə-l-ardı illə bi iznihi, min şərri abdikə fulənini (qorxduğu insanın adı çəkilir), və cunudihi və ətbəihi və əşyəihi minə-l-cinni və-l-insi, Allahummə kun li cəran min şərrihim cəllə sənəukə və azzə cərukə və təbərəkə-smuk və lə iləhə geyruk» (*Allah hər şeydən üstündür, böyükdür, Allah bütün məxluqlardan qüvvətlidir, Allah qüdrətlidir şəxsdən ki, kimdən mən qorxuram və çəkinirəm. Allahım, Sənə sığınırım. Allahdan başqa ibadətə və itaətə layiq haqq məbud yoxdur, səmanın yeddi qatını saxlayan ki onlar yer üzünə düşməsin, Onun buna izni olmasa, Sənin filan (qorxduğu insanın adı çəkilir) qulunun şərindən və onun*

qoşunundan, tərəfdarlarından və köməkçilərindən olan cinlərdən və insanlardan Sənə sığınırım. Allahım, məni onların şərindən qoru. Saysız-hesabsız sənalar Sənədir. Qüvvətlidir o şəxs ki, Sən onu qoruyursan. Sənin adın mübarəkdir, Səndən başqa ibadətə və itaətə layiq haqq məbud yoxdur).

38. Düşməyə qarşı edilən dua

131- ((اللَّهُمَّ مُنزِلَ الْكِتَابِ سَرِيعَ الْحِسَابِ اهْزِمِ الْأَحْزَابَ اللَّهُمَّ اهْزِمْهُمْ وَزَلْزِلْهُمْ))

131. «Allahummə munzilə-l-kitəbi, səria-l-hisəbi ihzimi-l-əhzəbə, Allahummə əhzimhum və zəlzilhum» (Allahım! Kitabı nazil edən, haqq hesabda yeyin (iti, yavuuq) onları məğlubiyyətə uğrat. Allahım, onları darmadağın et və sarstı).¹⁴⁰

39. Bir dəstə şəxsdən qorxduqda edilən dua

132- ((اللَّهُمَّ اكْفِنِيهِمْ بِمَا شِئْتَ))

¹⁴⁰ Müslim, 3/1362.

132. «Allahummə-kfinihim bimə şitə» (*Allahum, mənə onlardan istədiyini kimi xilas et*).¹⁴¹

40. İmanda şəkk-şübhəyə düşənin duası

((يَسْتَعِذُّ بِاللَّهِ)) -133

133. «Əuzu billəhi minə-ş-şeytani-r-racim» (*Lənət-lənmiş şeytandan Allaha sığınırəm*) deyib Allaha sığınmalığıdır¹⁴² və şəkk etdiyi şeydən əl çəkməlidir.¹⁴³

((آمَنْتُ بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ)) -134

134. Deməlidir: «Əməntu billəhi va rusulihi» (*Allaha və Onun elçilərinə iman gətirdim*).¹⁴⁴

135. Uca Allahın bu kəlamını oxumalıdır:

{ هُوَ الْأَوَّلُ وَالْآخِرُ وَالظَّاهِرُ وَالْبَاطِنُ وَهُوَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ } -135

¹⁴¹ Müslim, 4/2300.

¹⁴² əl-Buxari, izahlı nəşri, 6/336; Müslim, 1/120.

¹⁴³ əl-Buxari, izahlı nəşri, 6/336; Müslim, 1/120.

¹⁴⁴ Müslim, 1/119-120.

«Huva-l-Avvalu va-l-Əxiru va-z-Zahiru va-l-Batinu va huva bikulli şeyin alim» (Əvvəl də, Axır da, Zahir də, Batin də Odur. O, hər şeyi Biləndir).¹⁴⁵

41. Borcdan çıxmaq üçün edilən dua

136- ((اللَّهُمَّ اكْفِنِي بِحَلَالِكَ عَنْ حَرَامِكَ ، وَأَغْنِنِي بِفَضْلِكَ عَنْ سُوءِكَ))

136. «Allahummə-kfini bihaləlikə an haramikə və əğnini bifadlikə ammən sivak» (Allahım! Məni halal etdiyinlə kifayətləndir ki, harama möhtac qalmayım və rəhmətinlə Səndən başqa kiməsə möhtac qalmayım).¹⁴⁶

137- ((اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْهَمِّ وَالْحَزَنِ ، وَالْعَجْزِ وَالْكَسَلِ ، وَالْبُخْلِ وَالْجُبْنِ ، وَضَلَعِ الدَّيْنِ وَغَلَبَةِ الرِّجَالِ))

137. «Allahummə inni əuzu bikə minə-l-həmmi va-l-hazəni va-l-aczi va-l-kəsəli va-l-buxli va-l-cubni va daləi-d-deyni va ğaləbəti-r-ricəl» (Allahım! Qəmdən və kədərdən, acizlikdən və tənballikdən, xəsislikdən və cəsəratsizlikdən (qorxaqlıqdan), borclu qalmaqda və adamların boşboğazlığından Sənə sığınırım).¹⁴⁷

¹⁴⁵ Əbu Davud, 4/329; əl-Əlbani və əl-Arnaut bunu yaxşı hədis hesab etmişlər.

¹⁴⁶ ət-Tirmizi, 5/560; və bax: ət-Tirmizi, dəqiq. nəşri, 3/180.

¹⁴⁷ əl-Buxari, 7/158.

42. Namaz qılarkən, yaxud Quran oxuyarkən qəlbində şeytan vəsvəsesi (narahatlıq) hiss etdikdə edilən dua

138- ((أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ))

138. «Əuzu billəhi minə-ş-şeytani-r-racim» (*Lənətlənmiş şeytandan Allaha sığınırım*) deyib ondan Allaha pənah aparmaq və üç dəfə sol çiyinə tərəf tüpür.¹⁴⁸

43. Bir işdə çətinlik çəkdikdə edilən dua

139- ((اللَّهُمَّ لَا سَهْلَ إِلَّا مَا جَعَلْتَهُ سَهْلًا، وَأَنْتَ تَجْعَلُ الْحَزْنَ إِذَا شِئْتَ سَهْلًا))

139. «Allahummə lə səhlə illə mə cəaltəhu səhlən və əntə təcalu-l-həznə izə şitə səhlən» (*Allahım! Sənin asan etdiyin işdən asanı yoxdur. Həqiqətən, Sənin üçün çətin bir iş (məsələ) yoxdur*).¹⁴⁹

¹⁴⁸ Müslim, 4/1729.

¹⁴⁹ İbn Hibban, №427; İbn əs-Sünni, №351; Hafiz demişdir ki, bu, səhih hədisdir. Həmç. bax: ən-Nəvəvi. «əl-Əzkar» («Zikrlər»), səh.106; İbn əs-Sünni. «Əməl əl-yövm və əl-leylə», Bışr Məhəmməd Üyun tərəfindən dəqiqləşdirilmiş nəşri, səh.171, №351.

44. Günah etmiş insan nə deməli və nə etməlidir

140. «Bir günah iş görmüş bəndə paklanıb (lazımı səviyyədə dəstəmaz alıb) sonra qalxıb iki rükət namaz qılsa, ondan sonra Allahdan bağışlanmasını diləsə Allah onu hökmən bağışlar».¹⁵⁰

45. Şeytanı və onun vəsvəələrini qovmaq üçün edilən dua

141. Şeytandan Allaha pənah aparmaq – «Əuzu billəhi minə-ş-şeytani-r-racim» (*Lənətlənmiş şeytandan Allaha sığınuram*);¹⁵¹

142. Əzən oxumaq¹⁵²;

143. Şəriətə uyğun zikrlər və Quran oxumaq.*

* – «Evlərinizi qəbirstanlıqlara çevirməyin. Həqiqətən, şeytan əl-Bəqara surəsinin oxunduğu evdən qaçar».¹⁵³ Şeytanı səhər və axşam edilən zikrlər,

¹⁵⁰ Əbu Davud, 2/86; ət-Tirmizi, 2/257. Həmç. bax: «Səhih əl-cami», 5/173.

¹⁵¹ Əbu Davud, 1/206 və ət-Tirmizi. Bax: ət-Tirmizi, dəqiq. nəşri, 1/77; həmç. bax: əl-Müminun surəsi, 97-98-ci ayələr.

¹⁵² Müslim, 1/291; əl-Buxari, 1/151.

¹⁵³ Müslim, 1/539.

yatarkən və yuxudan oyanarkən edilən zikrlər, məscidə girərkən və çıxarkən edilən zikrlər və yatarkən Kursi ayəsini, əl-Bəqara surəsinin axıncı iki ayəsini oxumaq kimi digər şəriətə uyğun zikrlər qovur. Kim yüz dəfə «Lə iləhə illə-l-llah vahdəhu lə şərikə ləhu, ləhu-l-mulk və ləhu-l-həmd və huva alə kulli şeyin qadir» (Allahdan başqa ibadətə və itaətə layiq haqq məbud yoxdur. O təkdir, şəriki yoxdur, mülk və həmd Onundur, O hər şeyə qadirdir) – desə, həmin gün ərzində şeytandan qorunmuş olar. Əzən də şeytanı qovur.

46. İnsanı razı salmayan, yaxud istədiyinin əksinə olan hadisə baş verəndə edilən dua

((قَدْرُ اللَّهِ وَمَا شَاءَ فَعَلَ)) -144

144. «Allah üçün güclü mömin zəif mömindən daha yaxşı və daha sevimlidir. Onların hər birinin öz xeyri var. Hər şeydə sənə faydalı olana yönəl, Allahdan kömək dilə və ruhdan düşmə. Başına bir iş gəlsə demə ki, əgər belə-belə etsəydim... De ki: «Qadəru-l-lahi və mə şəə fəalə» (*Bu, Allahın qədəridir, O nəyi istədi onu da etdi*). «Əgər» sözü şeytan əməli üçün yol açır».¹⁵⁴

¹⁵⁴ Müslim, 4/2052.

47. Təzə doğulmuş uşağın atasına edilən təbrik və ona cavab

145- ((بَارَكَ اللَّهُ لَكَ فِي الْمَوْهُوبِ لَكَ ، وَشَكَرْتَ الْوَاهِبَ ، وَبَلَغَ أَشُدَّهُ ، وَرَزَقْتَ بَرَّةً))

145. «Bərakə-l-lahu ləkə fi-l-mauhubi ləkə va şəkərtə-l-vahibə va bələğə əşuddəhu va ruziqətə birrahu» (*Allah sənə verdiyi bu uşağı sənün üçün mübarək etsin. Hədiyyə Edənə şükr et, uşağın yetkinliyə çatsın və onun hörmətli insan olmağını görsən*). Təbrik edənə cavab:

((بَارَكَ اللَّهُ لَكَ وَبَارَكَ عَلَيْكَ ، وَجَزَاكَ اللَّهُ خَيْرًا ، وَرَزَقَكَ اللَّهُ مِثْلَهُ ، وَأَجْزَلَ ثَوَابِكَ))

«Bərakə-l-lahu ləkə va bərakə aleykə va cəzəkə-l-lahu xeyran va razəqakə-l-lahu misləhu va əczələ səvabəkə» (*Allah sənə bərakət və xeyir-duasını versin, xeyirlə müəqafatlıdır. Allah sənə də buna bənzər ruzi versin və savabını artırsın*).

48. Uşaqları qorumaq üçün ovsun

146- ((أُعِيذُكُمَا بِكَلِمَاتِ اللَّهِ التَّامَّةِ مِنْ كُلِّ شَيْطَانٍ وَهَامَّةٍ ، وَمِنْ كُلِّ عَيْنٍ لَامَةٍ))

146. Rəsulullah (s.a.v.) Həsən və Hüseyin üçün belə ovsun oxuyarmış: «Uizukumə bikəliməti-l-ləhi-t-təmmə min kulli şeytanin va həmmətin va min kulli aynin ləmmə» (Sizin hər bir şeytan və həşəratın şərindən, hər bir pis gözdən (bəd nəzərdən) qorunmanızı Allahın tam kəlamlarına sığınuram).¹⁵⁵

49. Xəstəni ziyarət edənin duası

((لَا بُأْسَ، طُهْرٌ إِنْ شَاءَ اللَّهُ)) -147

147. «Lə bəsə tahurun in şəallah» (Eybi yoxdur, Allah qoysa təmizlikdir).¹⁵⁶

((أَسْأَلُ اللَّهَ الْعَظِيمَ رَبَّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ أَنْ يَشْفِيَكَ)) -148

148. 7 dəfə: «Əsəlu-l-lahə-l-azım rabbə-l-arşi-l-azım ən yəşfiyəkə» (Əzəmətli ərşin Rəbbi, Əzəmətli Allaha yalvarıram ki, sənə şəfa versin).¹⁵⁷ *

* – Bir müsəlman bəndə xəstəyə baş çəkib ona yeddi dəfə deməlidir.

¹⁵⁵ əl-Buxari, 4/119.

¹⁵⁶ əl-Buxari, izahlı nəşri, 10/118.

¹⁵⁷ ət-Tirmizi və Əbu Davud. Bax: ət-Tirmizi, dəqiq. nəşri, 2/210; «Səhih əl-cami», 5/180.

50. Xəstəyə baş çəkməyin fəziləti

149. Rəsulullah (s.a.v.) belə buyurmuşdur: «Müsəlman qardaş xəstə olanda ona baş çəkməyə gedən insan onun yanına çatıb oturanadək getdiyi yol Cənnət bağından keçir. Xəstənin yanına çatıb oturanda, onu mərhəmət bürüyər; xəstəyə səhər baş çəksə, axşamadaək yetmiş min mələk ona xeyir-dua diləyər, axşam baş çəksə, ona səhərədək yetmiş min mələk xeyir-dua diləyər».¹⁵⁸

51. Həyatından bezmiş və ümidini itirmiş xəstənin duası

150. ((اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي ، وَارْحَمْنِي ، وَالْحَقْنِي بِالرَّقِيقِ الْأَعْلَى))

150. «Allahummə-ğfirli varhamni va-l-hiqni bi-rrafiqi-l-ələ» (*Allahum! Məni bağışla, mənə rəhm et, məni ən uca dosta (Allaha) qovuşdur*).¹⁵⁹

151. ((لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ ، إِنَّ لِلْمَوْتِ لَسَكْرَاتٍ))

151. Peyğəmbər (s.a.v.) əllərini suya salıb üzünü silərək deyirmiş: «Lə iləhə illə-l-lahu innə lilmauti

¹⁵⁸ Ət-Tirmizi, İbn Macə və Əhməd. Bax: İbn Macə, dəqiq. nəşri, 1/244; Ət-Tirmizi, dəqiq. nəşri, 1/286; Əhməd Şakir də onu səhih hədis hesab etmişdir.

¹⁵⁹ Əl-Buxari, 7/10; Müslim, 4/1893.

ləsəkərat» (*Allahdan başqa ibadətə və itaətə layiq haqq məbud yoxdur, həqiqətən ölümün öz (can vermə) ağrıları var imiş*).¹⁶⁰

152- ((لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَاللَّهُ أَكْبَرُ، لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ، لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ، لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ))

152. «Lə iləhə illə-l-lah, va-l-lahu əkbər, lə iləhə illə-l-lah vahdəhu, lə iləhə illə-l-lah vahdəhu lə şərikə ləhu, lə iləhə illə-l-lah ləhu-l-mulku va ləhu-l-həmd, lə iləhə illə-l-lah va lə haulə va lə quvvatə illə billəh» (*Allahdan başqa ibadətə və itaətə layiq haqq məbud yoxdur. Allah hər şeydən üstündür, böyükdür. Allahdan başqa ibadətə və itaətə layiq haqq məbud yoxdur. O, Təkdir. Allahdan başqa ibadətə və itaətə layiq haqq məbud yoxdur, O Təkdir, Onun şəriki yoxdur. Allahdan başqa ibadətə və itaətə layiq haqq məbud yoxdur, mülk və həmd Ona məxsusdur. Allahdan başqa ibadətə və itaətə layiq haqq məbud yoxdur, qüvvət ancaq Uca olan Allaha məxsusdur*).¹⁶¹

52. Can verənə nəyi təlqin etmək lazımdır

¹⁶⁰ əl-Buxari, izahlı nəşri, 8/144.

¹⁶¹ ət-Tirmizi və İbn Macə; əl-Əlbani onu səhih hesab etmişdir. Bax: ət-Tirmizi, dəqiq. nəşri, 3/152; İbn Macə, dəqiq. nəşri, 2/317.

153. «Kimin son sözü «Lə iləhə illə-l-lah» (*Allahdan başqa ibadətə və itaətə layiq haqq məbud yoxdur*) olsa, o, Cənnətə düşər».¹⁶²

53. Hər hansı bir müsibətə düşər olanın duası

154. ((إِيَّاكَ اللَّهُ وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ اللَّهُمَّ أَجْرُنِي فِي مُصِيبَتِي وَاخْلُفْ لِي خَيْرًا مِنْهَا))

154. «İnnə li-l-ləhi və innə ileyhi raciun, Allahummə curni fi musibəti və əxlif li xeyran minhə» (*Biz Allaha məxsusuq, Onun yanına da qayıdacağıq. Allahım, başıma gəlmiş bu müsibət müqabilində məni mükafatlandır və onu mənim üçün xeyirlə əvəz et*).¹⁶³

54. Ölünün gözünü örtərkən edilən dua

155. ((اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِفُلَانٍ (بِاسْمِهِ) وَارْفَعْ دَرَجَتَهُ فِي الْمَهْدِيِّينَ وَاخْلُفْهُ فِي عَقَبَةِ فِي الْغَابِرِينَ وَاغْفِرْ لَنَا وَلَهُ يَا رَبَّ الْعَالَمِينَ وَافْسَحْ لَهُ فِي قَبْرِهِ وَنُورْ لَهُ فِيهِ))

155. «Allahummə-ğfir lifülənini (*adı ilə*) varfa dərəcətuhi fi-l-məhdiyyinə və-xfufhu fi aqibihi fi-l-

¹⁶² Əbu Davud, 3/190; həmç. bax: «Səhih əl-cami», 5/342.

¹⁶³ Müslim, 2/632.

ğabirinə va-ğfir lənə və ləhu yə rabbə-l-ələmin va-fsəh ləhu fi qabrihi va nəvvir ləhu fihi» (*Allahım, filankəsi (adi ilə) başısla, doğru yolda olanların içərisində onun dərəcəsini yüksəlt, onu ondan sonra qalanlar üçün əvəz et, ey ələmlərin Rəbbi! Bizi də, onu da başısla. Onun qəbrini geniş və nurlu et*).¹⁶⁴

55. Meyit namazı qılınarkən vəfat etmiş müsəlman üçün edilən dua

156- ((اللَّهُمَّ اغْفِرْ لَهُ وَارْحَمْهُ وَعَافِهِ وَاعْفُ عَنْهُ وَأَكْرِمْ نُزُلَهُ
وَوَسِّعْ مُدْخَلَهُ وَاغْسِلْهُ بِالْمَاءِ وَالتَّلْجِ وَالتَّيِّدِ وَنَقِّهِ مِنَ الْخَطَايَا كَمَا
نَقَّيْتَ الثَّوْبَ الْأَبْيَضَ مِنَ الدَّنَسِ وَأَبْدِلْهُ دَارًا خَيْرًا مِنْ دَارِهِ وَأَهْلًا
خَيْرًا مِنْ أَهْلِهِ وَزَوْجًا خَيْرًا مِنْ زَوْجِهِ وَأَدْخِلْهُ الْجَنَّةَ وَأَعِزَّهُ مِنْ
عَذَابِ الْقَبْرِ [وَعَذَابِ النَّارِ]))

156. «Allahummə-ğfir ləhu varhəmhu va afihi vafu anhu va əkrim nuzuləhu va vassi mudxaləhu vağsilu bi-l-məi va-s-səlci va-l-bərad va nəqqıhi minə-l-xatayəyə kəmə nəqqeytə-s-saubə-l-əbyəd minə-d-dənəs va əbdilhu dərən xeyran min dərihi va əhlən xeyran min əhlihi va zaucən xeyran min zaucihi va ədxilhu-l-cənnətə va əizhu min azəbi-l-qabri [va azəbi-n-nər]» (*Allahım onu başısla, ona rəhm et, onun əhvalını yaxşı et, onu*

¹⁶⁴ Müslim, 2/634.

*əfv et, onun yerini yumşaq et, girdiyi yerini (qəbrini) geniş et, onu su, qar və dolu ilə yu və xətalardan ağ paltarı çirkədən təmizlədiyən kimi təmizlə və onun evinin əvəzinə daha yaxşı ev, ailəsinin əvəzinə daha yaxşı ailə, həyat yoldaşının əvəzinə daha yaxşı həyat yoldaşı ver! Onu Cənnətə göndər, onu qəbr əzabından [Cəhənnəm odunun əzabından] qoru).*¹⁶⁵

157- ((اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِحَيِّنَا وَمَيِّتِنَا وَشَاهِدِنَا وَغَائِبِنَا وَصَغِيرِنَا وَكَبِيرِنَا وَذَكَرِنَا وَأَنْتَانَا اللَّهُمَّ مَنْ أَحَبَّيْتَهُ مِنَّا فَأَحْبِبْهُ عَلَيَّ الْإِسْلَامَ وَمَنْ تَوَقَّيْتَهُ مِنَّا فَتَوَقَّهِ عَلَيَّ الْإِيمَانَ اللَّهُمَّ لَا تَحْرِمْنَا أَجْرَهُ وَلَا تُضِلَّنَا بَعْدَهُ))

157. «Allahummə-ğfir li hayyınə və meyyitinə və şəhidinə və ғaibinə və sağırınə və kəbirinə və zəkərinə və unsənə, Allahummə mən əhyeytəhu minnə fə əhyeyhi alə-l-isləmi və mən təvaffeytəhu minnə fətəvaffəhu alə-l-iməni, Allahummə lə təhrimnə əcrəhu və lə tudillənə badəhu» (Allahum, dirimizi də, ölümümüzü də, burada olanımızı da, olmayanımızı da, kiçiyimizi də, böyüyümüzü də, kişilərimizi də, qadınlarımızı da bağışla. Allahum, hansımızı yaşatsan, müsəlman kimi yaşat, hansımızı öldürsən, iman gətirmiş halda öldür. Allahum, bizi imanın mükaifatından məhrum etmə və imana gələndən sonra doğru yoldan azmağa qoyma).

¹⁶⁶

¹⁶⁵ Müslim, 2/663.

¹⁶⁶ İbn Macə, 1/480; Əhməd, 2/368. Həmç. bax: İbn Macə, dəqiq. nəşri, 1/251.

158- ((اللَّهُمَّ إِنَّ فُلَانَ ابْنَ فُلَانٍ فِي ذِمَّتِكَ وَحَبْلُ جَوَارِكَ فَقِهِ مِنْ فِتْنَةِ الْقَبْرِ وَعَذَابِ النَّارِ وَأَنْتَ أَهْلُ الْوَقَاءِ وَالْحَقُّ فَاعْفُورٌ لَهُ وَارْحَمَهُ إِنَّكَ أَنْتَ الْعَفُورُ الرَّحِيمُ))

158. «Allahummə innə fulənə-bnə fulənin (vəfat etmiş kəsin adı) fi zimmətikə, va habli civarikə fəqihi min fitnəti-l-qabri va azəbi-n-nəri, va əntə əhlu-l-vafəi va-l-haqqi, fəğfir ləhu varhəmhü innəkə əntə-l-ğafuru-rahim» (Allahum! Filankəs oğlu filankəs (vəfat etmiş kəsin adı) Sənin himayəndədir, Sənə bağlıdır. Onu qəbir fitnəsindən, Cəhənnəm odunun əzabından qoru. Sən vəfa və haqq əhlisən. Onu bağışla, ona rəhm et. Haqiqətən, Sən Bağışlayan və Mərhəmətlisən).¹⁶⁷

159- ((اللَّهُمَّ عَبْدُكَ وَابْنُ أُمَّتِكَ احْتَاجُ إِلَى رَحْمَتِكَ وَأَنْتَ غَنِيٌّ عَنْ عَذَابِهِ إِنْ كَانَ مُحْسِنًا فَزِدْ فِي حَسَنَاتِهِ وَإِنْ كَانَ مُسِيئًا فَتَجَاوَزْ عَنْهُ))

159. «Allahummə abduka vabnu əmətikə əhtəcə ilə rahmətikə va əntə ġaniyyun an azəbihi, in kənə muhsinə fəzid fi həsənətihi va in kənə musien fətəcəvaz anhu» (Allahum! Sənin qulun və Sənin kəzinin övladı Sənin mərhəmətinə ehtiyac duydu. Sənin onun əzab çəkməsinə

¹⁶⁷ İbn Macə. Bax: İbn Macə, dəqiq. nəşri, 1/251; həmç. Əbu Davud, 3/211.

*ehtiyacın yoxdur. Yaxşı əməl sahibidirsə, yaxşı əməllərini artır. Pis əməl sahibidirsə, onun günahlarını heç et).*¹⁶⁸

56. Yetkinlik yaşına çatmamış uşaq üçün qılınan meylit namazında oxunan dua

((اللَّهُمَّ أَعِزَّهُ مِنْ عَذَابِ الْقَبْرِ)) -160

160. «Allahummə əizhu min azəbi-l-qabri» (*Allahım, onu qəbir əzabından qoru*). Bunu da desə yaxşı olar:

((اللَّهُمَّ اجْعَلْهُ فَرَطًا وَدُخْرًا لَوَالِدَيْهِ وَشَفِيعًا مُجَابًا، اللَّهُمَّ ثَقِّلْ بِهِ مَوَازِينَهُمَا وَأَعْظِمْ بِهِ أَجُورَهُمَا وَالْحَقُّهُ بِصَالِحِ الْمُؤْمِنِينَ وَاجْعَلْهُ فِي كِفَالَةِ إِبْرَاهِيمَ وَفِيهِ بِرَحْمَتِكَ عَذَابَ الْحَرِيمِ))

«Allahummə-c' alhu fəratən və zuxran livalideyhi və şəfi'an mucəbən. Allahummə səqqil bihi məvazinəhumə və ə'zım bihi ucurahumə və alhiqhu bisalihi-l-mu'minin vac'alhu fi kəfələti İbrahim vaqıhi birahmətikə azəbə-l-cəhim və əbdilhu dəran xeyran min dərihi və əhlən xeyran min əhlihi. Allahummə-ğfir li əsləfinə və əfratınə və mən səbəqanə bi-l-imən» (*Allahım, elə et ki, o valideyinlərini Cənnətdə qabaqlasın, onlar üçün ehtiyat və*

¹⁶⁸ əl-Hakim. O, bu hədisin səhih olduğunu qeyd etmiş, əz-Zəhəbi də onunla razılaşmışdır (1/359). Həmç. bax: əl-Əlbani. «Əhkam əl-cənaiz» («Dəfn mərasiminin hökmləri»), səh. 125.

*havadar olsun, onu onlar üçün duasına cavab verilən vasitəçi et. Allahım, onunla onların (valideyinlərinin) çəkisini ağır et, mükafatlarını böyük et, onu əməlisaleh möminlərdən et, onu İbrahimin zəmanəti altına al, Öz mərhəmətinlə onu Cəhənnəm əzabından qoru).*¹⁶⁹

((اللَّهُمَّ اجْعَلْهُ لَنَا فُرْطًا وَسَلَفًا وَأَجْرًا)) -161

161. «Allahummə-calhu lənə fəratən və sələfən və əcrən» (*Allahım, onu valideyinlərini Cənnətdə qabaqlayan et və bizim üçün sələf və mükafat et*).¹⁷⁰ *

* – Həsən uşaq öləndə dua edərək Qur'andan əl-Fatihə surəsini oxuyub bunu deyərmiş.

57. Təziyə duası

-162 ((إِنَّ لِلَّهِ مَا أَخَذَ، وَلَهُ مَا أُعْطِيَ، وَكُلُّ شَيْءٍ عِنْدَهُ بِأَجَلٍ مُّسَمًّى ... فَلْتَصْبِرْ وَلْتَحْتَسِبْ))

162. «İnnə li-l-ləhi mə axəzə və ləhu mə əta və kullu şeyin indəhu bi əcəlin musəmmə... fə-l-tasbır və-l-təhtəsib» (*Allahın Özünə götürdüyü də Onundur, başqa-*

¹⁶⁹ Şeyx Əbdüləziz ibn Abdulla ibn Baz. «əd-Dürus əl-mühimmə li ammət əl-ümmə», səh. 15.

¹⁷⁰ əl-Bəğəvi. «Şərh əs-sünnə» («Sünnənin şərh»), 5/357.

*larına verdiyi də. O hər şeyin vaxtını təyin edib. Səbr et və Allaha təvəkkül et).*¹⁷¹

Bunu da demək yaxşı olardı:

((أَعْظَمَ اللَّهُ أَجْرَكَ وَأَحْسَنَ عَزَاكَ وَغَفَرَ لِمَيْتِكَ))

«Əzamə-l-lahu əcrakə va əhsənə azəəkə va ğafərə limeyyitikə» (*Allah mükafatını böyük etsin, sənə səbr və dözümlə versin, ölmüş adamını bağışlasın*).¹⁷²

58. Axirətə qovuşmuş ölünü qəbrə qoyarkən edilən dua

((بِسْمِ اللَّهِ وَعَلَى سُنَّةِ رَسُولِ اللَّهِ))-163

163. «Bismi-l-ləhi va alə sunnəti rasuli-l-ləh» (*Allahın adı ilə, Rəsulullahın (Peyğəmbərin) şəriətinə müvafiq olaraq*).¹⁷³

¹⁷¹ Əl-Buxari, 2/80; Müslim, 2/636.

¹⁷² Ən-Nəvəvi. «Əl-Əzkar» («Zikrlər»), səh. 126.

¹⁷³ Əbu Davud, 3/314; isnadı səhihdir. Əhməd isə bu hədisi belə şəkildə verir: «Allahın adı ilə və Rəsulullahın dini üzrə!»; isnadı həmçinin səhihdir.

59. Ölü dəfn edildikdən sonra edilən dua

164- ((اللَّهُمَّ اغْفِرْ لَهُ اللَّهُمَّ تَبِّئْهُ))

164. «Allahummə-ğfir ləhu, Allahummə səbbithu»
(*Allahım, onu bağışla! Allahım, onu möhkəmləndir.*)*

* – Peyğəmbər (s.ə.v) ölünü dəfn edib qurtardıqdan sonra onun qəbri üstündə durub deyərdi: «Qardaşınız üçün Allahdan bağışlanma diləyin, ona möhkəm durmağı arzulayın; o indi sorğu-suala tutulur». ¹⁷⁴

60. Qəbirləri ziyarət edərkən oxunan dua

165- ((السَّلَامُ عَلَيْكُمْ أَهْلَ الدِّيَارِ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُسْلِمِينَ، وَإِنَّا إِن شَاءَ اللَّهُ بِكُمْ لَاحِقُونَ [وَيَرْحَمُ اللَّهُ الْمُسْتَقْدِمِينَ مِنَّا وَالْمُسْتَأْخِرِينَ] نَسْأَلُ اللَّهَ لَنَا وَلَكُمْ الْعَافِيَةَ))

165. «Əs-sələmu aleykum əhlə-d-diyəri minə-l-mumininə və-l-muslimin və innə in şəa-l-lahu bikum ləhiqunə [və yərhamu-l-lahu-l-mustəqdiminə minnə və-l-mustəxirin]. Nəsəlu-l-lahə lənə və ləkumu-l-afiyətə»
(*Sizə salam olsun, ey möminlər və müsəlmanlar diyarının əhli! Allah qoysa, biz də sizə qoşulacağıq. [Bizdən qabaq və*

¹⁷⁴ Əbu Davud, 3/315 və əl-Hakim. O, bu hədisin səhih olduğunu söyləmiş, əz-Zəhəbi də onunla razı olduğunu bildirmişdir (1/370).

sonra olanlara Allahın mərhəməti olsun]. Allahdan özümüzə və sizə salamatlıq diləyirik).¹⁷⁵

61. Külək əsərkən edilən dua

((اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ خَيْرَهَا وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّهَا)) -166

166 «Allahummə inni əsəlukə xeyrahə və əuzu bikə min şərrihə» (Allahım, Səndən onun (küləyin) xeyrini diləyirəm, onun şəridən Sənə sığınuram).¹⁷⁶

167 ((اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ خَيْرَهَا ، وَخَيْرَ مَا أُرْسِلَتْ بِهِ ، وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّهَا ، وَشَرِّ مَا فِيهَا ، وَشَرِّ مَا أُرْسِلَتْ بِهِ))

167. «Allahummə inni əsəlukə xeyrahə, və xeyra mə ursilət bihi və əuzu bikə min şərrihə və şərrə mə fihə, və şərrə mə ursilət bihi» (Allahım, Səndən onun xeyrini, onda olanın xeyrini, onunla göndərilmiş hər şeyin xeyrini diləyirəm. Onun şəridən, onda olanın şəridən, onunla göndərilmiş hər şeyin şəridən Sənə sığınuram).¹⁷⁷

62. Göy guruldayarkən edilən dua

¹⁷⁵ Müslim, 2/671.

¹⁷⁶ Əbu Davud, 4/326 və İbn Macə, 2/1228. Həmç. bax: İbn Macə, dəqiq. nəşri, 2/305.

¹⁷⁷ Müslim, 2/616; əl-Buxari, 4/76.

168- ((سُبْحَانَ الَّذِي يُسَبِّحُ الرَّعْدُ بِحَمْدِهِ وَالْمَلَائِكَةُ مِنْ خِيفَتِهِ))

168. «Subhanə-l-ləzi yusəbbihu-r-radu bihəmdihi va-l-mələikətu min xifətihi» (*Pak və Nöqsansız qarşısında göy gurultusu və mələklər qorxusundan təsbih edir Onun həmdinə*).¹⁷⁸ *

* – Abdullah ibn əz-Zübeyr (r.a) göy gurultusu eşidəndə sözünü yarımçıq qoyub bunu demişdir.

63. Yağış yağması üçün edilən dualardan

169- ((اللَّهُمَّ اسْقِنَا غَيْثًا مُغِيثًا ، مَرِيئًا مَرِيئًا ، نَافِعًا غَيْرَ ضَارٍ ، عَاجِلًا غَيْرَ آجِلٍ))

169. «Allahummə əsqinə ğeysən muğisən, mərian. Mərian nəfian ğeyra darrin, acilən ğeyra əcilin» (*Allahım, bizə çoxlu, xoş, bol, faydalı, ziyanı olmayan, vaxtımdan gec yox, tez yağan yağış göndər*).¹⁷⁹

¹⁷⁸ «əl-Müvəttə», 2/992; əl-Əlbaninin dediyinə görə, isnadı səhih olub Abdulla ibn əz-Zübeyrə qədər gedib çatır.

¹⁷⁹ Əbu Davud, 1/303, isnadı səhihdir.

170- ((اللَّهُمَّ اغْنِنَا ، اللَّهُمَّ اغْنِنَا ، اللَّهُمَّ اغْنِنَا))

170. «Allahummə əğisnə, Allahummə əğisnə, Allahummə əğisnə» (*Allahım, bizə yağış yağdır! Allahım, bizə yağış yağdır! Allahım, bizə yağış yağdır!*).¹⁸⁰

171- ((اللَّهُمَّ اسْقِ عِبَادَكَ ، وَيَهَائِمَكَ وَانْشُرْ رَحِمَتَكَ وَأَحْيِي بَلَدَكَ الْمَيِّتَ))

171. «Allahummə-sqi ibədəkə va bəhəiməkə, vanşur rahmətəkə, va əhyi bələdəkə-l-məyyitə» (*Allahım, bəndələrinə və heyvanlarına su ver, mərhəmətini hər yana yay, bu diyarını dirilt*).¹⁸¹

64. Yağış yağanda edilən dua

172- ((اللَّهُمَّ صَيِّبًا نَافِعًا))

172. «Allahummə sayyibən nəfian» (*Allahım, bu yağışdan bizə fayda ver*).¹⁸²

¹⁸⁰ əl-Buxari, 1/224; Müslim, 2/613.

¹⁸¹ Əbu Davud, 1/305; həmç. bax: ən-Nəvəvi. «əl-Əzkar», səh.150.

¹⁸² əl-Buxari, izahlı nəşri, 2/518.

65. Yağış yağandan sonra edilən dua

((مُطَرْنَا بِفَضْلِ اللَّهِ وَرَحْمَتِهِ)) -173

173. «Mutırnə bifadli-l-ləhi və rahmətihi» (*Bizim üçün Allahın fəziləti və mərhəməti ilə yağış yağdı*).¹⁸³

66. Havanın açılması üçün edilən dualardan

((اللَّهُمَّ حَوَالَيْنَا وَلَا عَلَيْنَا اللَّهُمَّ عَلَى الْأَكَامِ وَالطَّرَابِ وَيُطَوَّنِ الْأُودِيَّةِ وَمَنْابِتِ الشَّجَرِ)) -174

174. «Allahummə havaleynə və lə aleyinə, Allahummə alə-l-əkəmi və-z-zırabi və butuni-l-audiyəti və mənəbiti-ş-şəcəri» (*Allahım, üstümüzə yox, ətrafımıza yağdır. Allahım, təpələrə, vadilərin dərinliklərinə, ağaclarıya yağdır*).¹⁸⁴

67. Hilal (təzə ay) görünərkən edilən dua

¹⁸³ əl-Buxari, 1/205; Müslim, 1/83.

¹⁸⁴ əl-Buxari, 1/224; Müslim, 2/614.

175- ((اللَّهُ أَكْبَرُ اللَّهُمَّ أَهْلُهُ عَلَيْنَا بِالْأَمْنِ وَالْإِيمَانِ وَالسَّلَامَةِ
وَالْإِسْلَامِ وَالتَّوْفِيقِ لِمَا نُحِبُّ وَتَرْضَى رَبُّنَا وَرَبُّكَ اللَّهُ))

175. «Allahu əkbər, Allahummə əhilləhu aleyinə bi-l-əməni və iməni və-s-sələməti və-l-isləmi və taufiqi limə tuhibbu rabbənə və tərda rabbunə və rabbukə-l-lah» (Allah hər şeydən üstündür və böyükdür. Allahım sevdiyin və razı qaldığın şeylər xatirinə onun başımız üzərində olması ilə bizə təhlükəsizlik, iman, salamatlıq, islam və müvəffəqiyyət ver. Bizim də Rəbbimiz Allahdır, sən də).¹⁸⁵

68. Oruc tutan iftarını açarkən etdiyi dua

176- ((ذَهَبَ الظَّمْأُ وَابْتَلَّتِ الْعُرُوقُ وَثَبَّتَ الْأَجْرُ إِنْ شَاءَ اللَّهُ))

176. «Zəhəbə-z-zaməu vabtəlləti-l-uruq və səbətə-l-əcrü in şəallah» (Allahın istəyi ilə susuzluq keçib getdi, damarlar islandı, Allah istəsə mükafatı sübuta yetər).¹⁸⁶ *

* – Abdullah ibn Ömər (r.a) iftar zamanı belə demişdir.

¹⁸⁵ Ət-Tirmizi, 5/504; Əd-Darimi, 1/336; həmç. bax: Ət-Tirmizi, dəqiq. nəşri, 3/157.

¹⁸⁶ Əbu Davud, 2/306 və başqaları; həmç. bax: «Səhih əl-cami», 4/209.

177- ((اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِرَحْمَتِكَ الَّتِي وَسِعَتْ كُلَّ شَيْءٍ أَنْ تَغْفِرَ لِي))

177. «Allahummə inni əsəlukə birahmətikə-l-ləti vasiat kullə şeyin ən təğfira li» (*Allahım, Sənin hər şeyi əhatə edən mərhəmətinlə Sənə yalvarıram ki, məni bağışla*).¹⁸⁷

69. Yeməkdən əvvəl edilən dua

178. «Yemək yeməyə başlayanda «bismilləh» (*Allahın adı ilə!*) deyin. Yeməyin əvvəlində bunu deməyi unutsanız:

((بِسْمِ اللَّهِ فِي أَوَّلِهِ وَآخِرِهِ))

«bismi-l-ləhi fi əvvalihi və əxirih» (*Həm əvvəldə, həm də axırda Allahın adı ilə!*) – demək lazımdır.¹⁸⁸

179. Allahın verdiyi təamı (yeməli şeyi) yedikdə demək lazımdır:

179- ((اللَّهُمَّ بَارِكْ لَنَا فِيهِ وَأَطْعِمْنَا خَيْرًا مِنْهُ))

¹⁸⁷ İbn Macə, 1/557; Hafiz «Təxric əl-əzkar»da bunun yaxşı hədis olduğunu söyləmişdir; bax: «Şərh əl-əzkar» («Zikrlərin şərh»), 4/342.

¹⁸⁸ Əbu Davud, 3/347; ət-Tirmizi, 4/288; bax: ət-Tirmizi, dəqiq. nəşri, 2/167.

«Allahummə bərik lənə fihi və atımnə xeyran minhu» (*Allahım, bu təama bərəkət ver, bizə ondan da yaxşısını ver*).

Allah kimə süd və ya süd məhsulları qismət etsə, desin:

((اللَّهُمَّ بَارِكْ لَنَا فِيهِ وَزِدْنَا مِنْهُ))

«Allahummə bərik lənə fihi və zidnə minhu» (*Allah bərəkət versin; Allah artıq etsin*).¹⁸⁹

70. Yeməyi yeyib qurtararkən edilən dua

180- ((الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي اطْعَمَنِي هَذَا وَرَزَقَنِيهِ مِنْ غَيْرِ حَوْلٍ مِنِّي وَلَا قُوَّةٍ))

180. «Əl-həmdü lilləhi-l-ləzi ətaməni həzə və razəqanihi min ğeyri haulin minni və lə quvvatin» (*Özüm heç bir qüdrət və güc sərf etmədən mənə bu təamı qismət edən və ruzini verən Allaha həmd edirəm*).¹⁹⁰

¹⁸⁹ Ət-Tirmizi, 5/506; bax: Ət-Tirmizi, dəqiq. nəşri, 3/158.

¹⁹⁰ Əbu Davud, Ət-Tirmizi, İbn Macə. Bax: Ət-Tirmizi, dəqiq. nəşri, 3/159.

181- ((الْحَمْدُ لِلَّهِ حَمْدًا كَثِيرًا طَيِّبًا مُبَارَكًا فِيهِ غَيْرَ [مُكْفًى وَلَا] مُوَدَّعٍ وَلَا مُسْتَعْنًى عَنْهُ رَبَّنَا))

181. «Əl-həmdü lilləhi həmdən kəsiran tayyibən mubərakən fihi, ğeyra [məkfiiyin və lə] muvaddəin və lə mustəğnəən anhu rabbənə» (*Həmd Allaha məxsusdur! Çox-çox xoş, uğur gətirən (əvəzi olmayan) və arası kəsilməyən. Bizim Rəbbimizin buna ehtiyacı olmasa da, biz belə deyirik*).¹⁹¹

71. Qonağın ona yemək verən ev sahibinə etdiyi dua

182- ((اللَّهُمَّ بَارِكْ لَهُمْ فِيْمَا رَزَقْتَهُمْ، وَاعْفُ رَحْمَهُمْ وَأَرْحَمْهُمْ))

182. «Allahummə bərik ləhum fimə razəqtəhum, və-ğfir ləhum varhamhum» (*Allahım, onlara verdiyin ruzini bərəkətli et, onları bağışla və onlara rəhm et*).¹⁹²

72. Su verənə edilən, yaxud su istəmək üçün edilən dua

¹⁹¹ əl-Buxari, 6/214; ət-Tirmizi, 5/507.

¹⁹² Müslim, 3/1615.

183- ((اللَّهُمَّ أَطْعِمْ مَنْ أَطْعَمَنِي وَاسْقِ مَنْ سَقَانِي))

183. «Allahummə ətim mən ətaməni va-sqi mən səqani» (*Allahum, mənə yemək verənə yemək ver, su verənə su ver*).¹⁹³

73. Başqa bir adamın evində iftar açarkən edilən dua

184- ((أَفْطَرَ عِنْدَكُمْ الصَّائِمُونَ وَأَكَلَ طَعَامَكُمْ الْأَبْرَارُ وَصَلَّتْ عَلَيْكُمْ الْمَلَائِكَةُ))

184. «Əftara indəkumu-s-saimun va əkələ təəmukumu-l-əbrar va sallət aleykumu-l-mələikətu» (*Sizin yanınızda oruc tutanlar iftarlarını açdılar, yeməyinizi Allah adamları yedilər, mələklər sizə xeyir-dua verdilər*).¹⁹⁴

74. Əlavə oruc tutmuş adam bir yerə dəvət olunub
yemək üstünə çıxarsa və orucu pozmaq niyyəti
yoxdursa nə etməlidir

¹⁹³ Müslim, 3/126.

¹⁹⁴ Əbu Davud, 3/367; əl-Əlbani «Təxric əl-kəlim»də bu hədisin səhih olduğunu söyləmişdir, səh. 103.

185. «Çağırılan yerə gedərlər. Yemək zamanı ağzı oruclu olan dəvət edənlərə dua etməli, oruc tutmayan yeməyini yeməlidir».¹⁹⁵

75. Ağzı oruclu adamı birisi söysə, o necə cavab verməlidir

186. «İnni saim, inni saim» (*Mən orucam, mən orucam*).¹⁹⁶

76. Meyvənin nübarını görərkən edilən dua

187- ((اللَّهُمَّ بَارِكْ لَنَا فِي ثَمَرِنَا وَبَارِكْ لَنَا فِي مَدِينَتِنَا وَبَارِكْ لَنَا فِي صَاعِنَا وَبَارِكْ لَنَا فِي مُدَّنَا))

187. «Allahummə bərik lənə fi səmərinə və bərik lənə fi mədinətinə və bərik lənə fi sainə və bərik lənə fi muddinə» (*Allahum, barımıza da, şəhərimizə də, azımıza da, çoxumuza da bərəkət ver*).¹⁹⁷

77. Asqırarkən edilən dua

¹⁹⁵ Müslim, 2/1054.

¹⁹⁶ əl-Buxari, izahlı nəşri, 4/103; Müslim, 2/806.

¹⁹⁷ Müslim, 2/1000.

188. Asqıran adam deməlidir:

((الْحَمْدُ لِلَّهِ))-188

«Əl-həmdü lilləh» (*Həmd Allahə məxsusdur*). Bu zaman yanındakı adam deməlidir:

((يَرْحَمُكَ اللَّهُ))

«Yarhamukə-l-lah» (*Allah sənə rəhm etsin*) deyənə belə cavab vermək lazımdır:

((يَهْدِيكُمْ اللَّهُ وَيُصْلِحُ بِالْكَم))

«Yəhdikumu-l-lah va yuslıh bələkum» (*Allah sizi doğru yol bəxş etsin və əməllərinizi sahmana salsın*).¹⁹⁸

78. Kafir asqıranda ona nə deyilir

((يَهْدِيكُمْ اللَّهُ وَيُصْلِحُ بِالْكَم)) -189

189. «Yəhdikumu-l-lah va yuslıh bələkum» (*Allah sizi düz yola yönəltsin və əməllərinizi sahmana salsın*).¹⁹⁹

¹⁹⁸ əl-Buxari, 7/125.

79. Evlənən kişi üçün edilən dua

190- ((بَارَكَ اللهُ لَكَ وَبَارَكَ عَلَيْكَ وَجَمَعَ بَيْنَكُمَا فِي خَيْرٍ))

190. «Bərakə-l-lahu ləkə va bərakə aleykə va cəməə beynəkumə fi xeyrin» (*Allah mübarək etsin və bərakət versin, Allah hər ikinizi xeyirlə birləşdirsın*).²⁰⁰

80. Kişilərin evlənərkən və minik heyvanı alarkən etməli olduqları dua

191- ((اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ خَيْرَهَا وَخَيْرَ مَا جَبَلْتَهَا عَلَيْهِ، وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّهَا وَشَرِّ مَا جَبَلْتَهَا عَلَيْهِ))

191. «Allahummə inni əsəlukə xeyrahə va xeyra mə cəbəltəhə aleyhi, va əuzu bikə min şərrihə va şərri mə cəbəltəhə aleyhi» (*Allahum, Səndən bunun və bunun yaradılmasının xeyrini diləyirəm. Bunun şərindən və*

¹⁹⁹ Ət-Tirmizi, 5/82; Əhməd, 4/400; Əbu Davud, 4/308. Həmç. bax: Ət-Tirmizi, dəqiq. nəşri, 2/354.

²⁰⁰ Əbu Davud, Ət-Tirmizi, İbn Macə. Bax: Ət-Tirmizi, dəqiq. nəşri, 1/316.

yaradılmasının şərinədən Sənə sığınuram). Dəvə alan bu sözləri dəvənin hürğücündən tutub deməlidir.²⁰¹

81. Cinsi əlaqədən əvvəl edilən dua

192. ((بِسْمِ اللَّهِ، اللَّهُمَّ جَنِّبْنَا الشَّيْطَانَ وَجَنِّبِ الشَّيْطَانَ مَا رَزَقْنَا))-192

192. «Bismi-l-ləh, Allahummə cənnibnə-ş-şeytanə və cənnibi-ş-şeytanə mə razəqtənə» (*Allahın adı ilə! Allahım, şeytanı bizdən və biza verdiyin ruzidən* (övlad nəzərdə tutulur) *uzaq et*).²⁰²

82. Qəzəblənərkən edilən dua

193. ((أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ))-193

193. «Əuzu billəhi minə-ş-şeytani-r-racim» (*Lənət-lənmiş şeytandan Allaha sığınuram*).²⁰³

83. Xəstəni görərkən edilən dua

²⁰¹ Əbu Davud, 2/248; İbn Macə, 1/617; həmç. bax: İbn Macə, dəqiq. nəşri, 1/324.

²⁰² əl-Buxari, 6/141; Müslim, 2/1028.

²⁰³ əl-Buxari, 7/99; Müslim, 4/2015.

194- ((الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي عَافَانِي مِمَّا ابْتَلَاكَ بِهِ وَفَضَّلَنِي عَلَى كَثِيرٍ مِمَّنْ خُلِقَ تَفْضِيلًا))

194. «Əl-həmdü lilləhi-l-ləzi əfəni mimmə-btələkə bihi və fəddələni alə kəsirin mimmən xələqə təfdilən» (Səni tutan azara məni salmamış və xəlq etdiyi bəndələrin çoxundan üstün tutmuş Allaha həmd olsun).²⁰⁴

84. Məclisdə nə deyilir

195. İbn Ömər (Allah ondan və atasından razı olsun!) rəvayətinə görə, məclisin əvvəlindən axırınadək Rəsulullahın (s.a.v.) 100 dəfə

195- ((رَبِّ اغْفِرْ لِي وَتُبْ عَلَيَّ إِنَّكَ أَنْتَ التَّوَّابُ الْعَفُورُ))

«Rəbbi-ğfir li və tub əleyyə innəkə əntə-t-təvvabu-l-ğafur» (Rəbbim, məni bağışla, tövbəmi qəbul et, Sən tövbəni qəbul Edən və Bağışlayanсан) – demişdir.²⁰⁵

²⁰⁴ Ət-Tirmizi, 5/494 və 5/493; həmç. bax: Ət-Tirmizi, dəqiq. nəşri, 3/153.

²⁰⁵ Ət-Tirmizi və başqaları; bax: Ət-Tirmizi, dəqiq. nəşri, 3/153; İbn Macə, dəqiq. nəşri, 2/321. Bu mətn Ət-Tirmizinindir.

85. Məclis kəffarəsi *

* Kəffarə – günahın yuyulması.

196- ((سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ وَبِحَمْدِكَ أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ أَسْتَغْفِرُكَ
وَأَتُوبُ إِلَيْكَ))

196. «Subhanəkə-l-lahummə və bihəmdik, əşhədu ən lə iləhə illə ənt, əstəğfirukə və ətubu ileyk» (*Nöqsansız və həmd sahibi Allahım! Şəhadət verirəm ki, Səndən başqa ibadətə və itaətə layiq haqq məbud yoxdur. Səndən bağışlanma diləyirik və Sənə tövbə edirik*).²⁰⁶ *

* – Aişənin (r.ə) belə dediyi rəvayət olunur: «Elə bir məclis olmazdı ki, Rəsulullah (s.ə.v) orada Qur'an oxuyarkən və namaz qılarkən nitqini hökmən eyni sözlərlə bitirməsin. Bir dəfə mən soruşdum: "Ya Rəsulullah, görürəm ki, hər hansı məclisdə oturanda Qur'an oxuyarkən və salavat çevirərkən nitqini yalnız bu sözlərlə tamamlayırsan". Dedi: "Belə ki, məclisdə kim xeyir söz danışsa, ona xeyirə uyğun möhür vurular; kim şər söz danışsa, günahını yumaq üçün kəffarəsi olar"». ²⁰⁷

²⁰⁶ Əbu Davud, ən-Nəsai, ət-Tirmizi, İbn Macə. Bax: ət-Tirmizi, dəqiq. nəşri, 3/153.

²⁰⁷ Bu çıxarışı ən-Nəsai «Əməl əl-yövm və əl-leylə»də (səh. 273) və imam Əhməd «əl-Müsnəd»də (6/77) rəvayət etmişlər. Doktor Faruq Həmədə demişdir ki, onun isnadı səhihdir.

**86. «Allah səni bağışlasın» (Ğafəra-l-lahu ləkə)
duasına cavab**

((وَلَئِكَ)) – 197

197. «Va ləkə» (*Səni də*).²⁰⁸

87. Hər hansı bir yaxşılıq edəne edilən dua

((جَزَاكَ اللَّهُ خَيْرًا)) -198

198. «Cəzəkə-l-lahu xeyran» (*Allah səni xeyirlə mükafatlandırsın*).²⁰⁹

88. Möminləri Dəccaldan qoruyan zikr

199. «Kim əl-Kəhf surəsinin əvvəlindən on ayə əzbərləsə, Dəccaldan qorunar».²¹⁰

Hər namazın axıncı təşəhhüdünün ardınca «Əuzu bi-l-ləhi» deyib Allaha sığınmaq da Dəccaldan qoruyar.

²⁰⁸ Əhməd, 5/82; ən-Nəsai. «Əməl əl-yövm və əl-leylə», dəqiq. nəşri, səh.218, №421.

²⁰⁹ Ət-Tirmizi, '2035; həmç. bax: «Səhih əl-cami», '6244; Ət-Tirmizi, dəqiq. nəşri, 2/200.

²¹⁰ Müslim, 1/555.

Bundan əlavə bu kitabdakı 55, 56-cı dualara bax.

89. «Səni Allah xatirinə sevirəm» (İnni uhibbukə fi-l-ləhi) deyənə edilən dua

((أَحَبُّكَ الَّذِي أَحْبَبْتَنِي لَهُ))-200

200. «Əhəbbəkə-l-ləzi əhbəbtəni ləhu» (*Səni görüm məni xatirinə sevdiiyin (Allah) səni də sevsin*).²¹¹

90. Malını təklif edənə edilən dua

((بَارَكَ اللَّهُ لَكَ فِي أَهْلِكَ وَمَالِكَ))-201

201. «Bərakə-l-lahu ləkə fi əhlikə va məlikə» (*Allah sənə ailəndən və malından xeyir versin*).²¹²

91. Dar gündə borc verənə edilən dua

((بَارَكَ اللَّهُ لَكَ فِي أَهْلِكَ وَمَالِكَ، إِنَّمَا جَزَاءُ السَّلْفِ الْحَمْدُ وَالْأَدَاءُ))-202

²¹¹ Əbu Davud, 4/333; isnadı səhihdir.

²¹² Əl-Buxari, izahlı nəşri, 4/88.

202. «Bərakə-l-lahu ləkə fi əhlikə va məlikə, innəmə cəzəu-s-sələfi-l-həmdü va-l-ədəi» (*Allah sənə ailəndən və malından xeyir versin. Borcun qarşılığı Allaha həmd etmək və borcu qaytarmaqdır*).²¹³

92. Şirkin baş verməsindən qorxarkən edilən dua

203- ((اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ أَنْ أَشْرِكَ بِكَ وَأَنَا أَعْلَمُ وَأَسْتَغْفِرُكَ لِمَا لَا أَعْلَمُ))

203. «Allahummə inni əuzu bikə ən uşrikə bikə va ənə aləmu va əstəğfirukə limə lə aləmu» (*Allahım, bilərəkdən Sənə şərik qoşmaqdan Sənə sığınırıram. Bilmədən belə iş etsəm, Səndən bağışlanma diləyirəm*).²¹⁴

93. «Allah sənə bərəkət versin» (Bərakə-l-lahu fikə) deyənə edilən dua

204- ((وَفِيكَ بَارَكَ اللَّهُ))

²¹³ ən-Nəsai. «Əməl əl-yövm və əl-leylə», səh. 300 və İbn Macə, 2/809. Həmç. bax: İbn Macə, dəqiq. nəşri, 2/55.

²¹⁴ Əhməd, 4/403 və başqaları. Həmç. bax: «Səhih əl-cami», 3/233; «ət-Tərgib və ət-tərhib», əl-Əlbani tərəfindən tədqiq edilmiş nəşri, 1/19.

204. «Va fikə bərakə-l-lahu» (*Sənə də Allah xeyir-dua, bərakət versin*).²¹⁵

94. İşin nəhs gətirməsinə inanmağı rədd etmək üçün edilən dua

205. ((اللَّهُمَّ لَا طَيْرَ إِلَّا طَيْرُكَ، وَلَا خَيْرَ إِلَّا خَيْرُكَ وَلَا إِلَهَ غَيْرُكَ))

205. «Allahummə lə tayra illə tayruk, va lə xeyra illə xeyruk va lə iləhə ğeyruk» (*Allahum, Sənin nəhs etmədiyən işdən başqa nəhs iş yoxdur, Sənin verdiyin xeyirdən başqa xeyir yoxdur, Səndən başqa ibadətə və itaətə layiq haqq məbud yoxdur*).²¹⁶

95. Minik heyvanına və ya onu əvəz edən nəqliyyata minərkən edilən dua

206. ((بِسْمِ اللَّهِ الْحَمْدُ لِلَّهِ { سُبْحَانَ الَّذِي سَخَّرَ لَنَا هَذَا وَمَا كُنَّا لَهُ مُقْرِنِينَ وَإِنَّا إِلَى رَبِّنَا لَمُنْقَلِبُونَ } الْحَمْدُ لِلَّهِ، الْحَمْدُ لِلَّهِ، الْحَمْدُ لِلَّهِ، اللَّهُ أَكْبَرُ، اللَّهُ أَكْبَرُ، اللَّهُ أَكْبَرُ، سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ إِنِّي ظَلَمْتُ نَفْسِي فَاغْفِرْ لِي فَإِنَّهُ لَا يَغْفِرُ الذُّنُوبَ إِلَّا أَنْتَ))

²¹⁵ İbn əs-Sünni, səh.138, №278. Həmç. bax: İbn əl-Qeyyim. «əl-Vabil əs-seyyib» («Leysan yağışı»), səh. 304.

²¹⁶ Əhməd, 2/220 və İbn əs-Sünni, №292. Həmç. bax: «Silsilət əl-Əhədis əs-səhihə» («Səhih hədislər silsiləsi»), №1065.

سَقَرْنَا هَذَا وَاطُّوْ عَنَّا بُعْدَهُ، اللَّهُمَّ أَنْتَ الصَّاحِبُ فِي السَّفَرِ وَالْخَلِيفَةُ
فِي الْأَهْلِ، اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ وَعَثَاءِ السَّفَرِ، وَكَآبَةِ الْمَنْظَرِ،
وَسُوءِ الْمُنْقَلَبِ فِي الْمَالِ وَالْأَهْلِ))

207. «Allahu əkbər, Allahu əkbər, Allahu əkbər! [* Subhanə-l-ləzi səxxara lənə həzə və mə kunnə muqrının * Va innə ilə rabbinə ləmunqalibun] (*) Allahummə innə nəşəlukə fi səfərinə həzə-l-birra və-t-təqva və minə-l-aməl mə tərda, Allahummə həvvin aleyinə səfəranə həzə vatvı annə budəhu, allahummə əntə-s-sahibu fi-s-səfəri və-l-xəlifətu fi-l-əhli, Allahummə inni əuzu bikə min vasəi-s-səfəri, və kəəbəti-l-mənzari və sui-l-munqaləbi fi-l-məli və-l-əhli» (*Allah hər şeydən üstündür, böyükdür. Allah hər şeydən üstündür, böyükdür. Allah hər şeydən üstündür, böyükdür. [* Bunları bizə ram edən Pak və Nöqsansız Allahdır. Bizim onlara gücümüz çatmazdı. * Həqiqətən, biz Rəbbimizin yanına qayıdacağıq] Allahım, bu səfərimizə Səndən möminlik və Allah qorxusu, Sənin razı qaldığın işləri görməyimizi diləyirik. Bu səfərimizi bizim üçün rahat et, onun uzaqlığını bizə bildirmə. Allahım, səfərdəki adamın özünə yoldaş, ailəsinə hami Sənsən. Allahım, yol yorğunluğundan, kədərli mənzərədən, mal və ailədə pis hadisədən Sənə sığınırım*).

(*) – "Əz-Zuxruf" surəsi, 13-14.

Qayıdanda da eyni sözləri demək və əlavə etmək lazımdır:

((أَيُّونَ تَائِبُونَ عَابِدُونَ لِرَبِّنَا حَامِدُونَ))

«Əyibunə, təibunə, abidunə, lirabbinə hamidunə»
(*Evimizə qayıdırıq, tövbə, ibadət və öz Rəbbimizə həmd edənlərdən*).²¹⁸

97. Kəndə və yaxud şəhərə daxil olarkən edilən dua

208- ((اللَّهُمَّ رَبَّ السَّمَوَاتِ السَّبْعِ وَمَا أُضِلَّلْنَ ، وَرَبَّ الْأَرْضِينَ السَّبْعِ وَمَا أَقْلَلْنَ وَرَبَّ الشَّيَاطِينِ وَمَا أُضِلَّلْنَ ، وَرَبَّ الرِّيَاحِ وَمَا نَزَلْنَ مِنْ خَيْرِ هَذِهِ الْقَرْيَةِ، وَخَيْرِ أَهْلِهَا ، وَخَيْرِ مَا فِيهَا ، وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّهَا ، وَشَرِّ أَهْلِهَا ، وَشَرِّ مَا فِيهَا))

208. «Allahummə rabbə-s-səməvati-s-səbi və mə azlələnə, və rabbə-l-əradinə-s-səbi və mə əqlələnə və rabbə-ş-şəyatını və mə adlələnə, və rabbə-r-riyəhi və mə zəreynə, əsəlukə xeyra həzihi-l-qaryəti, və xeyra əhlihə, və xeyra mə fihə və əuzu bikə min şərrihə və şərri əhlihə və şərri mə fihə» (*Allahım, yeddi qat səmanın və onların içindəkilərin Rəbbi! Yeddi qat yerin və onların üstündəkilərin Rəbbi! Şeytanların və onların azdırdıqlarının Rəbbi! Külək və onların*

²¹⁸ Müslim, 2/998.

*yaydıqlarının Rəbbi! Səndən bu kəndin və onun əhalisinin xeyrini, onda olan hər şeyin xeyrini diləyirəm. Onun və onun əhalisinin şərindən, onda olan hər şeyin şərindən Sənə sığınırım).*²¹⁹

98. Bazara girərkən edilən dua

209- ((لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ يُحْيِي وَيُمِيتُ وَهُوَ حَيٌّ لَا يَمُوتُ بِيَدِهِ الْخَيْرُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ))

209. «Lə iləhə illə-l-lah vahdəhu lə şərikə ləhu, ləhu-l-mulk və ləhu-l-həmd, yuhyi və yumit və huva həyyun lə yəmutu biyədihi-l-xeyru və huva alə kulli şeyin qadır» (*Allahdan başqa ibadətə və itaətə layiq haqq məbud yoxdur. O, tək və şəriksizdir, mülk və həmd Onundur, O, həyat Verəndir və Alandır, O, diridir, ölmür. Xeyir Onun əlindədir, O, hər şeyə qadirdir*).²²⁰

99. Minik heyvanı və ya onu əvəz edən nəqliyyat vasitəsi çətin vəziyyətə düşəndə edilən dua

²¹⁹ əl-Hakim; o, bu hədisin səhih olduğunu söyləmiş, əz-Zəhəbi də (2/100) onunla razılaşmışdır; İbn əs-Sünni, №524; Hafiz isə bu hədisi «Təxric əl-Əzkar»da (5/154) verib yaxşı hədis olduğunu qeyd etmişdir. İbn Baz yazır: «Bu hədisi ən-Nəsai də yaxşı isnadla rəvayət etmişdir». Bax: «Tühfət əl-əxyar», səh.37.

²²⁰ ət-Tirmizi, 5/491; əl-Hakim, 1/538. Həmç. bax: ət-Tirmizi, dəqiq. nəşri, 2/152.

((بِسْمِ اللَّهِ)) -210

210. «Bismi-l-ləh» (*Allahın adı ilə!*).²²¹

100. Səfərə çıxanın evdə qalana etdiyi dua

((أَسْتَوْدِعُكَ اللَّهُ الَّذِي لَا تُضِيعُ وَدَائِعُهُ))-211

211. «Əstaudiukumu-l-ləhi-l-ləzi lə tədiu və dəiuhu» (*Sizi əmanətləri itməyən Allaha əmanət edirəm*).²²²

101. Evdə qalanın səfərə çıxana etdiyi dua

((أَسْتَوْدِعُ اللَّهُ دِينَكَ وَأَمَانَتَكَ وَخَوَاتِيمَ عَمَلِكَ)) -212

212. «Əstaudiu-l-lahə dinəkə və əmənatəkə və xavatimə aməlikə» (*Sənin dinini, əmanətini və işinin nəticələrini Allaha əmanət edirəm*).²²³

²²¹ Əbu Davud, 4/296, isnadı səhihdir.

²²² Əhməd, 2/403; İbn Macə, 2/943. Həmç. bax: İbn Macə, dəqiq. nəşri, 2/133.

213- ((زَوَّدَكَ اللهُ التَّقْوَىٰ وَغَفَرَ ذَنْبَكَ وَيَسِّرَ لَكَ الْخَيْرَ حَيْثُ مَا كُنْتَ))

213. «Zəvvadəkə-l-lahu-t-təqva və ğafərə zənbəkə və yəssərə ləkə-l-xeyra heysu mə kuntə» (*Allah sənənin imanını artırsın, günahlarını bağışlasın, harada olsan xeyirə çatmağımı asanlaşdırsın*).²²⁴

102. Səfərdə təkbir (Allahu əkbər) və təsbih (Subhanə-l-lah) edilməsi

214. Cabir (Allah ondan razı olsun!) demişdir: «Biz təpələrə qalxanda təkbir, aşağı enəndə təsbih edirdik».²²⁵

103. Sübh çağı səfərə çıxan adamın etdiyi dua

215- ((سَمِعَ سَامِعٌ بِحَمْدِ اللهِ وَحُسْنِ بَلَائِهِ عَلَيْنَا، رَبَّنَا صَاحِبِنَا وَأَفْضَلُ عَلَيْنَا عَائِدًا بِاللَّهِ مِنَ النَّارِ))

²²³ Əhməd, 2/7; Ət-Tirmizi, 5/499. Həmç. bax: Ət-Tirmizi, dəqiq. nəşri, 2/155.

²²⁴ Ət-Tirmizi. Bax: Ət-Tirmizi, dəqiq. nəşri, 3/155.

²²⁵ Əl-Buxari, izahlı nəşri, 6/135.

215. «Səmməa (səmmia) səmiun bihəmdi-l-ləh və husni bələihi aleyinə. Rəbbənə sahibnə və əfdıl aleyinə aizən bi-l-ləhi minə-n-nər» (*Bizim Allaha verdiyi nemətlərə görə və bizi sınağa cəkdiyinə görə həmd etdiyimizi eşidən eşitdi. Rəbbimiz, bizi tərək etmə və bizə mərhəmət göstər. Cəhənnəmə odundan Allaha sığınırıam*).²²⁶

104. Səfər zamanı və ya başqa vaxt bir evdə qonaq olarkən edilən dua

216- ((أَعُوذُ بِكَلِمَاتِ اللَّهِ التَّامَّةِ مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ))

216. «Əuzu bikəliməti-l-ləhi-t-təmməti min şərri mə xələq» (*Yaratdıqlarının şərindən Allahın kamil kəlmələrinə sığınırıam*).²²⁷

105. Səfərdən qayıdarkən edilən zikr

²²⁶ Müslim, 4/2086. Burada «eşidən eşitdi» ifadəsi bizim Allah-təalaya bizə verdiyi nemətlərə və bizə bəxş etdiyi təmkinliyə görə həmd etdiyimizə şahid olan şahid oldu (görən gördü. — Tərc.) deməkdir. «Rəbbimiz, bizə yoldaş ol! Bizi ... üstün et!» — yəni «bizi hifz elə, qoru, bizi çoxlu nemət verməklə üstün tut və hər bir arzuolunmaz şeyi bizdən uzaqlaşdır». Şərh ən-Nəvəvinindir (17/39).

²²⁷ Müslim, 4/2080.

217-((اللهُ أَكْبَرُ، اللهُ أَكْبَرُ، اللهُ أَكْبَرُ، لا إِلَهَ إِلَّا اللهُ وَحْدَهُ لا شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ، أَيُّوبُ تَابُيُونُ عَابِدُونَ لِرَبِّنَا حَامِدُونَ صَدَقَ اللهُ وَعْدَهُ وَنَصَرَ عَبْدَهُ وَهَزَمَ الْأَحْزَابَ وَحْدَهُ))

217. Hər təpənin üstündə üç dəfə təkbir edib ("Allahu əkbər" ifadəsi) sonra demək lazımdır: «Lə iləhə illə-l-lah vahdəhu lə şərikə ləh, ləhu-l-mulk və ləhu-l-həmd və huva alə kulli şeyin qadir. Əyibunə, təibunə, abidunə, lirabbinə hamidunə, sadaqa-l-lahu vadəhu və nasara abdəhu və həzəmə-l-əhzəbə vahdəhu» (*Allahdan başqa ibadətə və itaətə layiq haqq məbud yoxdur, mülk və həmd Onundur, O, hər şeyə qadirdir. Evimizə qayıdırıq, tövbə, ibadət və öz Rəbbimizə həmd edənlərdənlik. Allah vədinə əməl etdi, öz quluna kömək etdi və Özünü təkbəsinə tayfaları məğlub etdi*).

* – Rəsulullah (s.a.v) bu duanı müharibədən və ya həccdən qayıdarkən deyərdi.²²⁸

106. Sevindirici, yaxud arzuolunmaz hadisə ilə qarşılaşan adam nə deməlidir

218- ((الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي بِنِعْمَتِهِ تَتِمُّ الصَّالِحَاتُ))

²²⁸ əl-Buxari, 7/163; Müslim, 2/980.

218. Peyğəmbər (s.a.v.) bir sevindirici hadisə baş verdikdə deyirdi: «Əl-həmdü li-l-ləhi-l-ləzi binimətihi tətimmu-s-salihətu» (*Həmd Allaha məxsusdur! Yaxşı işlər Onun neməti ilə baş verdi*).

Arzuolunmaz bir hadisə baş verdikdə isə deyirdi:

((الحمد لله على كلِّ حال))

«Əl-həmdü li-l-ləhi alə kulli hal» (*Həmd Allaha məxsusdur! Qıydığı hər bir şeyə görə ona həmd edirik*).²²⁹

107. Peyğəmbərə (s.a.v.) salavat deməyin fəziləti

219. Peyğəmbər (s.a.v.) demişdir: «Kim mənə bir dəfə salavat desə, Allah ona on dəfə salavat deyər».²³⁰

220. Peyğəmbər (s.a.v.) demişdir: «Qəbrimi bayram keçirilən yerə çevirməyin və mənə salavat deyin. Harada olsanız, salavatınız mənə çatır».²³¹

²²⁹ İbn əs-Sünni. «Əməl əl-yövm və əl-leylə». Əl-Hakim bu hədisi səhih hesab etmiş (1/499), əl-Əlbani də «Səhih əl-cami»də onun səhih olduğu ilə razılığını bildirmişdir (4/201).

²³⁰ Müslim, 1/288.

²³¹ Əbu Davud, 2/218; Əhməd, 2/367. Həmç. bax: ən-Nəvəvi. «Əl-Əzkar», Əbdülqadir Arnaut tərəfindən tədqiq olunmuş nəşri, səh. 98.

221. Peyğəmbər (s.a.v.) demişdir: «Mənim adım çəkiləndə mənə salavat deməyən xəsis adamdır».²³²

222. Peyğəmbər (s.a.v.) demişdir: «Həqiqətən, Allahın yer üzündə mələkləri var, mənim ümmətimin mənə göndərdiyi salavatı mənə çatdırırlar».

223. Peyğəmbər (s.a.v.) demişdir: «Mənə salavat deyəndə Allah mənə ruh verir ki, mən də o adama salavat deyim».

108. Salam verməyin əhəmiyyəti

224. Peyğəmbər (s.a.v) demişdir: «İman gətirməmiş Cənnətə düşməzsiz, bir-birinizi sevməyincə iman gətirməzsiz. Mən sizə bir şey deyəcəyəm, onu etsəniz bir-birinizi seversiniz: aranızda salam vermək adətini yayın».²³³

225. Peyğəmbər (s.a.v.) demişdir: «Kim üç şeyi: insafla rəftar etməyi, hamıya salam verməyi və kasıb olmasına baxmayaraq, olduğundan başqaları üçün xərcləməyi özündə birləşdirsə, imanı da özündə birləşdirmiş olur».²³⁴

²³² Ət-Tirmizi, 5/551 və başqaları. Həmç. bax: «Səhih əl-cami», 3/25; Ət-Tirmizi, dəqiq. nəşri, 3/177.

²³³ Müslim, 1/74 və başqaları.

²³⁴ Əl-Buxari, izahlı nəşri, 1/82.

226. Abdulla ibn Ömər (Allah ondan və atasından razı olsun!) rəvayətinə görə, birisi Peyğəmbərdən (s.a.v.) soruşmuşdur ki, islamın hansı işi daha yaxşıdır. Peyğəmbər (s.a.v.) cavab vermişdir: «Acı doyurmaq və tanıdığına da, tanımadığına da salam vermək».²³⁵

109. Kafir salam versə, onun salamınanecə cavab verilir

227. Kitab əhli sizə salam versə deyın: «Va aleykum» (*Sizə də*).²³⁶

110. Xoruz banlayarkən və uzunqulaq anqırarkən edilən dua

228. «Xoruzun banlamasını eşitsəniz, Allahdan fəzilət diləyin, çünki o (xoruz) mələk görmüşdür. Eşşək anqırtısı eşitsəniz, şeytandan Allaha sığının, çünki o (eşşək) şeytan görmüşdür».²³⁷

111. Gecə itlərin hürməsini eşidərkən edilən dua

229. «Gecə itlərin hürməsini və eşşəklərin anqırtısını eşitsəniz: «Əuzu bi-l-ləhi minə-ş-şeytani-r-racim»

²³⁵ əl-Buxari, izahlı nəşri, 1/55; Müslim, 1/65.

²³⁶ əl-Buxari, izahlı nəşri, 11/42; Müslim, 4/1705.

²³⁷ əl-Buxari, izahlı nəşri, 6/350; Müslim, 4/2092.

(*Lənətlənmiş şeytandan Allaha sığınırım*) deyə Allaha pənah aparın, belə ki, onlar sizin görmədiklərinizi görürlər».²³⁸

112. Söydüyün adam üçün edilən dua

230. ((اللَّهُمَّ فَأَيُّمَا مُؤْمِنٍ سَبَّبْتُهُ فَاجْعَلْ ذَلِكَ لَهُ قُرْبَةً إِلَيْكَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ
((

230. Peyğəmbər (s.a.v.) demişdir: «Allahummə fə əyyumə muminin səbəbtuhu fəcal zəlikə ləhu qurbətən ileykə yaumə-l-qiyəməti» (*Allahım, hansısa mömini söysəm, Qiyamət günü bunun müqabilində onu Özünə yaxın et*).²³⁹

113. Müsəlman müsəlmanı tərifləyəndə nə deməlidir

231. Peyğəmbər (s.a.v.) demişdir: «Biriniz dostu haqqında yaxşı bir şey bilib onu tərifləməli olsa, desin:

²³⁸ Əbu Davud, 4/327; Əhməd, 3/306; əl-Əlbani «Təxric əl-kəlim ət-teyyib»də bunu səhih hesab etmişdir, səh. 113.

²³⁹ əl-Buxari, izahlı nəşri, 11/171; Müslim, 4/2007, bu sözlərlə: «... bunun onun günahlarını təmizlə və ona mərhəmət göstər».

231- ((أَحْسِبُ فَلَانًا وَاللَّهُ حَسِيبُهُ وَلَا أَرْكَبُ عَلَى اللَّهِ أَحَدًا أَحْسِبُهُ))

«Əhsibu fulənən va-l-lahu həsibuhu va lə uzəkki alə-l-lahi əhədən əhsibuhu» (Mən filankəsi belə bir adam kimi sayıram (əgər onu yaxşı tanıyırsa), onun haqq-hesabını isə Allah Özü çəkir. Mən saydığım heç kəsi Allahdan üstün tutmuram və s.).²⁴⁰

114. Müsəlmanı tərifləsələr nə deməlidir

232- ((اللَّهُمَّ لَا تُؤَاخِذْنِي بِمَا يَقُولُونَ، وَاعْفِرْ لِي مَا لَا يَعْلَمُونَ
[وَاجْعَلْنِي خَيْرًا مِمَّا يَظُنُّونَ])

232. «Allahummə lə tuəxizni bimə yəqulunə, va-ğfir li mə lə yələmunə [vacalni xeyran mimmə yazurnunə]» (Allahım! Onların mənim barəmdə dediklərinə görə məni bağışla və bağışla məni o şeylərə görə ki, onlar bilmirlər və məni onlar zənn etdiklərindən daha xeyirxah et).

115. İhram geyinmiş adam həcc, yaxud ümrə zamanı necə «təlbəyə» deyir

²⁴⁰ Müslim, 4/2296.

233- ((لَبَّيْكَ اللَّهُمَّ لَبَّيْكَ ، لَبَّيْكَ لَا شَرِيكَ لَكَ لَبَّيْكَ ، إِنَّ الْحَمْدَ
وَالنُّعْمَةَ لَكَ وَالْمُلْكَ لَا شَرِيكَ لَكَ))

233. «Ləbeykə-l-lahummə ləbeyk, ləbeykə lə şərikə ləkə ləbeyk, innə-l-həmdə və-n-nimətə ləkə və-l-mulk lə şərikə lək» (*Mən Sənin qarşıdayam, Allahım, mən Sənin qarşıdayam! Sənin şərikin yoxdur, Sənin qarşıdayam! Həqiqətən, həmd Sənə məxsusdur, nemət və mülk sahibi Sənsən, Sənin şərikin yoxdur*).²⁴¹

116. Qara daş olan tinə çatanda təkbir edilməsi

234. «Peyğəmbər (s.a.v.) dəvə ilə Allahın müqəddəs evinin ətrafını təvaf edərkən hər dəfə bu tinə çatanda bir şeylə ona işarə edib təkbir (Allahu əkbər) edirdi».²⁴²

117. (Kəbədə) Yəmən tini ilə Qara daş arasında edilən dua

235- { رَبَّنَا آتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِي الْآخِرَةِ حَسَنَةً وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ
{

²⁴¹ əl-Buxari, izahlı nəşri, 3/408; Müslim, 2/841.

²⁴² əl-Buxari, izahlı nəşri, 3/476. «Şey» deyəndə onun əlindəki başı əyri əsa nəzərdə tutulur. Bax: əl-Buxari, izahlı nəşri, 3/472.

235. «Rəbbənə ətinə fi-d-dunyə hasənətən va fi-l-axirəti hasənətən va qinə azəbə-n-nər» (*Rəbbimiz, bizi bu dünyada xeyir, axirətdə də xeyir bəxş elə, bizi Cəhənnəm əzabından qoru!*) (əl-Bəqərə surəsi, 201-ci ayə).²⁴³

118. Səfa və Mərvədə durarkən edilən dua

236- (({ إِنَّ الصَّفَا وَالْمَرْوَةَ مِنْ شَعَائِرِ اللَّهِ { أَبْدَأُ بِمَا بَدَأَ اللَّهُ بِهِ))

236. Cabir (Allah ondan razı olsun!) Peyğəmbərin (s.a.v.) necə həcc ziyarəti etdiyi barədə demişdir: «Peyğəmbər Səfaya yaxınlaşanda oxudu: «[İnnə-s-safə va-l-mərvə min şəairi-l-ləh...] (əl-Bəqərə surəsi, 158) Əbdəu bimə bədəə-l-lahu bihi» (*Səfa və Mərvə arasında səy etmək Allahın vacib buyurduğu həcc ayinlərindəndir. Allah nə ilə başlamışsa, mən də onunla başlayıram*). Beləliklə o, Səfadan başlayıb onun üstünə qalxdı, Allahın evini görəndə üzünü qibləyə tutdu, Allahın tək olduğunu (Lə iləhə illə-l-lah), böyük olduğunu (Allahu əkbər) söylədi və dedi:

²⁴³ Əbu Davud, 2/179; Əhməd, 3/411; əl-Bəğəvi. «Şərh əs-Sünnə», 7/128.

((لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ، لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ أَنْجَزَ وَعْدَهُ، وَنَصَرَ عَبْدَهُ وَهَزَمَ الْأَحْزَابَ وَحْدَهُ))

«Lə iləhə illə-l-lah vahdəhu lə şərikə ləhu, ləhu-l-mulk və ləhu-l-hamd və huva alə kulli şeyin qadir. Lə iləhə illə-l-lah vahdəhu, əncəzə vadəhu və nəsarə abdəhu və həzəmə-l-əhzəbə vahdəhu» (*Allahdan başqa ibadətə və itaətə layiq haqq məbud yoxdur. O təkdir, şərki yoxdur, mülk və həmd Onundur, O, hər şeyə qadirdir! Allahdan başqa ibadətə və itaətə layiq haqq məbud yoxdur. O, vadinə əməl etdi, Öz bəndəsinə kömək etdi, tayfaları tək Özü məğlub etdi*).

Sonra onların ikisinin arasında dua etdi. Üç dəfə həmin sözləri dedi. Hədisdə həmçinin deyilir: «O (Peyğəmbər (s.a.v.), Mərvədə də Səfada etdiyi kimi etdi».²⁴⁴

119. Ərəfat günü edilən dua

237- ((لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ))

237. «Ən yaxşı dua Ərəfat günü edilən duadır, mənim və məndən əvvəlki peyğəmbərlərin dediyi: «Lə

²⁴⁴ Müslim, 2/888.

iləhə illə-l-lah vahdəhu lə şərikə ləh, ləhu-l-mulk və ləhu-l-hamd və huva alə kulli şeyin qadir» (*Allahdan başqa ibadətə və itaətə layiq haqq məbud yoxdur, O təkdir, şərki yoxdur, mülk və həmd Onundur, O, hər şeyə qadirdir*).²⁴⁵

120. Məşəru-l-Haramda (Müzdəlifə vadisində Kəbəyə yol göstərən əlamətin olduğu yer) edilən zikr

238. «Peyğəmbər (s.a.v) Qəsvaya (Peyğəmbərin (s.a.v) dəvəsinin adı) minib Məşəru-l-harama gəldi, üzünü qibləyə çevirdi, Allaha dua etdi. Onun böyük olduğunu (Allahu əkbər), Ondən başqa ibadətə və itaətə layiq haqq məbudun olmadığını, Onun tək olduğunu (Lə iləhə illə-l-lah) söylədi. Dən yeri sökülənədək beləcə dayandı, Günəş çıxmazdan əvvəl isə yola düşdü».²⁴⁶

121. Şeytanı daşa basarkən hər daşı atandan sonra təkbir etmək

239. «Peyğəmbər (s.a.v.) üç cəmrədən (Həcc ziyarəti zamanı zəvvarların şeytanı lənətləmək üçün atdıqları

²⁴⁵ Ət-Tirmizi, dəqiq. nəşri, 3/184; əl-Əlbani həmin nəşrdə bunu yaxşı hədis hesab etmişdir. Həmç. bax: əl-Əlbani. «Silsilət əl-əhadis əs-səhihə», 4/6.

²⁴⁶ Müslim, 2/891.

çınqıllardan yaranmış təpələrə verilən ad) hər birinə daş atarkən təkbir (Allahu əkbər) edir, sonra irəli çıxır, dayanıb birinci və ikinci cəmrəyə daş atandan sonra əllərini qaldıraraq üzünü qibləyə doğru tutub dua edirdi. Əqəbə cəmrəsinə çatanda isə hər daşı atanda təkbir edir və dayanmadan çıxıb gedirdi».²⁴⁷

122. Təəccüb edərkən, yaxud sevindirici hadisə baş verərkən nə deyilməlidir

((سُبْحَانَ اللَّهِ)) -240

240. «Subhanə-l-lah» (*Allah pak və nöqsansızdır*).²⁴⁸

((اللَّهُ أَكْبَرُ)) -241

241. «Allahu əkbər» (*Allah hər şeydən üstün və böyükdür*).²⁴⁹

123. Sevindirici hadisə baş verəndə

²⁴⁷ əl-Buxari, izahlı nəşri, 3/583 və 3/584; hədisin orada olduğu mətninə bax. Həmç. bax: əl-Buxari, izahlı nəşri, 3/581. Bu hədisi Müslim də rəvayət etmişdir.

²⁴⁸ əl-Buxari, izahlı nəşri, 1/210, 1/390, 1/414; Müslim, 4/1857.

²⁴⁹ əl-Buxari, izahlı nəşri, 8/441. Həmç. bax: ət-Tirmizi, dəqiq. nəşri, 2/103, 2/235; Əhməd. «əl-Müsnəd», 5/218.

nə etmək lazımdır

242. «Peyğəmbər (s.ə.v.) onu sevindirən, yaxud sevincinə səbəb olan bir hadisə baş verəndə Mübarək və Uca Allaha şükür əlaməti olaraq səcdə edərdi».²⁵⁰

**124. Bədəninə ağrı hiss edən nə deməli
və nə etməlidir**

243. «Əlini bədəninin ağrıyan yerinə qoyub üç dəfə «Bismi-l-ləh» (*Allahın adı ilə*), yeddi dəfə isə de:

((أَعُوذُ بِاللَّهِ وَقُدْرَتِهِ مِنْ شَرِّ مَا أَجِدُ وَأُحَاذِرُ))-243

«Əuzu billəhi və qudratıhi min şərri mə əcidu və uhaziru» (*Hiss etdiyim və ehtiyat etdiyim bu ağrının şərindən Allaha və Onun qüdrətinə sığınıram*).²⁵¹

**125. Özünün bir şeyi gözə aparmasından qorxan bəndə
nə deməlidir**

²⁵⁰ Əbu Davud, ət-Tirmizi, İbn Macə. Bax: İbn Macə, dəqiq. nəşri, 1/233; «İrva əl-ğəlib», 2/226.

²⁵¹ Müslim, 4/1728.

244. «Biriniz qardaşında, yaxud özündə, yaxud da mal-dövlətində xoşuna gələn bir şey görsə, onun bərəkətli olması üçün xeyir-dua etsin. Belə ki, gözdəymə həqiqətdir».²⁵²

126. Qorxarkən nə deyilir

((لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ)) -245

245. «Lə iləhə illə-l-lah» (*Allahdan başqa ibadətə və itaətə layiq haqq məbud yoxdur*).²⁵³

127. Qurban kəsərkən nə deyilir

((بِسْمِ اللَّهِ وَاللَّهُ أَكْبَرُ [اللَّهُمَّ مِنْكَ وَلَكَ] اللَّهُمَّ تَقَبَّلْ مِنِّي))-246

246. «Bismi-l-ləh, Allahu əkbər [Allahummə minkə və ləkə] Allahummə təqabbəl minni» (*Allahın adı ilə! Allah hər şeydən üstündür, böyükdür [Allahım, bu Səndəndir və Sənin üçün kəsirik]. Allahım, qurbanı məndən qəbul et*).²⁵⁴

²⁵² Əhməd, 4/447, İbn Macə və Malik. Həmç. bax: «Səhih əl-cami», 1/212; «Zad əl-məad»ın tədqiq olunmuş nəşri, 4/170.

²⁵³ əl-Buxari, izahlı nəşri, 6/181; Müslim, 4/2208.

²⁵⁴ Müslim, 3/1557; əl-Beyhəqi, 9/287, (mötərizədəki sözlər əl-Beyhəqinindir) və başqaları. Sonuncu cümləni isə mən Müslimin rəvayətindəki mənaya uyğun olaraq özüm əlavə etmişəm.

**128. Şeytanların ən qəddarlarının hiyləsini dəf etmək
üçün nə deyilir**

247- ((أَعُوذُ بِكَلِمَاتِ اللَّهِ التَّامَّاتِ الَّتِي لَا يَجَاوِزُهَا بَرٌّ وَلَا فَاجِرٌ
مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ وَبَرًّا وَدَرًّا، وَمِنْ شَرِّ مَا يَنْزِلُ مِنَ السَّمَاءِ، وَمِنْ شَرِّ
مَا يَخْرُجُ فِيهَا وَمِنْ شَرِّ مَا ذُرِيَ فِي الْأَرْضِ، وَمِنْ شَرِّ مَا يَخْرُجُ مِنْهَا
وَمِنْ شَرِّ فِتْنَةِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَمِنْ شَرِّ كُلِّ طَارِقٍ إِلَّا طَارِقًا يَطْرُقُ
بِخَيْرٍ يَا رَحْمَنُ))

247. «Əuzu bikəliməti-l-ləhi-t-təmməti əlləti lə yucəvizuhunnə bərrun və lə fəcirun min şərri mə xələq və bəraə və zəraə, və min şərri mə yunzilu minə-s-səməi ,və min şərri mə yərucu fihə və min şərri mə zəraə fi-l-ardı və min şərri mə yəxrucu minhə və min şərri fitnəti-l-leyli və-n-nəhəri və min şərri kulli tərqiin illə tərqiən yatruqu bixeyrin yə Rəhmən» (*Ey Mərhəmətli! Allahın xəlq etdiklərinin, yoxdan var etdiklərinin, xəlq etdiklərinə verdiyi nəsillərin, səmadən nazil olanların, səmaya qalxanların, yerdə törədib artırdıqlarının, yerdən çıxanların, gecənin və gündüzün fitnələrinin, xeyirlə gələnlərdən başqa, hər hansının şərindən Allahın hər bir dindar və günahkar adamın onlarsız keçinə bilmədiyini (möhtac olduğu – tərc.) tam (bütöv) kəlamlarına sığınuram*).²⁵⁵

²⁵⁵ Əhməd, 3/419, səhih isnadla; İbn əs-Sünni, ?637. Həmç. bax: «Məcmə əz-zəvaid», 10/127; əl-Arnaut. «Təxric ət-təhaviyyə», '133.

129. Bağışlanma diləmək və tövbə etmək

248. «Peyğəmbər (s.a.v.) demişdir: «Allaha and olsun ki, mən gündə yetmiş dəfədən artıq Allahdan bağışlanma diləyir və Onun qarşısında tövbə edirəm».²⁵⁶

249. Peyğəmbər (s.a.v.) demişdir: «Ey insanlar! Allah qarşısında tövbə edin! Mən Onun qarşısında gündə yüz dəfə günahlarımın bağışlanmasını diləyirəm».²⁵⁷

250. Peyğəmbər (s.a.v.) demişdir: "Kim:

((اسْتَغْفِرُ اللَّهَ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ وَأَتُوبُ إِلَيْهِ))-250

"Əstəğfiru-l-lahə-l-ləzi lə iləhə illə huva-l-hayyu-l-qayyum və ətubu ileyhi" (*Ondan başqa ibadətə və itaətə layiq haqq məbud olmayan diri və əbədi Allahdan bağışlanmamı diləyir, Onun qarşısında tövbə edirəm*) – desə, döyüş meydanından qaçmış olsa belə, Allah onun günahını bağışlayar».²⁵⁸

²⁵⁶ Əl-Buxari, izahlı nəşri, 11/101.

²⁵⁷ Müslim, 4/2076.

²⁵⁸ Əbu Davud, 2/85; Ət-Tirmizi, 5/569, və Əl-Hakim. Sonuncu bu hədisin səhih olduğunu demiş, Əz-Zəhəbi də (1/511) onunla razılaşmışdır; Əl-Əlbani də bu hədisi səhih hesab etmişdir. Bax: Ət-Tirmizi, dəqiq. nəşri,

251. Peyğəmbər (s.a.v.) demişdir: «Rəbbin bəndəyə ən yaxın olduğu vaxt gecənin son qaranlıq çağıdır. Həmin vaxt Allahu zikr edənlərdən olmağı bacarsan, ol».²⁵⁹

252. Peyğəmbər (s.a.v.) demişdir: «Öz Rəbbinə ən yaxın bəndə səcdə vəziyyətində olan bəndədir. Bu vəziyyətdə çoxlu dua edin».²⁶⁰

253. Peyğəmbər (s.a.v.) demişdir: «Elə vaxt olur ki, qəlbimə kölgə düşür. Belə olduqda gündə yüz dəfə Allahdan bağışlanmamı diləyirəm».²⁶¹

**130. Təsbih (subhanə-l-lah), təhmüd (əl-həmdü lilləh),
təhlil (lə iləhə illə-l-llah) və təkbir (Allahu əkbər)
deməyin fəziləti**

3/182; «Cami əl-üsul li əhadis ər-Rəsul (s.s)», əl-Arnaut tərəfindən tədqiq olunmuş nəşri, 4/389-390.

²⁵⁹ Ət-Tirmizi, Ən-Nəsai (1/279) və əl-Hakim. Bax: Ət-Tirmizi, dəqiq. nəşri, 3/183; «Cami əl-üsul», əl-Arnaut tərəfindən tədqiq olunmuş nəşri, 4/144.

²⁶⁰ Müslim, 1/350.

²⁶¹ Müslim, 4/2075. İbn əl-Əsir demişdir: «Qəlbimə kölgə düşür» – könlüm qapanır, örtülür, yəni səhv edirəm deməkdir. Çünki Peyğəmbər (s.s) ara vermədən zikr edir, Allaha yaxınlaşdıran hərəkətlər edir və Allahdan vəhy gözləyirdi. Əgər bəzən bir şeyi unudur, yaxud səhv edirdisə, bunu özü üçün günah sayıb tez Allahdan bağışlanmasını diləyirdi. Bax: «Cami əl-üsul», 4/386.

254. Peyğəmbər (s.a.v.) demişdir: «Kim gündə yüz dəfə

((سُبْحَانَ اللَّهِ وَبِحَمْدِهِ))-254

"Subhanə-l-lahi va bihəmdihî" (*Allah pak və nöqsansızdır, həmd Ona məxsusdur*) desə, günahları, dəryadaki ləpələrin köpüyü qədər çox olsa belə, silinər». ²⁶²

((لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ))-255

255. Peyğəmbər (s.a.v.) demişdir: «Kim on dəfə "Lə iləhə illə-l-lah vahdəhu lə şərikə ləh, ləhu-l-mulku va ləhu-l-həmd va huva alə kulli şeyin qadir» (*Allahdan başqa ibadətə və itaətə layiq haqq məbud yoxdur, O təkdir, şərki yoxdur, mülk və həmd Onundur və O, hər şeyə qadirdir*) – desə, İsmayıl övladlarından on nəfəri azadlığa buraxmış kimi olur». ²⁶³

((سُبْحَانَ اللَّهِ وَبِحَمْدِهِ ، سُبْحَانَ اللَّهِ الْعَظِيمِ))-256

²⁶² əl-Buxari, 7/168; Müslim, 4/2071.

²⁶³ əl-Buxari, 7/167; Müslim, 4/2071, buradakı mətn onundur.

256. Peyğəmbər (s.a.v.) demişdir: «Dilə yüngül, çəkiddə ağır gələn və ər-Rəhmana sevimli olan kəlmə bunlardır: "Subhanə-l-lahi və bihəmdihî, subhanə-l-lahi-l-azım" (*Allah pak və nöqsansızdır və həmd Ona məxsusdur, Əzəmətli Allah pak və nöqsansızdır*)».²⁶⁴

((سُبْحَانَ اللَّهِ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ وَلَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ ، وَاللَّهُ أَكْبَرُ))-257

257. Peyğəmbər (s.a.v.) demişdir: «Mənim üçün "Subhanə-l-lah, va-l-həmdü lilləh, va lə iləhə illə-l-lah, va-l-lahu əkbər" (*Allah pak və nöqsansızdır, həmd Allaha məxsusdur, Allahdan başqa ibadətə və itaətə layiq haqq məbud yoxdur, Allah hər şeydən üstündür, böyükdür*) – demək, Günəşin üstünə işıq saldığı hər şeydən əzizdir».²⁶⁵

258. Peyğəmbər (s.a.v.) demişdir: «Aranızda hər gün min savab qazanmaqda aciz olan kimsə varmı?» Onun yanında oturanlardan biri soruşdu ki, bir adam neçə min savab qazana bilər? Peyğəmbər (s.a.v.) dedi: «Yüz dəfə təsbih edir, ona min savab yazılır, yaxud min günahı silinər».²⁶⁶

((سُبْحَانَ اللَّهِ وَبِحَمْدِهِ))-259

²⁶⁴ əl-Buxari, 7/168; Müslim, 4/2072.

²⁶⁵ Müslim, 4/2072.

²⁶⁶ Müslim, 4/2073.

259. Peyğəmbər (s.a.v.) demişdir: «Kim "Subhanə-l-lahi və bihəmdihî" (*Allah pak və nöqsansızdır və həmd Ona məxsusdur*) desə onun üçün Cənnətdə bir xurma ağacı əkilər».²⁶⁷

((لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ))-260

260. Abdullah bin Qeysin (Allah ondan razı olsun!) rəvayətinə görə, Peyğəmbər (s.a.v.) demişdir: «Abdulla ibn Qeys! Sənə Cənnətin xəzinələrindən birini göstərimmi?» Abdulla: «İstəyirəm, ey Allahın elçisi!» dedikdə Peyğəmbər (s.a.v.) demişdir: «De ki: "Lə haulə vələ quvvatə illə bi-l-ləh" (*Qüvvət ancaq Uca olan Allaha məxsusdur*)».²⁶⁸

((سُبْحَانَ اللَّهِ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ وَلَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ ، وَاللَّهُ أَكْبَرُ))-261

261. Peyğəmbər (s.a.v.) demişdir: «Allaha ən əziz olan kəlmələrin sayı dördür: "Subhanə-l-lah, və-l-həmdü lilləh, vələ iləhə illə-l-lah, və-l-lahu əkbər" (*Allah pak və nöqsansızdır, həmd Allaha məxsusdur, Allahdan başqa ibadətə və itaətə layiq haqq məbud yoxdur, Allah hər şeydən*

²⁶⁷ Ət-Tirmizi, 5/511; Əl-Hakim, 1/501. Sonuncu bu hədisin səhih olduğunu demiş, əz-Zəhəbi də onunla razılaşmışdır. Həmç. bax: «Səhih əl-cami», 5/531; Ət-Tirmizi, dəqiq. nəşri, 3/160.

²⁶⁸ Əl-Buxari, izahlı nəşri, 11/213; Müslim, 4/2076.

üstündür və böyükdür). Hansından başlasan, ziyanı olmaz»,²⁶⁹

262. Bir bədəvi Peyğəmbərin (s.a.v.) yanına gəlib deyir: «Mənə bir yaxşı söz öyrət». Peyğəmbər (s.a.v.) deyir: «De ki:

262- ((لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، اللَّهُ أَكْبَرُ كَبِيرًا، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ كَثِيرًا سُبْحَانَ اللَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ))

"Lə iləhə illə-l-lah vahdəhu lə şərikə ləh, Allahu əkbər kəbiran, va-l-həmdü lilləhi kəsiran, subhanə-l-lahi rabbi-l-ələmin, lə haulə va lə quvvatə illə bi-l-ləhi-l-azizi-l-hakim" (*Allahdan başqa ibadətə və itaətə layiq haqq məbud yoxdur, O təkdir, şəriki yoxdur, Allah hər şeydən üstündür və böyükdür, Allahın həmdı hədsizdir, çoxdur, ələmlərin Rəbbi pak və nöqsansızdır, qüvvət ancaq Uca, Qüdrətli və Müdrək olan Allaha məxsusdur*). Bədəvi deyir ki, bu sözlər Rəbbim üçündür, bəs mənim özüm üçün? Peyğəmbər (s.a.v.) deyir: «De ki,

((اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي وَارْحَمْنِي وَاهْدِنِي وَارْزُقْنِي))

²⁶⁹ Müslim, 3/1685.

"Allahummə-ğfirli varhəmni vahdini varzuqni"
(*Allahım, məni bağışla və mənə rəhm et, məni doğru yola yönəlt, mənə ruzi ver*).²⁷⁰

263. Birisi islamı qəbul edəndə Peyğəmbər (s.a.v.) ona namaz qılmağı öyrədər, sonra buyurar ki, bu sözlərlə dua etsin:

((اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي وَارْحَمْنِي وَاهْدِنِي وَارْزُقْنِي))-263

«Allahummə-ğfirli varhəmni vahdini varzuqni»
(*Allahım, məni bağışla və mənə rəhm et, məni doğru yola yönəlt, mənə ruzi ver*).²⁷¹

264. Peyğəmbər (s.a.v.) demişdir: «Ən yaxşı dua

((الْحَمْدُ لِلَّهِ))-264

"Əl-həmdü lilləh" (*Həmd Allahə məxsusdur*), ən yaxşı zikr isə

((لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ))

²⁷⁰ Müslim, 4/2072; Əbu Davudun rəvayətində isə (1/220) bu sözlər də vardır: «Bədəvi çıxıb gedəndə, Peyğəmbər (s.s) dedi: «O, əllərini xeyirlə doldurub getdi», 1/220.

²⁷¹ Müslim, 4/2073. Müslimin başqa bir rəvayətinə görə, Peyğəmbər (s.s) sözlərini belə bitirir: «Bu sözlər sənün üçün bu dünyanı və axirətini birləşdirir».

"Lə iləhə illə-l-lah" (*Allahdan başqa ibadətə və itaətə layiq haqq məbud yoxdur*) zikridir.²⁷²

265. Əbədi olaraq var olub həmişəlik qalacaq yararlı ifadələr bunlardır:

265-)) (سُبْحَانَ اللَّهِ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ، وَلَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، وَاللَّهُ أَكْبَرُ، وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ))

«Subhanə-l-lahi» (*Allah pak və nöqsansızdır*), «Əl-həmdü lilləh» (*Həmd Allaha məxsusdur*), «Lə iləhə illə-l-lah» (*Allahdan başqa ibadətə və itaətə layiq haqq məbud yoxdur*), «Allahu əkbər» (*Allah hər şeydən üstündür, böyükdür*), «Lə haulə və lə quvvatə illə bi-l-ləh» (*Qüvvət ancaq Uca Allaha məxsusdur*).²⁷³

131. Peyğəmbər (s.a.v.) necə təsbih edərdi

²⁷² Ət-Tirmizi, 5/462; İbn Macə, 2/1249; əl-Hakim, 1/503. Sonuncu bu hədisin səhih olduğunu demiş, əz-Zəhəbi də onunla razılaşmışdır. Bax: «Səhih əl-cami», 1/362.

²⁷³ Əhməd, 1513 (Əhməd Şakirin etdiyi tərtibə əsasən); isnadı səhihdir. Həmç. bax: «Məcmə əz-zəvaid», 1/297. İbn Hibban və əl-Hakim bunu səhih hesab etmişlər.

266. Abdulla ibn Amr (Allah onların ikisindən də razı olsun!) rəvayət edərək demişdir: «Mən Peyğəmbərin (s.a.v.) (təsbiḥ, təhmīd və təkbir ifadələrini) zikr edərkən sağ əlinin barmaqlarının buğumları (bəndləri) ilə saydığını görmüşəm».²⁷⁴

132. Xeyrin bəzi növləri və ən ümumi ədəb qaydaları

267. «Gecənin bir vaxtı, yaxud axşam vaxtı, uşaqlarınızı yanınızda saxlayın, çünki şeytanlar bu zaman hər tərəfə yayılırlar. Gecədən bir saat (hissə – tərc.) keçəndə, onları özbaşına buraxın, qapıları bağlayın və Allahın adını zikr edin. Belə ki, şeytan bağlı qapını açə bilmir. Su tuluqlarınızın boğazını bağlayın və Allahın adını zikr edin. Qab-qacağınızın ağzını bağlayıb üstünü bir şeylə örtənsə belə, Allahın adını da zikr edin, (bütün bunları edəndən sonra – tərc.) lampaları söndürün».²⁷⁵

*Peyğəmbərimiz Məhəmmədə, onun ailəsinə
və bütün səhabələrinə Allahın salavatı,
salamı və xeyir-duası olsun!*

²⁷⁴ Əbu Davud, 2/81, buradakı mətn onundur və ət-Tirmizi, 5/521. Həmç. bax: «Səhih əl-cami», 4/271, №4865.

²⁷⁵ əl-Buxari, izahlı nəşri, 10/88; Müslim, 3/1595.

İSTİFADƏ OLUNMUŞ ƏDƏBİYYAT

1. Qurani-Kərim
2. Əl-Buxari. «Səhih», «Ədəbu-l-müfrəd»
3. Müslüm. «Səhih»
4. Əbu Davud. «Sünən»
5. Ət-Tirmizi. «Sünən»
6. Ən-Nəsai. «Sünən», «Əməl u-l-yaum va-l- leyl»
7. İbn Macə. «Sünən»
8. Əhməd. «Müsnəd»
9. Malik. «Muvatta»
10. İbn Həcər. «Fəthu-l-Bəri», «Təxric əl-əzkar»
11. Ən-Nəvəvi. «əl-Əzkar»
12. İbn Xüzeymə. «Səhih»
13. İbn əl-Qeyyim. «Zad əl-məad», «əl-Vabil əs-sayyib»
14. İbn əs-Sünni. «Əməl əl-youm va leyl»
15. Əl-Beyhəqi. «Sünən əl-kubra»
16. İbn Hibban. «Səhih məvarid»
17. Səlim əl-Hilali. «Səhih əl-əzkar»
18. Əl-Bəğəvi. «Şərh əs-Sünnə»
19. Abdullah İbn Baz. «Tuhfətu-l- əxyar», «Əd-durus əl-muhimmə li əimməti-l- ummə»
20. Əl-Əlbani. «Səhih Əbu Davud», «Səhih ət-Tirmizi», «Səhih ən-Nəsai», «Səhih İbn Macə», «Səhih cəmiu-s-səğir», «Müxtəsər şəmaili Tirmizi», «İrva əl-qəlil», «Silsilətu əhədisi səhih», «Səhih tərgib və tərhib», «Səhih ədəb əl-mufrəd», «Əhkam cənaiz».
21. Əbdül-Qadir əl-Arnaut. «Əzkər ən-Nəvəvi», «Cəmi əl-üsul li əhədis ər-Rəsul»

MÜNDƏRİCAT

Müqəddimə	3
Zikrin fəziləti	4
1. Yuxudan oyanarkən edilən zikrlər	7
2. Paltar geyinarkən edilən dua	11
3. Təzə paltar geyinarkən edilən dua	11
4. Yeni paltar geyən kimsə üçün edilən dua	12
5. Paltarı soyunarkən nə deyilir	12
6. Ayaqyoluna girməzdən qabaq edilən dua	12
7. Ayaqyolundan çıxarkən edilən dua	13
8. Dəstəməzdən qabaq edilən zikr	13
9. Dəstəməzdən sonra edilən zikr	13
10. Evdən çıxarkən edilən zikr	14
11. Evə girərkən edilən zikr	15
12. Məscidə gedərkən edilən dua	16
13. Məscidə girərkən edilən dua	17
14. Məsciddən çıxarkən edilən dua	18
15. Azan zikrləri	18
16. Təkbirdən sonra istiftah duası	21
17. Rükuda edilən dualar	26
18. Rükudan qalxarkən edilən dua	28
19. Səcdədə edilən dua	29
20. İki səcdə arasında oturarkən edilən dualardan.....	31

21. Quran oxuyarkən səcdə işarəsini gördükdə səcdə etmək və bu duaları demək lazımdır	32
22. Təşəhhüd duası	33
23. Təşəhhüddən sonra Məhəmməd peyğəmbərə (s.a.v.) edilən salavat	34
24. Axırncı təşəhhüddən sonra və salamdan qabaq edilən dualar	35
25. Namazdan sonra edilən zikrlər	41
26. İstixarə duası	46
27. Səhər və axşam zikrləri	47
28. Yatarkən edilən zikrlər	60
29. Gecə bir böyrü üstündən o biri böyrü üstünə çevrilərkən edilən dua	66
30. Yuxuda həyəcan və ya qorxu keçirən, tək olanda qorxan və s. bu kimi adamların oxumalı olduğu dua.....	67
31. Pis yuxu görən, yaxud qara basan adam nə etməlidir	67
32. Vitir namazında qunut duası	68
33. Vitrdə salamdan sonra edilən dua	70
34. Narahatlıq, qəm və kədər anında edilən dua	70
35. Qəmgin olanda edilən dua	72
36. Düşmənlə, qoluzorlu ilə rastlaşarkən edilən dua.....	73
37. Hökmdarın ədalətsizliyindən qorxanın duası	74
38. Düşməne qarşı edilən dua	76
39. Bir dəstə şəxsdən qorxduqda edilən dua	76
40. İmanda şəkk-şübhəyə düşənin duası	77
41. Borcdan çıxmaq üçün edilən dua	78
42. Namaz qılarkən, yaxud Quran oxuyarkən qəlbində şeytan vəsvəəsi (narahatlıq) hiss etdikdə edilən dua	78
43. Bir işdə çətinlik çəkdikdə edilən dua.....	79

44. Günah etmiş insan nə deməli və nə etməlidir.....	79
45. Şeytanı və onun vəsvəslərini qovmaq üçün edilən dua	80
46. İnsanı razı salmayan, yaxud istədiyinin əksinə olan hadisə baş verəndə edilən dua.....	81
47. Təzə doğulmuş uşağın atasına edilən təbrik və ona cavab	81
48. Uşaqları qorumaq üçün ovsun.....	82
49. Xəstəni ziyarət edənin duası.....	82
50. Xəstəyə baş çəkməyin fəziləti.....	83
51. Həyatından bezmiş və ümidini itirmiş xəstənin duası..	83
52. Can verənə nəyi təlqin etmək lazımdır.....	85
53. Hər hansı bir müsibətə düşər olanın duası.....	85
54. Ölünün gözünü örtərkən edilən dua.....	85
55. Vəfat etmiş müsəlman üçün meyit namazı qılarkən edilən dua.....	86
56. Yetkinlik yaşına çatmamış uşaq üçün qılınan meyit namazında oxunan dua	88
57. Təziyə duası.....	90
58. Ölünü qəbrə qoyarkən edilən dua.....	90
59. Ölü dəfn edildikdən sonra edilən dua.....	91
60. Qəbirləri ziyarət edərkən oxunan dua.....	91
61. Külək əsərkən edilən dua.....	92
62. Göy guruldayarkən edilən dua.....	93
63. Yağış yağması üçün edilən dualardan.....	93
64. Yağış yağanda edilən dua.....	94
65. Yağış yağandan sonra edilən dua.....	94
66. Havanın açılması üçün edilən dualardan.....	95
67. Hilal (təzə ay) görünərkən edilən dua.....	95
68. Oruc tutan iftarını açarkən etdiyi dua.....	96

69. Yeməkdən əvvəl edilən dua.....	97
70. Yeməyi yeyib qurtararkən edilən dua.....	98
71. Qonağın ona yemək verən ev sahibinə etdiyi dua.....	98
72. Su verənə edilən, yaxud su istəmək üçün edilən dua.	99
73. Başqa bir adamın evində iftar açarkən edilən dua.....	99
74. Əlavə oruc tutmuş adam bir yerə dəvət olunub yemək üstünə çıxarsa və orucu pozmaq niyyəti yoxdursa nə etməlidir.....	100
75. Ağzı orucly adamı birisi söysə, o necə cavab verməlidir	100
76. Meyvənin nübarını görərkən edilən dua.....	100
77. Asqırarkən edilən dua.....	101
78. Kafir asqıranda ona nə deyilir.....	101
79. Evlənən kişi üçün edilən dua.....	102
80. Kişilərin evlənərkən və minik heyvanı alarkən etməli olduqları dua.....	102
81. Cinsi əlaqədən əvvəl edilən dua.....	102
82. Qəzəblənərkən edilən dua.....	103
83. Xəstəni görərkən edilən dua.....	103
84. Məclisdə nə deyilir.....	104
85. Məclis kəffarəsi.....	104
86. «Allah səni bağışlasın» (Ğafəra-l-lahu ləkə) duasına cavab.....	105
87. Hər hansı bir yaxşılıq edənə edilən dua.....	105
88. Möminləri Dəccaldan qoruduğu zikr.....	106
89. «Səni Allah xatirinə sevirəm» (İnni uhibbukə fi-l-ləhi) deyənə edilən dua.....	106
90. Malını təklif edənə edilən dua.....	106
91. Dar gündə borc verənə edilən dua.....	107
92. Şirkin baş verməsindən qorxarkən edilən dua	107

93. «Allah sənə bərəkət versin» (Bərəkə-l-lahu fikə) deyənə edilən dua	108
94. İşin nəhs gətirməsinə inanmağı rədd etmək üçün edilən dua	108
95. Minik heyvanına və ya onu əvəz edən nəqliyyata minərəkən edilən dua	108
96. Səfərə çıxarkən edilən dua	109
97. Kəndə və yaxud şəhərə daxil olarkən edilən dua	111
98. Bazara girərkən edilən dua	112
99. Minik heyvanı və ya onu əvəz edən nəqliyyat vasitəsi çətin vəziyyətə düşəndə edilən dua	112
100. Səfərə çıxanın evdə qalana etdiyi dua	112
101. Evdə qalının səfərə çıxana etdiyi dua	113
102. Səfərdə təkbir və təsbih edilməsi	114
103. Sübh çağı səfərə çıxan adamın etdiyi dua	114
104. Səfər zamanı və ya başqa vaxt bir evdə qonaq olarkən edilən dua	115
105. Səfərdən qayıdarkən edilən zikr	115
106. Sevindirici, yaxud arzuolunmaz hadisə ilə qarşılaşan adam nə deməlidir	116
107. Peyğəmbərə (s.a.v.) salavat deməyin fəziləti	116
108. Salam verməyin əhəmiyyəti	117
109. Kafir salam versə, onun salamına necə cavab verilir	118
110. Xoruz banlayarkən və uzunqulaq anqırarkən edilən dua	118
111. Gecə itlərin hürməsini eşidərkən edilən dua	118
112. Söydüyün adam üçün edilən dua	119
113. Müsəlman müsəlmanı tərifləyəndə nə deməlidir	119
114. Müsəlmanı tərifləsələr nə deməlidir	120
115. İhram geyinmiş adam həcc, yaxud ümrə zamanı	

necə «təlbəyə» deyir	120
116. Qara daş olan tinə çatanda təkbir edilməsi	121
117. Kəbədə Yəmən tini ilə Qara daş arasında edilən dua	121
118. Səfa və Mərvədə durarkən edilən dua	122
119. Ərəfat günü edilən dua	123
120. Məşəru-l-həramda edilən zikr	123
121. Şeytanı daşa basarkən hər daşı atandan sonra təkbir etmək	124
122. Təəccüb edərkən, yaxud sevindirici hadisə baş verərkən nə deyilməlidir	124
123. Sevindirici hadisə baş verəndə nə etmək lazımdır	125
124. Bədəninə ağrı hiss edən nə deməli və nə etməlidir	125
125. Özünün bir şeyi gözə aparmasından qorxan bəndə nə deməlidir	126
126. Qorxarkən nə deyilir	126
127. Qurban kəsərkən nə deyilir	126
128. Şeytanların ən qəddarlarının hiyləsini dəf etmək üçün nə deyilir	127
129. Bağışlanma diləmək və tövbə etmək	128
130. Təsbih, təhmidin və təkbirin fəziləti	129
131. Peyğəmbər (s.ə.v.) necə təsbih edərdi	135
132. Xeyrin bəzi növləri və ən ümumi ədəb qaydaları	135
İstifadə olunmuş ədəbiyyat	136